

Fredag den 20. maj 2016 (D)

1

Da det ikke er tilfældet, er beslutningsforslaget bortfaldet.

98. møde

Fredag den 20. maj 2016 kl. 10.00

Dagsorden

1) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2016.
(Anmeldelse 13.04.2016. Redegørelse givet 13.04.2016. Meddelelse om forhandling 13.04.2016).

2) Forespørgsel nr. F 33:

Forespørgsel til statsministeren om rigsfællesskabet.
Af Thomas Danielsen (V), Karin Gaardsted (S), Henrik Brodersen (DF), Christian Juhl (EL), Carsten Bach (LA), Nikolaj Amstrup (ALT), Martin Lidegaard (RV), Karsten Hønge (SF), Rasmus Jarlov (KF), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Aleqa Hammond (SIU), Magni Arge (T) og Sjúrdur Skaale (JF).
(Anmeldelse 08.04.2016. Fremme 12.04.2016).

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 112:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af folkekirkens økonomi.
Af Mette Bock (LA) m.fl.
(Fremsættelse 31.03.2016).

4) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 113:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af blankbåndsordningen.
Af Mette Bock (LA) m.fl.
(Fremsættelse 31.03.2016).

5) Valg af 11 medlemmer til Landsskatteretten.

Kl. 10:00

Meddelelser fra formanden

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Mødet er åbnet.

Medlemmer af Folketinget May-Britt Kattrup (LA) og Jonas Dahl (SF) m.fl. har meddelt mig, at de ønsker at tage følgende forslag tilbage:

Forslag til folketingsbeslutning om, at salg af menneskelige æg skal sidestilles med salg af sæd.
(Beslutningsforslag nr. B 129).

Ønsker nogen at optage dette beslutningsforslag?

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2016.

(Anmeldelse 13.04.2016. Redegørelse givet 13.04.2016. Meddelelse om forhandling 13.04.2016).

Sammen med dette punkt foretages:

2) Forespørgsel nr. F 33:

Forespørgsel til statsministeren:

Hvad kan statsministeren i forlængelse af sin redegørelse om rigsfællesskabet 2016 oplyse om rigsfællesskabets muligheder og udfordringer?

Af Thomas Danielsen (V), Marcus Knuth (V), Karin Gaardsted (S), Henrik Brodersen (DF), Søren Espersen (DF), Christian Juhl (EL), Carsten Bach (LA), Nikolaj Amstrup (ALT), Martin Lidegaard (RV), Karsten Hønge (SF), Rasmus Jarlov (KF), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Aleqa Hammond (SIU), Magni Arge (T) og Sjúrdur Skaale (JF).

(Anmeldelse 08.04.2016. Fremme 12.04.2016).

Kl. 10:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Forhandlingen er åbnet.

Jeg gør opmærksom på, at afstemningen om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 24. maj 2016.

Der skal være en begrundelse, og det er hr. Jakob Ellemann-Jensen, der tager sig af den. Værsgo til ordføreren for forespørgslerne.

Kl. 10:01

Begrundelse

(Ordfører for forespørgslerne)

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Mange tak for det, formand. Jeg har æren af at være ordfører for Venstre her i dag, da Marcus Knuth er optaget et andet sted, og det er jeg meget, meget glad for, for den drøftelse, som vi skal have her i dag, følger jo op på en god tradition, som sikrer, at vi tager vores rigsfællesskab alvorligt, og alvorligt nok til, at vi diskuterer det her i salen. Jeg skal vende tilbage til rigsfællesskabet senere, men vil foreløbig bare konstatere, at nu er vi her, og at jeg ser frem til en god og konstruktiv debat.

Kl. 10:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren, og så er det tid til en besvarelse fra statsministeren. Værsgo.

Besvarelse

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det. Jeg kan jo starte med at notere mig, at glæden breder sig, for jeg er også glad, og jeg har glædet mig til den her drøftelse af rigsfællesskabet, som jo er en god årlig tradition.

Rigsfællesskabet er betydningsfuldt. Det er der meget bred enighed om her i Folketinget. Vi skal værne om rigsfællesskabet, vi skal styrke og udvikle det, og det har høj prioritet for min regering. Jeg er stolt af vores fællesskab.

Vi er tre lande, tre forskellige lande, som er føjet sammen af vores historie, af venskaber og af familiære bånd, og det er vi på en helt særlig og unik måde, hvor der både er plads til de fælles værdier, som knytter os sammen, men også plads til mangfoldigheden. For vi er forskellige, og det kan og skal vores fællesskab rumme. Vi kan og skal kunne tale åbent om de problemer, der opstår, og løse dem i samarbejde. Det er det, der giver os styrke.

Der er en tillid og en varme i vores relationer, og det blev endnu en gang bekræftet for mig på rigsmødet i Grønland for 3 uger siden, og derfor ønsker jeg og regeringen at udbygge det tætte og gode samarbejde, vi har med Færøerne og Grønland. Det gælder på områder, som Danmark varetager for hele rigsfællesskabet, og det gælder også på de områder, som Færøerne og Grønland har overtaget.

Den redegørelse, som regeringen har afgivet, om rigsfællesskabet, bekræfter, at nøgleordet i rigsfællesskabet er samarbejde, og rammerne for vores samarbejde er jo selvstyreordningerne. De er tidssvarende og fleksible og giver Færøerne og Grønland mulighed for at overtage yderligere kompetencer og udvikle selvbestemmelse i den takt, man ønsker det på Færøerne og i Grønland.

I dag er det jo sådan, at langt de fleste beslutninger, som har betydning for den enkelte færing eller den enkelte grønlandsers dagligdag, træffes på Færøerne eller i Grønland, og det mener jeg er et sundt og et rigtigt princip.

Det omfatter f.eks. erhvervspolitikken, uddannelserne og social- og sundhedsområdet. Det gælder miljø, energi, bolig og infrastruktur, og det gælder også i forhold til økonomien. Og når vi taler om økonomien, kan vi se, at der har været en betydelig økonomisk fremgang på Færøerne siden 2013, og der har også været en øget økonomisk aktivitet i Grønland siden 2015. Fremgangen forventes at fortsætte i år både på Færøerne og i Grønland. Det er positivt, men det er ikke udtryk for, at de grundlæggende problemer i økonomien er løst. Nuvel, der er forskel på Færøernes og Grønlands økonomi, men begge lande står over for store økonomiske udfordringer på lidt længere sigt.

Der ligger en meget stor opgave i at fastholde en balance mellem de offentlige indtægter og de offentlige udgifter på Færøerne og i Grønland i en tid, hvor der bliver flere ældre, og jo dermed færre til at tjene pengene. De seneste beretninger fra Færøernes økonomiske råd og Grønlands økonomiske råd viser behov for budgetforbedringer på henholdsvis 5 pct. af BNP for Færøernes vedkommende og 5 ½ pct. af BNP for Grønlands vedkommende frem mod 2040. Og både på Færøerne og i Grønland svarer det til i omegnen af 750 mio. kr., og det er en meget stor økonomisk udfordring hvert år frem til 2040.

Færøerne og Grønland har selv ansvaret for den økonomiske politik og for at lægge de spor ud nu, der skal føre til en sikker velfærd i fremtiden. Det står klart, at problemerne ikke kan løses alene ved at satse på nye indtægter, selv om ny erhvervsudvikling selvfølgelig er vigtig. Der er behov for, at man både på Færøerne og i Grønland bevæger sig længere ind på reformspejlet, og jeg ved, at man begge steder arbejder med mulige reformtiltag på f.eks. pensionsområdet. Det er helt afgørende, hvis der skal sikres en holdbar økonomi. Det er jo

sådan, at hvis man udskyder nødvendige reformer, vil man blot øge problemernes omfang og dermed skabe et behov for stadig kraftigere tiltag.

Kl. 10:07

I Danmark har vi jo været gennem perioder med reformer og opstramninger af økonomien. Jeg har selv været ansvarlig for en del af dem. Det er nødvendigt, det har været nødvendigt, og det bliver det også fremover.

Derfor vil jeg også gerne sige, at hvis Grønland og Færøerne kan bruge vores erfaringer, er vi selvfølgelig klar til at dele dem og bistå, hvor vi kan, og det har jeg også tilkendegivet over for lagmanden og over for formanden for naalakkersuisut, senest på rigsmødet i april. Regeringen følger den økonomiske udvikling på Færøerne og i Grønland tæt og drøfter løbende situationen med Færøernes landstyre og naalakkersuisut, som vi har et godt og tæt samarbejde med, og det vil jeg også gerne kvittere for her i dag.

Så er der et andet tema, som jo stedse er i debatten, nemlig hele spørgsmålet om egne forfatninger. Det er et andet vigtigt emne, som drøftes både på Færøerne og i Grønland, det både forstår jeg og respekterer jeg, og i forbindelse med rigsmødet drøftede jeg også forfatningsspørgsmålet med mine kollegaer. Det er et væsentligt spørgsmål. Det er det i sagens natur for Færøerne og Grønland, men det er det også for Danmark, for spørgsmålet indeholder jo fælles problemstillinger, som kan få meget stor betydning for forholdene i rigsfællesskabet.

Derfor lægger jeg også vægt på, at vi drøfter tingene sammen, og at man inddrager den danske regering, før der træffes beslutning om at sætte et forfatningsforslag til afstemning, hvad enten det er i Lagtinget eller i Inatsisartut eller hos befolkningen, og jeg lægger vægt på, at man gør sig klart, hvilket spor man arbejder i. Er det en forfatning, som skal gælde for en selvstændig stat engang i fremtiden, eller er det en forfatning, som skal gælde, mens Færøerne og Grønland er en del af rigsfællesskabet? Det er jo hovedspørgsmålene, og er det det sidste, skal en sådan forfatning jo kunne rummes inden for rigsfællesskabet, og det vil sige inden for grundloven, med de hensyn og begrænsninger, som nu engang følger af det.

Her vil jeg nævne, at det er Justitsministeriet, der er fortolker af grundloven for regeringen. Det er ikke regeringen selv, der fortolker grundloven, det er Justitsministeriet, der fortolker grundloven for regeringen. Grundloven sætter nogle juridiske rammer og nogle grænser for rigsfællesskabet, og dem har Justitsministeriet beskrevet i forbindelse med det tidligere forfatningsarbejde på Færøerne i 2010 og 2011. Justitsministeriets notater beskriver udførligt de udfordringer, som man kan støde på i forfatningsarbejdet, og jeg opfordrer til, at man på Færøerne og i Grønland inddrager notaterne i forfatningsarbejdet. De er udtryk for regeringens forfatningsretlige opfattelse, for den opfattelse, som vi lægger til grund, også fremadrettet. I den forbindelse er det vigtigt for mig at nævne, at regeringen er positiv over for en dialog om de spørgsmål, der måtte opstå i forbindelse med et forfatningsarbejde på Færøerne og i Grønland. For det er mit håb, at det lykkes at komme i mål med det arbejde på en måde, som er tilfredsstillende for både Færøerne, Grønland og Danmark.

På Færøerne og i Grønland er det også en prioritet at øge det internationale engagement. Færøerne og Grønland varetager selv i vidt omfang deres handelspolitiske interesser, men vi samarbejder også, bl.a. via vores ambassader, som sammen med Udenrigsministeriet aktivt støtter Færøerne og Grønland i deres handelspolitiske arbejde, og jeg synes, det er et eksempel på den merværdi, som rigsfællesskabet giver.

Fiskeriet er det bærende erhverv på Færøerne og i Grønland, og det kan jo derfor udfordre samarbejdet, når Færøerne og Grønland har interesse i de samme fiskearter og de samtidig skal finde en fælles linje i fiskeriforhandlingerne. Jeg forstår godt den udfordring, men jeg er bare nødt til at sige, at kongeriget i statsretlig og folkeret-

lig forstand er ét folkeretssubjekt, altså én stat. Det vilkår, som alle tre parter i rigsfællesskabet derfor står med, er at tale med én stemme, også i situationer, hvor vi i udgangspunktet har hver vores interesser. Derfor aftalte vi på rigsmødet i Grønland for nylig, at embedsmænd fra alle tre sider af rigsfællesskabet nu skal se på praktiske modeller for vores samarbejde i de her forhandlinger, der kører efter det, der bliver omtalt som DFG-modellen, altså kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland.

Arktis er et centralt emne i udenrigs- og sikkerhedspolitikken, som står stadig højere på den internationale dagsorden. Senest har også EU øget sit fokus ved at meddele en fælles arktisk politik. Det havde jeg anledning til at drøfte med formanden for Det Europæiske Råd, Donald Tusk, da vi sammen besøgte Grønland i denne uge og holdt møde med formanden for naalakkersuisut, et besøg, som bekræftede det meget betydningsfulde samarbejde, der er mellem Grønland og EU.

Kl. 10:12

Effekterne af klimaforandringerne påvirker levevilkårene for befolkningen i Arktis med både nye udfordringer, men jo også med nye muligheder. Det oplevede vi ved selvsyn. Traditionelle erhverv som fangst og fiskeri påvirkes, og Grønlands råstoffer bliver mere tilgængelige. EU's fælles arktiske politik, som Danmark, Færøerne og Grønland har sat aftryk på, har bl.a. fokus på forskning i arktisk miljø og klima og bæredygtig økonomisk udvikling, og det kan vi være tilfredse med.

Udviklingen og mulighederne i Arktis indgår også med betydelig vægt i den udenrigs- og sikkerhedspolitiske udredning, som regeringen modtog for nogle uger siden – altså Peter Taksø-Jensens udredning – og jeg synes, at anbefalingerne om Arktis er interessante. F.eks. er regeringen enig i, at der er behov for at styrke forsvarets opgaveløsning i Arktis, og vi vil derfor fremlægge konkrete forslag til en styrket indsats, og det vil vi gøre relativt snart. Det vil ske i sammenhæng med, at vi også fremlægger resultaterne af analysen om at styrke Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis.

I januar i år blev der opnået enighed mellem regeringen og naalakkersuisut om et aftalekompleks om de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske aspekter, der knytter sig til at udvinde og eksportere uran fra Grønland, og det er et resultat, jeg synes vi skal være tilfredse med. Det er et resultat af et godt og konstruktivt fælles arbejde mellem Grønland og Danmark, og med de indgåede aftaler etablerer vi et konkret samarbejde mellem Danmark og Grønland inden for den gældende kompetencefordeling. Det sikrer, at Grønland kan fortsætte sine bestræbelser på at udvide sin minedrift og forbedre mulighederne for nye erhvervsindtægter, samtidig med at vores internationale forpligtelser overholdes og vi lever op til de højeste internationale standarder om ikke-spredning. For vi skal naturligvis sikre, at uran fra Grønland udelukkende bruges til fredelige og civile formål.

Regeringen har på baggrund af aftalerne fremsat to lovforslag for Folketinget, der blev førstebehandlet den 19. april. Samtidig er lovforslagene blevet forelagt Inatsisartut, hvor beslutningsforslaget blev førstebehandlet den 13. april, og jeg er glad for, at der er bred opbakning til lovforslagene, som vi vel derfor berettiget forventer vil blive vedtaget inden sommer.

Vi har en stærk tradition for at samarbejde i rigsfællesskabet og for sammen at finde løsninger på de udfordringer, vi bliver stillet over for. Vi har et fantastisk fællesskab, det bygger på selvbestemmelse med plads til forskellighed, og hvor samarbejde er omdrejningspunktet. Jeg er af den overbevisning, at vi grundlæggende er stærkere, når vi står sammen, og vi opnår de bedste løsninger for os alle, når vi samarbejder.

Derfor er det mit håb, at vi også i fremtiden har et stærkt fællesskab, og derfor ser jeg frem til en god og konstruktiv debat her i dag. Tak for ordet.

Kl. 10:15

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til statsministeren. Så er det igen ordfører for forespørgerne hr. Jakob Ellemann-Jensen. Værsgo.

Kl. 10:16

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Mange tak for det. I fortsættelse af statsministerens fremragende bemærkninger kan jeg sige, at rigsfællesskabet er kendetegnet ved et stærkt samarbejde mellem Danmark, Grønland og Færøerne. Vi har igennem årtier delt viden, hjulpet hinanden og haft en sund dialog på tværs af vore tre lande. Og det er ikke så underligt, for vi er jo alle tre historisk bundet sammen – et bånd, som vi skal værne om, et bånd, som vi skal udnytte også fremadrettet, for det her bånd har jo sikret, at vi i dag lever side om side. Hvad enten vi rejser på tværs af kongeriget for at studere, for at arbejde eller for at engagere os romantisk i hinanden, så er vi som befolkninger vævet ind i hinanden på kryds og tværs, og det er i min optik rigsfællesskabets største styrke.

Vores indbyrdes forhold kan man jo sammenligne med en søskendeflok, hvis forhold med tiden bliver stadig mere ligeværdigt. I dag træffer grønlændere og færinger naturligt selv langt størstedelen af de borgernære beslutninger. Det gælder f.eks. uddannelsespolitik, social- og sundhedspolitik, infrastruktur osv. Det er en fornuftig, det er en hensigtsmæssig, og det er en fleksibel løsning, som giver grønlændere og færinger maksimal indflydelse på den politik, som har indflydelse på deres liv og deres lande.

Økonomisk er Grønland og Færøerne såvel som Danmark udfordret i årene fremadrettet, for selv om begge lande har oplevet økonomisk fremgang i de senere år, jamen så er behovet for reformer stadig væk meget stort. Begge lande er, ligesom Danmark i øvrigt, enormt udfordret af, at der i fremtiden vil være færre til at betale regningen på arbejdsmarkedet for det stigende antal ældre mennesker, der kommer i samfundet. Det er Grønland, Færøerne og Danmark nødt til at gøre noget ved. Der er behov for reformer i alle dele af rigsfællesskabet, og hvis Danmark herfra kan bistå med erfaringer, med hjælp i den forbindelse, jamen så skal vi selvfølgelig stå klar til at yde den bistand, den støtte, den rådgivning, som må være nødvendig.

Også udenrigspolitisk er rigsfællesskabet prøvet i disse år. Arktis er nationalt såvel som internationalt et centralt emne, og det kræver, at vi rykker sammen i rigsfællesskabet. Vi er nødt til at stå skulder ved skulder, hvis vi skal have den nødvendige tyngde til at udgøre en effektiv modpart til de store og magtfulde stater som USA, Rusland og Canada. Derfor er og bliver samarbejde nøgleordet, for vi skal hjælpe hinanden, vi skal udnytte det nære bånd, vi altid har haft.

Jeg er sikker på, at vi får en god debat her i dag om både reformer, egne forfatninger, Arktis osv., og jeg vil endnu en gang gerne kvittere for, at vi fortsætter den her fremragende tradition med årlige redegørelser for rigsfællesskabet, sådan at vi også her i huset har fokus på alle dele af kongeriget, og den debat ser jeg frem til. Tak for ordet.

Kl. 10:19

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Der er ikke nogen bemærkninger, så nu vi går til ordførerrækken. Fru Karin Gaardsted.

(Ordfører)

Karin Gaardsted (S):

Det er ikke muligt at kommentere alle dele af redegørelsen, for det er en meget grundig redegørelse. Og tak til statsministeren for den. Det vidner om, at der er mange vigtige emner, der presser sig på for vores rigsfællesskab. Og som i ethvert andet fællesskab med mange år på bagen er der både solstrålehistorier at berette om og også store udfordringer, hvor vi skal vise, at vi kan løfte i flok.

Arktis er på vej til at blive et brændpunkt. Lande over hele verden interesserer sig for de muligheder, der er ved at åbne sig i Arktis. Det gør også, at vi i rigsfællesskabet skal være endog meget bevidste om vores udenrigs- og sikkerhedspolitik, for der er på sin vis allerede gået storpolitik i Arktis. Både fragtskibe og krydstogtskibe øges i antal lige nu og i de kommende år, og det stiller en række krav om et større og mere udbygget search and rescue-beredskab. Det er der heldigvis taget seriøse initiativer til at løse, så godt som det nu er muligt. Mulighederne for øget fiskeri længere mod nord, for sejlads gennem Nordøst- og Nordvestpassagen, for udvinding af råstoffer, for øget turisme osv. gør, at vi må være helt fremme i skoene for at sikre, at disse nye muligheder bliver udnyttet på en bæredygtig, en sikker og en miljørigtig måde.

Nu skal vi lidt til Færøerne. Færøerne er på mange måder en af solstrålehistorierne. Færøerne er i fremdrift. Man kan vel lidt polemisk sige, at når der er ro om fiskekvoterne, er der vækst på Færøerne. Fisk er fortsat den altoverskyggende eksportvare, og den gode nyhed er jo, at eksporten er steget markant de senere år. Det skyldes stor dygtighed på Færøerne og naturligvis også, at eksporten til Rusland er øget betragteligt, mens den gensidige EU-russiske boykot løber. Det er derfor også klart, at et godt og konstruktivt samarbejde mellem rigsfællesskabet og EU om fiskekvoterne er af stor og afgørende betydning. Det er ikke altid let, men vi skal holde fast i samarbejdet.

Ligesom andre lande mærker også Færøerne et øget pres på de offentlige udgifter, bl.a. fordi færingerne heldigvis også opnår en højere levealder og dermed får brug for mere støtte fra det offentlige. Færingerne hjemtager nu en række sagsområder, person-, familie- og arveret, luftfarten, udlændingområdet og grænsekontrollen, og det bakker Socialdemokraterne til fulde op om.

Nu vil jeg vende blikket mod Grønland. Der er ingen tvivl om, at Grønland står over for vigtige, men også svære prioriteringer i den kommende tid. For på den ene side er idérigdommen stor i forhold til f.eks. kommende store anlægsinvesteringer, der kan bane vej for ny udvikling til Grønland, og på den anden side er det ingen hemmelighed, at økonomien er trængt. Det kræver modige beslutninger med blik for det helt lange sigte. Til gengæld er jeg ikke i tvivl om, at der er store og endnu uforløste potentialer for udvikling af arbejdspladser til stede på Grønland, som med de rette beslutninger kan have afgørende positiv betydning for Grønlands fremtid. Erhvervspotentialet er bl.a. i minedrift, i forarbejdning af fisk før eksport, i etablering af forskningsmiljøer og i turisme. Det eneste, man ikke må gøre, er at sætte sig og vente på, at andre kommer og investerer. Grønland må selv være den største driver i kampen for at få flere arbejdspladser.

Hele verden kigger på klimaforandringerne, som er så tydelige ved og i Grønland. Måske skulle man vende det om og skabe et yderligere fundament for fremtidig klimaforskning og overvågning ved hjælp af droner på østkysten eller for alvor styrke forsknings-samarbejdet ved at tiltrække de nationer, der har interesse i at bedrive forskning i klimaforhold, permafrost og andet i Grønland, der jo har de helt ideelle betingelser for at bedrive denne type forskning. Det kræver også, at man tænker i investeringer udefra. Kapitalindsprøjtninger kan komme udefra, men der er også åbnet for flere gode muligheder for lån og tilskud fra Vækstfonden, Eksportkreditfonden,

Nordisk Investeringsbank og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer. Nye erhvervspotentialer er bestemt til stede, men det kræver mod og satsning.

Vi skal ikke glemme, at der også er en mere jordnær udfordring, nemlig i forhold til den traditionelle sælfangst. Det er en skandale, at sælfangerne ikke kan komme af med deres skind på grund af helt misforståede opfattelser af, at sælerne er tæt på at være truede dyr, og at fangsten ikke er bæredygtig. EU har nu ændret kurs over for sælskind og har lovet handling til fordel for fangerne, men – helt ærligt – vi har endnu ikke set et eneste initiativ. Her vil Socialdemokraterne opfordre den danske regering til at holde EU fast på, at man forpligter sig til at sikre, at borgere og myndigheder i EU-landene bliver informeret om lovligheden af de grønlandske produkter. Det er helt afgørende for erhvervet.

Kl. 10:25

Uddannelse er helt afgørende for, at Grønland kan besætte nye arbejdspladser med egen arbejdskraft. Folkeskolen, ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelser og videregående uddannelser er alle sammen helt nødvendige for at skabe vækst i Grønland til de mange ønsker, man har, om bl.a. anlæg. En af solstrålehistorierne er, at 98 pct. af de unge grønlandere, der tager til Danmark for at tage en lang videregående uddannelse, vender tilbage igen til Grønland og kan medvirke til at løfte og udvikle, for der er ingen tvivl om, at der er et generelt behov for et uddannelsesløft i Grønland.

Det store smertensbarn er de mange udsatte børn og unge. Vi har tidligere på året haft en forespørgselsdebat her i salen om forholdene for sårbare børn og unge i Grønland. Børnetalsmanden i Grønland berettede om, at børn i Nordgrønland mistrives og ikke får den hjælp, som de har behov for og krav på. Når børn og unge omsorgssviges, misbruges eller udsættes for incest, skal de have hjælp. Det er kommunerne og den grønlandske stats ansvar og pligt at sørge for, at hjælpen til de sårbare børn er tilstrækkelig, og at den når frem. Vi må som rigsfællesskab ikke lade disse børn og unge i stikken.

Selvmondsprocenten er alarmerende høj, især blandt de 17-20-årige. De har mistet troen på, at der er et godt liv for dem, og de får ikke den professionelle behandling, som de har behov for. Derfor må vi se på, hvordan vi kan understøtte de unges mobilitet, så de f.eks. kan få mulighed for at uddanne sig uden for byggerne, uanset størrelsen på familiernes pengepung. Jeg vil derfor gerne på Socialdemokraternes vegne spørge statsministeren om, hvor langt socialministeren er i dialogen med den grønlandske socialminister om, hvor Danmark kan støtte og hjælpe.

Måske vil det også være en del af løsningen, at alle bygger får en kommune-foged. Jeg ved, at der er bygger, hvor der ingen kommune-foged er af den simple grund, at ingen vil være det. Jeg har ikke nogen let løsning på denne udfordring, men vi kan slå fast, at det jo er dem, der i vidt omfang er de første og eneste til at tage sig af socialsager, vold, omsorgssvigt og misbrug af børn i byggerne, indtil politiet kan være til stede.

Afslutningsvis vil jeg sige, at både Færøerne og Grønland arbejder med at formulere egne forfatninger inden for rammerne af rigsfællesskabet. Og vi vil fra socialdemokratisk side naturligvis følge dette arbejde med stor interesse. Der er masser af liv i rigsfællesskabet. Der er masser af muligheder og masser af udfordringer, men også plads til fællesskab og kraftige bånd imellem vore folk. Tak for ordet.

Kl. 10:27

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Kl. 10:27

Kl. 10:30

Aleqa Hammond (SIU):

Tak for en meget fyldestgørende redegørelse. Det glæder mig rigtig meget at se, at Socialdemokraterne har sat sig ind i mange, mange områder, som jeg synes er meget vigtige. Når vi snakker om rigsfællesskabet, hører vi ofte, hvilke muligheder det bringer med sig, og hvad klimaforandringerne kommer til at betyde for rigsfællesskabet.

Jeg synes, det er meget godt, som Socialdemokraterne påpeger, at de ansvarsområder, man har fra statens side, også skal leve op til rigsfællesskabets værdighed. Ordføreren nævner bl.a. retssikkerheden og mange andre områder, som har stor betydning for den lokale befolkning derhjemme.

Jeg synes også, at den danske regering på mange områder har forømt det grønlandske område, specielt på retssikkerhedsområdet, på søopmålingsområdet og på mange andre områder, som jeg mener man burde prioritere, hvis man vil prioritere rigsfællesskabet. Jeg vil gerne spørge ordføreren, hvilke prioriteringsområder man mener der skal sættes på for at sikre et styrket rigsfællesskab.

Kl. 10:29

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Ordføreren.

Kl. 10:29

Karin Gaardsted (S):

Der vil naturligvis være flere ting, der kræver, at vi skal styrke vores samarbejde. Det skal jo ikke forstås sådan, at vi ikke har et godt samarbejde, for det har vi. Men der vil altid være områder, hvor vi skal blive bedre.

Det er rigtigt, at et af de områder, hvor der er noget, der kan gøres bedre, er retsområdet. Og jeg er bekymret for, at der ikke er kommunefogeder, f.eks. i alle byggerne, som vi jo egentlig har lagt op til at der skal være. Og jeg synes, det er en opgave, som vi må løse sammen.

I den uge, vi er lige ved at slutte nu, har vi jo også arbejdet med søkortopmålingen, og det ser ud til, at regeringen ikke når at få afleveret søkortene til tiden, nemlig ved udgangen af 2018. Vi har også sagt, at det ikke er tilfredsstillende, og at det er noget, regeringen skal gøre.

Men jeg mener altså også, at der både er sikkerhedspolitiske og udenrigspolitiske ting, som trænger sig rigtig meget på, og derfor er lige præcis samarbejdet imellem regeringerne, altså det, at der ikke er nogen, der kommer og siger, hvordan det skal være, helt afgørende.

Kl. 10:30

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Aleqa Hammond.

Kl. 10:30

Aleqa Hammond (SIU):

Hvad angår søopmålingerne, synes vi også, det er meget vigtigt, at man fastholder de krav, man har stillet, over for hinanden. Jeg kan nævne, at det grønlandske Naalakkersuisut og Inatsisartut fastholder kravet om den fælles samarbejdsaftale mellem regeringerne i Danmark og Grønland, hvad angår søopmålingerne, med henblik på at søkortene bliver leveret til tiden, sådan som man har indgået en aftale om. Det håber jeg sandelig også at vi kan se en opbakning til fra Socialdemokraternes side.

Kl. 10:30

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren, værsgo.

Karin Gaardsted (S):

Vi har også givet udtryk for her i salen i den her uge, at vi støtter, at den opgave skal løses og kortene afleveres til tiden.

Kl. 10:30

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Henrik Brodersen, værsgo.

Kl. 10:30

Henrik Brodersen (DF):

Tak. Nu bliver der snakket meget fra ordførerens side om samarbejde og forpligtelser, og der er jo visse ting, som er blevet overtaget af Grønland og af Færøerne. Det har vi fuldstændig forståelse for, men så må der også være en forventning om, at når man hjemtager et område, så bliver der også taget hånd om det.

Ordføreren var lidt inde på det her med uddannelserne, og der må man jo sige, at uddannelsesniveaet i Grønland er ekstremt lavt. Langt de fleste har kun en grundskoleuddannelse, og det giver jo nogle udfordringer af dimensioner i forhold til at bygge et samfund op, i særdeleshed fordi mange grønlandere vælger Grønland fra senere hen. Op imod en femtedel af dem, der er født i Grønland, bor jo uden for Grønland.

Så jeg vil bare spørge ordføreren: Når man nu har en forpligtelse til at tage vare på et område, er det så ikke også sådan, at vi her fra Danmarks side skal sørge for, at det bliver gjort, altså at man lever op til de forpligtelser, man har i forhold til det her?

Kl. 10:32

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Karin Gaardsted.

Kl. 10:32

Karin Gaardsted (S):

Der er ingen tvivl om, at vi i Syddanmark stiller uddannelsespladser til rådighed for grønlandske studerende. Og det er i hvert fald en af de måder, det kan gøres på. Uddannelsesområdet er jo i øvrigt et område, som Grønland har hjemtaget, og derfor er det en opgave, der skal løses i Grønland. Men der er ingen tvivl om, at den danske stat jo altid vil indgå i et samarbejde med Grønland, hvis de ønsker, vi skal gøre det.

Det er sådan set det samme, der er sket på socialområdet. Da vi havde forespørgslen for ikke så mange måneder, stod vores socialminister på denne talerstol og sagde, at man ville tilbyde hjælp. Men man skal jo også ønske hjælpen fra grønlandsk side.

I øvrigt er jeg enig med ordføreren i, at uddannelsesniveaet ikke er højt i Grønland, og det er en af de ting, der er helt afgørende for, at Grønland kan løfte sig som land.

Kl. 10:33

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 10:33

Henrik Brodersen (DF):

Tak for det. Altså, befolkningen i Grønland bliver også ældre og ældre, og de unge vælger Grønland fra, måske på grund af, at uddannelsesniveaet er meget lavt. Og i lyset af det bliver der så hele tiden snakket om, at vi skal understøtte herved fra, og at Grønland nu eksempelvis har hjemtaget uddannelsesområdet.

Man kan bare se, at det ikke går i den rigtige retning, og så synes jeg, man skal tage en snak om, hvad vi kan gøre, og hvad vi forlanger af Grønland, når de har hjemtaget et område, så vi også tager hånd om det. For det her er ikke et spørgsmål om at dunke grønlanderne oven i hovedet, men fordi vi rent faktisk vitterlig er bekymre-

de for, om den del af vores rigsfællesskab er bæredygtigt på lang sigt med den udvikling, der er, når vi kigger fremad.

Kl. 10:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 10:34

Karin Gaardsted (S):

Jeg er ikke meget uenig med ordføreren. Jeg vil bare gerne lige give to eksempler. Forleden havde vi en høring herinde om udsatte grøn-lændere i Danmark. Og da den høring var færdig, talte jeg med en af de unge grønlandske studerende, som går på universitetet her i Dan-mark. Og hun sagde altså, at 98 pct. af de grønlandske unge, der er i Danmark for at få en videregående uddannelse, vender tilbage til Grønland og arbejder der. Det er i hvert fald en rigtig god ting.

Det er jo også sådan, at et barn, der er færdig med folkeskolen i en hvilken som helst bygd i Grønland, er nødt til at forlade bygden og måske kun engang imellem komme hjem igen. Hvis det barn skal have bare en ungdomsuddannelse, skal han eller hun rejse flere hundrede kilometer væk hjemmefra, og det tror jeg er en hindring.

Kl. 10:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 10:35

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Først to kommentarer. En kommentar er i forhold til det her med uddannelsesområdet: Jeg kan bekræfte, at det er 98 pct., og det synes jeg også er rigtig positivt. Jeg tror, at rigtig mange, som er født og opvokset i Grønland, mærker en dybtfølt forpligtelse til at komme hjem og være med til at bygge deres land op.

En anden kommentar er det her med Syddanmark. Jeg håber, vi kan eliminere det ord fremadrettet, når vi snakker om rigsfællesska-bet, for jeg synes, at det løber mig lidt koldt ned ad ryggen at høre.

Ordføreren nævnte på et tidspunkt det her med EU-forbudet mod salg af sælskind og den inuitundtagelse, der er. Jeg synes jo egentlig, at den her sag, da den blev behandlet i EU sidst, faktisk var et rigtig godt eksempel på et tæt og godt samarbejde internt i rigsfællesskabet i forhold til at tale med én stemme.

Det, vi desværre så, var, at EU besluttede sig for gerne at ville lave oplysningsaktiviteter, men der er afsat 0 kr. Nu er der jo en bred front både blandt parlamentarikere i Europa-Parlamentet, i Folketin-get og i Grønland, som har bakket op om, at statsministeren i samar-bejde med formanden for Naalakkersuisut skal presse på i forhold til at sikre, at der kommer til at ske noget mere. Det er noget af det samme, jeg hørte ordføreren være inde på.

Jeg kunne godt tænke mig, at ordføreren måske kunne uddybe nogle af de overvejelser, i forhold til hvordan vi kan sikre, at der er en større forståelse for den traditionelle levevis, der er i Grønland, og hvor stor en betydning sælskind og salg af sælskind har for Grøn-land.

Kl. 10:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren, fru Karin Gaardsted, værsgo.

Kl. 10:37

Karin Gaardsted (S):

Tak. Først vil jeg bare lige sige undskyld, hvis jeg har brugt en for-kert betegnelse. Det var ikke hensigten.

Det om EU synes jeg faktisk er lidt problematisk. Nu ved vi jo, at statsministeren lige har været sammen med Tusk i Grønland, og det kunne jo godt være, at Tusk er kommet derfra med en lidt anden op-

fattelse end den, han har haft tidligere, og dermed kan vende tilbage til EU-gangene og få sat gang i den oplysningskampagne om sæl-fangst, som EU jo har forpligtet sig til.

Jeg synes simpelt hen, at vi er nødt til at holde dem op på, at de har lovet det, for det, man tidligere har arbejdet med i EU, har i den grad skadet sælfangerne i Grønland. De kunne ikke komme af med deres skind; de var nødt til at smide dem nede i vandkanten, mens de kunne bruges til rigtig god beklædning rundtomkring i verden. Så den sag skal vi holde fast i.

Kl. 10:38

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er det hr. Sjúður Skaale, værsgo.

Kl. 10:38

Sjúður Skaale (JF):

Tak for det. Efter mit partis mening baserer rigsfællesskabet sig på en politisk forståelse, ikke på grundlovens faste rammer. Grundloven siger intet om rigsfællesskabet. Den siger intet om Færøerne. Fæ-røerne har som bekendt egen lovgivningsmagt, eget skattesystem osv. – noget, som der efter vores mening ikke er belæg for i grundlo-ven.

Alligevel lavede statsministeren efter min mening den store fejl i sin besvarelse lige før, at han satte fuldstændig lighedstegn mel-lem rigsfællesskabet og grundloven, som om det var et og det sam-me. Han sagde: Inden for rigsfællesskabet, det vil sige inden for grundloven ...

Hvad mener Socialdemokratiets ordfører om at sætte fuldstændig lighedstegn mellem rigsfællesskabet og grundloven, som ikke siger noget om rigsfællesskabet?

Kl. 10:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 10:39

Karin Gaardsted (S):

Det ville selvfølgelig være rigtig fint, hvis statsministeren selv ville svare på det.

Jeg vil tage mit udgangspunkt i, at vi har en meget lang tradition for at have et rigsfællesskab, og det rigsfællesskab vil vi fra social-demokratisk side gerne værne om. Vi vil nødig undvære rigsfælles-skabet, men vi vil samtidig respektere, at der selvfølgelig bliver taget flere og flere områder hjem, og at der også nu bliver arbejdet med egne forfatninger inden for de rammer, som rigsfællesskabet nu har, og det bliver selvfølgelig nødt til at være inden for de rammer. Vi kan ikke bare sige, at nu gives det fuldstændig frit. For så eksisterer der jo ikke noget rigsfællesskab mere, hvis alle parter ikke holder sig inden for de forholdsvis vide rammer, der er.

Men med hensyn til grundloven må statsministeren lige selv for-klare, hvorfor han har sagt, som han har gjort.

Kl. 10:40

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det, og tak til ordføreren. Der er ikke flere kommentarer. Så går vi videre til næste ordfører, som er hr. Søren Espersen. Værsgo.

Kl. 10:40

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Mange tak, og tak til statsministeren. Jeg synes, at det er en god og grundig redegørelse, han har lavet. Den beskæftiger sig med mange emner, og det er, som det skal være. Min begrænsede taletid gør, at jeg har besluttet mig for at bruge hele min taletid specielt på Grøn-lands økonomiske situation, som jeg synes er foruroligende, og som

man ikke længere synes at have særlige muligheder for at rette op på, og det vil, hvis ikke ændringerne sker, betyde, at man bevæger sig ind i det uvisse.

Alarmklokkerne har jo lydt længe og tog for alvor til i styrke, da den meget grundige universitetsrapport »Til gavn for Grønland« udkom. Den fastslog, at finanspolitikken ikke længere er holdbar, og at de offentlige udgifter selv på kortere sigt ikke vil kunne dækkes af bloktilskuddet og de forventede skatteindtægter. Økonomisk Råd i Grønland har vurderet, at tilpasningen af finanspolitikken, som det også er fremgået af redegørelsen, er påkrævet i en størrelse af 750 mio. kr. hvert år frem til 2040. Det er et rystende tal. Det svarer i Danmark til en krævet budgetforbedring på 75 mia. kr. hvert år i 25 år. Og det er vel at mærke uden noget særligt håb om forbedring af finanserne.

Der er jo som bekendt tre muligheder for at tilpasse en finanspolitik. Man kan skære i de offentlige udgifter – det anser jeg for en ret umulig øvelse på Grønland, fordi social- og sundhedsvæsenet er presset til det yderste. Der kan ændres strukturer, og det er nok der, man skal hen. Der synes ikke i øjeblikket at være noget bud fra skiftende grønlandske regeringer på strukturændringer. Jeg forstår, at der kan være noget på vej her til næste år, og det imødeser jeg med interesse. Det sidste er at skaffe øgede indtægter. Og her er det altså på grund af den lovfæstede fastfrysning af bloktilskuddet, som var et ønske fra Grønlands side. Jeg sad selv i Grønlandsk-dansk Selvstyrekommission. Det var et udtrykkeligt ønske fra grønlænderne, at det kom på. Det gør, at det ikke kan forhandles. Og så er der den manglende udsigt til lovfæstede fastfrysninger, til nævneværdige råstofindtægter og flugten fra Grønland af arbejdsduelige. Det er ikke muligt at se noget særligt lys forude.

De allernyeste vurderinger fra forskellig side giver ikke anledning til større optimisme. Her er et eksempel, nemlig folkeskolen, som på længere sigt kunne være en redningsmand. Det er rigtigt, som det er blevet sagt også af den socialdemokratiske ordfører, at uddannelse er det væsentlige, når man taler strukturændringer på lang sigt. De folkeskoler fungerer simpelt hen ikke særlig godt på Grønland, hvilket betyder, at mange, når de har børn i især blandede ægteskaber, altså dansk-grønlandske ægteskaber, flytter til Danmark, når børnene skal starte i skolen, fordi de simpelt hen ikke føler, at kvaliteten er tilstrækkelig i den grønlandske folkeskole.

Så er der en dramatisk fraflytning. Hver fjerde person, som er født i Grønland, har nu bopæl i Danmark. Det er altså omkring 16.000. Hver fjerde person, der er født i Grønland, har nu bopæl i Danmark. De store årgange i 1960'erne står nu over for offentlig forsørgelse. Det er i øvrigt et fænomen, der selvfølgelig er interessant i alle tre dele af rigsfællesskabet.

Råstofefterforskningen ligger død. Der er stort set ingen mine-drift længere i Grønland. Olie- og gasdrømmene er for længe knust. Alle selskaber har trukket sig på stribet, og hvad der eventuelt ville kunne blive fundet af andre råstoffer, vil ikke kunne rette op på økonomien.

Så mindes jeg egentlig på sådan en lidt underlig facon, hvordan vi for ganske kort tid siden i Folketinget sad og skulle haste en såkaldt storskalalov igennem, og så skulle alt blive godt. Jeg husker, at der var masser af spørgsmål, som vi på det tidspunkt – det var under den socialdemokratiske regering – ikke havde fået svar på, og derfor var egentlig mange partier utilfredse med, at det skulle hastes igennem. Det skulle for alt i verden være ordnet inden sommerferien, for så ville der virkelig kunne blive sat ting i gang. Så det var et meget hurtigt og et sådan lidt sjusket arbejde, der var, og så vedtog man storskalaloven, og så skulle de ellers gå i gang. Man hastede det igennem. Man kunne ikke vente de 3 måneder på en ny folketings-sæson. Og hvad sker der så? Ikke et eneste projekt er sat i gang. Skulle miraklet så ske, at der sættes et storskalaprojekt i gang – der taler man om arbejdskraft på et eller andet sted mellem 3.000 og 5.000 arbejdere – skal man altså have i baghovedet, at selv hvis det

sker, så skal der stadig væk 12-15 storskalaprojekter i gang på en gang, før den grønlandske økonomi vil kunne blive selvbæren.

Der er 30 bygder, fremgår det, med et folketal på under 100. Turismen var jo sammen med råstofferne det, som burde kunne blive en gylden mulighed. Jeg kan i parentes sige, at mens Grønland har 50.000 turister på årsplan, så har Island 1.000.000. Jeg har været begge steder, og jeg ved nok, hvor jeg helst ville på ferie. Det er altså i Grønland, for det er meget mere spændende. Jeg kommer sikkert til at genere nogle islændinge nu – skal vi ikke bare glemme det, jeg lige har sagt. Grønland er et dejligt sted, og der burde være alle muligheder for, at man virkelig kunne få turismen op at køre.

Så er man fra Grønlands side meget optaget af, at det alene har noget med længden af landingsbaner at gøre. Nu er det så det, der er det helt væsentlige, altså at få en stor og lang landingsbane i Ilulissat og også i Nuuk, og så skulle det hele køre. Det er jo andre fundamentale problemer, der gør, at Island altså åbenbart er i stand til at skaffe tyve gange så mange turister som Grønland. Det er helt andre problemer end en længde på en landingsbane. Det er noget med, at der skal være de nødvendige hoteller; der skal være ting, man kan beskæftige sig med. Rejser man til Island som turist, får man sådan en hel vifte af muligheder for alt, hvad man kan, og det sker ikke i Grønland. Så det er langt mere fundamentale problemer, der er, for at Grønland ikke på nogen måde lever op til Island som et turistland.

Der står vi så igen og er tilskuere til Grønlands fremtid. Det er klart, at hvis en status quo opretholdes, er næste stop en fuldstændig uvis fremtid. Det er et normalt skøn, at Grønland reelt, finansielt, finanspolitisk er lammet, men at man undgår katastrofen, som følge af at udlandet ser Grønland som en del af den danske økonomi, hvilket i øvrigt også er tilfældet med Færøerne, som blev nævnt tidligere, altså der er en fornemmelse derude af, at Danmark ikke vil lade Grønland køre i den økonomiske afgrund. Det har de folk i udlandet jo ret i. Det vil Danmark ikke. Men det vil alt andet lige være mere ordentligt og værdigt, om rigsfællesskabet nu i den her dybt skræmmende og alvorlige situation satte sig sammen for at udforske de muligheder, der trods alt findes.

Det er årsagen til, at jeg på vegne af Dansk Folkeparti skal fremsætte et forslag til vedtagelse. Det er ikke sådan, at jeg ikke synes godt om det andet forslag til vedtagelse, der er sendt, men det her adresserer det altså præcist, nemlig at vi er nødt til at finde en fælles fremtid, for ellers går det simpelt hen ikke. Jeg fremsætter på vegne af Dansk Folkeparti, altså desværre kun med os som fremsættere, følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget tager statsministerens redegørelse til efterretning, idet Folketinget opfordrer statsministeren til snarest at indlede et samarbejde med Landsstyreformanden og Lagmanden med henblik på at nedsætte en fælles kommission, som får til opgave at fremkomme med forslag til, hvorledes man på alle felter vil kunne styrke rigsfællesskabet – med det formål at skabe en fælles tryghed for fremtidige generationer.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 72).

Kl. 10:49

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Forslaget vil indgå i de videre drøftelser. Det er fru Aaja Chemnitz Larsen for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 10:49

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak for ordførerindlægget. Jeg deler bekymringen for økonomien, og som du også nævner, har Økonomisk Råd jo bl.a. påpeget, at de reformer, der er lagt på bordet, ikke stikker dybt nok. Det er en

bekymring, som IA deler, men det er selvfølgelig et grønlandsk ansvar.

Du taler meget om de negative udfordringer, der er i Grønland, og du nævner til sidst, at der er nogle muligheder, som du så lægger op til kan drøftes, hvis man følger den her vedtagelsestekst, som du fremsatte. Jeg kunne godt tænke mig at høre Søren Espersen forholde sig lidt mere til, hvad er det for nogle muligheder, som man ser? Det er selvfølgelig et grønlandsk ansvar i forhold til at sikre Grønlands økonomi, men hvad er det for nogle muligheder, som der bl.a. kunne være tale om?

Kl. 10:50

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Vi skal lige holde os til forretningsordenen, nemlig at man siger hr. og ikke du. Værsgo til hr. Søren Espersen.

Kl. 10:50

Søren Espersen (DF):

Jamen det er jo set med mine øjne først og fremmest turisme. Det er selvfølgelig udmærket at fortsætte arbejdet med afsøge mulighederne for overskud ved råstofudvinding, men det er altså turismen, som jeg mener vil være det helt afgørende. Fiskeriet er jo også på nogle områder – fiskeri af hellefisk osv., forstår jeg – inde i en udvikling, og det er godt. Men turisme er det helt afgørende. Der er det investeringer i Grønland, der er det afgørende. Og jeg tror altså på, at det har større effekt, hvis man skal ud på det store marked, at det er et samlet rigsfællesskab, som på en eller anden måde går ud og er garant for de økonomiske investeringer i Grønland, end hvis det er Grønland alene, der gør det. Det er, fordi der hersker en usikkerhed om, hvordan den grønlandske økonomiske situation er. Jeg tror på, at hvis rigsfællesskabet kommer som et hele, vil investeringerne komme. Det er derfor, at jeg beder om, at man laver en fælles kommission, som prøver at finde ud af, hvordan man egentlig gør det her. Hvordan skaffer man investeringer fra udlandet?

Kl. 10:51

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 10:51

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. To andre ting, som man kunne pege på, er jo for det første de 32 områder, som Danmark varetager på vegne af Grønland. Mener ordføreren, at der er nogle områder, hvor det halter, og som man også burde kigge på i forhold til at sikre et stærkere rigsfællesskab? Det andet er, at der er flere og flere grønlandere, der er i Danmark. Hvordan kan man være med til at styrke inklusionen for de grønlandere, der er i Danmark?

Kl. 10:52

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Søren Espersen.

Kl. 10:52

Søren Espersen (DF):

Det er jo svært. Folk vælger jo, hvor de vil bo i rigsfællesskabet. Man kan ikke og skal heller ikke forhindre dem i at vælge fuldstændig frit, hvor de vil være. Der var det, at jeg også nævnte i min tale, at det ofte er, når de begynder at få børn – det kan godt være, at de unge vender hjem igen, som det blev nævnt; jeg synes, at 98 pct. lyder som et meget stort tal, men jeg vælger at tro på det – at de igen tager til Danmark, fordi Grønland simpelt hen ikke er tilstrækkeligt.

Der er selvfølgelig nogle områder, hvor den danske regering kunne gøre det bedre. Det er f.eks. inden for hele straffeområdet og politi og fængselsvæsenet, men det er jo ikke noget af det, der er med til

at forbedre Grønlands økonomi. Det var jo det, der var emnet for i hvert fald min tale i dag.

Kl. 10:53

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Aleqa Hammond, værsgo.

Kl. 10:53

Aleqa Hammond (SIU):

Ordføreren lægger meget stor vægt på de negative emner og ting, der nu måtte være i Grønland. Det synes jeg også er helt okay. Der skal altid være plads til, at man kan se det dårlige og det gode. Hvis der er noget godt, som ordføreren har at sige, kunne jeg godt tænke mig at høre, hvad det er.

Der er også et stort ansvarsområde, som er underlagt den danske regering, og det er et ansvarsområde, som har svækket det grønlandske samfund meget væsentligt det sidste år – det er retsvæsenets område. Bare som et eksempel kan jeg sige, at der er 14 bygder ud af 60, som ikke er sikret nogen retssikkerhed, og som er direkte underlagt den danske regering.

Hvad har ordføreren af bud på, hvad man kan gøre for at gøre noget godt for Grønland på et ansvarsområde, som er direkte hundrede procent dansk?

Kl. 10:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 10:54

Søren Espersen (DF):

Som jeg også nævnte, handler mit indlæg her om økonomien. Jeg sagde også i forhold til fru Aaja Chemnitz Larsen, at den danske regering skal leve op til de ting, som den skal, på Grønland – det er altså specielt politi og retsvæsen.

Fru Aleqa Hammond beder mig om at finde nogle positive ting. Jeg kunne finde hundredvis af positive ting, men tiden er altså ikke til festlige skåltaler. Jeg kunne godt holde sådan en om, hvor vidunderligt og hvor ubrydeligt vort samarbejde er, og hvordan det kører, men det ville være en unfair beskrivelse af de økonomiske, finansielle problemer, som Grønland står over for. Og med den afgrænsede taletid, jeg har, mener jeg ikke jeg har tid til at fortælle, hvor godt mange ting er.

Der er også turismeting, der virkelig går godt. Jeg forstår, at f.eks. i Ammassalik, Tasiilaq og i området Kulusuk er der virkelig noget i gang, der vil kunne styrke forholdene derovre turistmæssigt, også fordi islændinge har fået øje på det område.

Så vel er der da ting; men jeg synes bare ikke, at det er det, der lige er mit emne i dag.

Kl. 10:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Aleqa Hammond

Kl. 10:55

Aleqa Hammond (SIU):

Man kan jo vælge at bruge sin tid på at sige noget godt eller sige noget skidt, altså det er op til en selv, og jeg kan forstå på Dansk Folkeparti, at man hellere vil satse på det, som kunne være negativt i rigsfællesskabet. Men det er så også op til dem.

Ordføreren nævner antallet af grønlandere, som bor i Danmark. Vi kan ligeledes også svare tilbage, at der bor over 10.000 danskere i Grønland, og det synes vi også er okay, fordi det er rigsfællesskabet. Man kan jo rejse frem og tilbage, som man vil. Og der gør vi også altid hvad vi kan for at sikre en god inklusion.

Hvad er Dansk Folkepartis politik for at sikre en god inklusion af grønlandere, som bor i Danmark?

Kl. 10:57

Kl. 10:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 10:55

Søren Espersen (DF):

Jamen grønlandere, der flytter til Danmark, er jo danske statsborgere, og de er inde i det danske system fra dag et. Grønlandere, der kommer til Danmark, bliver behandlet på fuldstændig samme vis, som alle danskere bliver behandlet, uanset hvor de bosætter sig – de melder sig bare til kommunen. Der tilbydes de så nogle ting, som de åbenbart synes godt om. Der er nogle velfungerende børnehaver, nogle velfungerende skoler, og det er måske årsagen til, at de så bliver.

Jeg ser ikke min opgave som værende den at skulle sikre eller sørge for, at grønlandere vender hjem. Hvis der var et ordentligt, velfungerende børnehavesystem og skolesystem, så lur mig, om ikke der var flere, der tog tilbage til Grønland igen.

Så glæder jeg mig i øvrigt til at høre fru Aleqa Hammonds tale, for den bliver sikkert både festlig og optimistisk.

Kl. 10:56

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo til hr. Christian Juhl.

Kl. 10:56

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Jeg er i tvivl om, om jeg husker rigtigt, så jeg skal lige høre ordføreren, om det er rigtigt husket, at hr. Søren Espersen og Dansk Folkeparti stemte imod forslaget til selvstyrelov og faktisk er imod selvstyreløven.

Kl. 10:56

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo til hr. Søren Espersen.

Kl. 10:56

Søren Espersen (DF):

Det er fuldstændig rigtigt.

Kl. 10:56

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Juhl.

Kl. 10:56

Christian Juhl (EL):

Så forstår jeg lidt bedre den måde, der ageres på, og den kritik, der hele tiden rejses af Grønland, som har meget, meget svært ved at løse en række problemer. Det virker jo sådan lidt gammelkolonialistisk, når man rejser den slags ting og så ikke selv vil være med til at løse det. Jeg tænker på, at vi her for et par dage siden så, at Søren Espersen først godt ville være med til at løse problemet med søkortene, som jo handler om liv og død i Grønland, hvis det går rigtig galt, og så lige pludselig ændrede mening på en time og sagde, at nu måtte vi se, hvornår statsministeren havde tid til at lave de kort, så kunne vi gøre det til den tid.

Hvad er grunden til, at hr. Søren Espersen ikke selv vil være med til at levere det, vi skal levere fra Danmark? Det ville dog være fint at feje for egen dør, før man begynder at pege fingre.

Kl. 10:57

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Søren Espersen.

Søren Espersen (DF):

Når vi sagde nej til forslaget om selvstyrelov i sin tid, var det, fordi vi mente, at den økonomiske del af det var unfair i forhold til Danmark. Vi så for os en deling, en fælles oliefond, råstoffond, der skulle finansiere det, sådan at vi var sammen om det. At Grønland skulle have 100 pct., var vi modstandere af. Derfor stemte vi imod forslaget til selvstyrelov. Det gør overhovedet ikke, at jeg er negativ over for Grønland.

Søkortene? Jamen når regeringen kommer og fortæller os, at den ikke kan levere det, som den skulle, til den aftalte tid – det kunne ikke lade sig gøre, fordi der var en kollektiv opsigelse fra eksperter; det lod sig ikke gøre – så indretter vi os på det, der så er virkeligheden. Altså, regeringen kan heller ikke garantere, at der i hele juli måned kun bliver solskin, og det er på samme måde. Der findes ikke nogen mulighed for at ændre den situation, at alle eksperterne i forbindelse med GEUS har sagt deres stilling op. Så vi forholder os til virkeligheden, men jeg ved jo, at det er normalt i Enhedslisten, at man forholder sig til drømmerier.

Kl. 10:58

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Martin Lidegaard, værsgo.

Kl. 10:58

Martin Lidegaard (RV):

Ordføreren berørte kort behovet for investeringer og muligheden for investeringsfond osv. Det er jo sådan et spørgsmål, som vi kommer tilbage til igen og igen, nemlig om vi kunne være mere aktive eller offensive på det område, og der pågår en del aktiviteter rundt omkring i regi af Eksportrådet og vækstråd osv.

Men kunne man forestille sig, at vi fra dansk side måske lidt mere offensivt tog initiativ til at spørge de andre dele af rigsfællesskabet, om vi skulle lave en fælles arktisk investeringsfond, hvor vi alle sammen bidrog, og hvor vi forsøgte at gå lidt foran med en lille portion offentlige penge for at kunne få mange private med, ligesom vi f.eks. kender det fra IFU-sammenhæng i forhold til klimainvesteringsfond eller andre eksempler?

Kl. 10:59

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo, hr. Søren Espersen.

Kl. 10:59

Søren Espersen (DF):

Altså, det er udmærket, at der kommer investeringer til Grønland, også at man gør det i fællesskab. Men vi vil ikke fra Dansk Folkepartis side være med til at indgå i den slags aftaler, uden at der også kommer noget ud af det økonomisk for Danmark. Og det er selvstyreløven jo en hindring for.

Altså, man har i Grønland selv besluttet, at man vil have et fastfrosset bloktilskud, og at man skal have alle råstofindtægterne selv. Det er udgangspunktet. Hvis den situation skal ændres, skal vi ændre i selvstyreløven. Så skal vi til at ændre på det økonomiske i selvstyreløven, sådan at det er noget, der kommer hele rigsfællesskabet til gode. Det vil jeg gerne være med til.

Kl. 11:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Martin Lidegaard.

Kl. 11:00

Martin Lidegaard (RV):

Det, jeg taler om, er ikke, at den danske stat skal foretage store, massive investeringer. Det, jeg taler om, er, at man kunne lave en kon-

struktion, som vi har kendt det på andre områder, hvor vi skyder et mindre beløb ind, der så kan bruges til at afdække risikoen for store private investeringer, som jo skal være kommercielle, og som skal kunne stå selv og forhåbentlig være til gavn for dem, der investerer, men også for det land, der investeres i. Det er den tanke, jeg har her, og det synes jeg måske godt man kunne forestille sig inden for den nuværende selvstyrelovs rammer.

Kl. 11:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Søren Espersen.

Kl. 11:01

Søren Espersen (DF):

Jamen det beklager jeg, der har jeg misforstået hr. Martin Lidegaard. Jeg troede, det var statspenge, vi talte om. Men erhvervsinvesteringer er netop noget, jeg meget gerne ser, altså at man har erhvervsinvesteringer, men med en fælles garanti fra Danmark, Grønland og Færøerne, at man laver det som et fælles projekt og dermed efter min opfattelse har langt større muligheder for at tiltrække økonomiske investeringer fra udlandet, altså fra tredjeparter. Det tror jeg virkelig på, og det er derfor, jeg i mit forslag til vedtagelse foreslår, at man nedsætter en kommission til at se på, hvordan man gør det. Det ser jeg meget gerne.

Kl. 11:01

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det, og tak til ordføreren. Der er ikke flere kommentarer, og så er det hr. Christian Juhl, værsgo.

Kl. 11:02

(Ordfører)

Christian Juhl (EL):

Tak. Rigsfællesskabet er ret unikt, altså det at have noget, der ligner to tidligere danske kolonier. Jeg ved godt, det ikke er et pænt sprog at bruge, og Færøerne har ikke været koloni i den forstand, men Danmark har sagt, okay, de to områder kan arbejde selvstændigt, først via hjemmestyret og senere via selvstyret, og selvfølgelig er det også lagt ind, at de har muligheden for at blive selvstændige, hvis de har lyst til det, og at det faktisk er op til Grønland og Færøerne selv at bestemme det.

Det lægger op til et meget, meget stor behov for, at vi arbejder ligeværdigt i vores samarbejde, og der synes jeg vi fra Danmarks side skylder at arbejde noget mere med dele af den her aftale, bl.a. standarden. F.eks. er det ganske urimeligt, at der er to standarder, en her i Danmark og en i Grønland, for retspolitikken, bygdefogederne er nævnt, og det er jo ret vigtigt, at vi får rettet op på det.

Udenrigspolitikken synes jeg der er et problem. Det er påpeget af de nordatlantiske kolleger flere gange, nemlig at de ikke bliver inddraget, f.eks. når Danmark går i krig. Hvorfor gør de ikke det? Det ville være ganske rimeligt, når man snakker om ligeværdighed.

Hvad angår Arktis, er det vigtigt at påpege, at uden især Grønland, men også Færøerne, ville Danmark jo intet, intet have at skulle have sagt i spørgsmålene om Arktis. Derfor er det vigtigt, at vi i ekstrem grad sørger for at inddrage vores to andre parter i samarbejdet omkring Arktis. Desuden synes jeg, det er vigtigt, at vi arbejder med både at sikre en bæredygtig udvikling i Arktis, et a-våben-frit område ser jeg som en hel grundlæggende idé at vi får på plads, og så skal vi arbejde med modeller, som tager optimalt hensyn til de mennesker, der bor der, og ikke til alle mulige stormagtsinteresser rundt på kloden. Der er jo næsten ikke det land i verden, der ikke har lyst til at blande sig i Arktis eller prøver at få et ben skubbet ind et eller andet sted. Lande, der ligger ufattelig langt fra Arktis har lyst til at blande sig, og det må ikke forstyrre det grundlæggende princip, at det er de mennesker, der bor i området, som vi skal tage udgangs-

punkt i, for det er deres liv, det er deres udvikling, som er det vigtigste, og så selvfølgelig, at vi bevarer en bæredygtig udvikling, så naturen kan holde.

Så er der grundlovsspørgsmålet. Det er jo interessant at lytte til. Jeg har aldrig hørt statsministeren sige andet, end at det skal være inden for rigsfællesskabets rammer. Og hvad betyder det mon? Det er ikke sådan blevet forklaret særlig grundigt. Hvis jeg skal fortolke det, betyder det, at Grønland og Færøerne kan lave lige præcis de grundlove, de har lyst til, uanset om det er med henblik på at være selvstændig, eller om det er med henblik på fortsat at have den status under selvstyreloven, som der gælder i øjeblikket. Det har efter min mening ingen betydning, fordi rigsfællesskabet og selvstyreloven netop giver Grønland og Færøerne mulighed for at tage et skridt på et tidspunkt og så sige, at nu vil de være selvstændige. Derfor vil jeg gerne have, at vi lader være med at snakke om det, for det virker ganske tåbeligt at sige »inden for rigsfællesskabets rammer«. Hvis vi skal være ligeværdige, er det deres frie ret at bestemme, hvordan de vil lave deres grundlov, og det mener jeg vil være ret nødvendigt at slå fast.

Så er der den økonomiske udvikling, og der er jeg jo enig i, at det er rigtig vigtigt med et enormt stærkt samarbejde, hvis de økonomiske problemer i især Grønland skal løses, sådan at Grønland kan blive mere og mere økonomisk uafhængig, for det må være målet, at Færøerne og Grønland hver for sig kan være fuldstændig uafhængige. Og der synes jeg vi er nødt til at snakke om nogle konkrete ting. Vi har haft en rigtig god debat forleden om grønlandere i Danmark, og der synes jeg der ligger nogle meget, meget fornuftige planer, som de grønlandske folketingsmedlemmer selv har arbejdet med; især IA har en meget, meget fin plan, som jeg synes vi skal arbejde videre med.

Så har vi Thulebasen, serviceaftalen i Thule. Der har vi egentlig også en plan, men hvordan det går med den, ved jeg ikke, for vi har jo fælles erkendt, at USA ikke overholder ånden i aftalen, og at vi skal arbejde for, at den serviceaftale forbliver på grønlandsk-danske hænder, og at vi får størst muligt afkast af amerikanernes besøg i Grønland, så længe det varer. Jeg ser gerne i fremtiden, at der ikke var en base i Grønland, men selvfølgelig kan jeg forstå, at grønlanderne gerne vil tjene nogle penge, når nu den ligger i deres land.

Kl. 11:07

Så er der hele den grønlandske minedrift. Der er jeg varm tilhænger af nultolerancepolitikken, selv om jeg så ved, at den nuværende regering jo har opsagt den. Jeg er meget ked af, hvis vi skal have mere uran ud på et hullet marked, og den aftale, der er lavet, er ikke god nok, og den sikkerhed, vi har på det internationale marked, for, at uran ikke kommer i forkerte hænder, er ikke god nok. Jeg vil gerne bede grønlanderne om at lade det uran og thorium ligge i jorden, hvor det ligger. Det er det bedste for både dem selv, men også for kloden som sådan.

Så er der det grønlandske søkort. Jeg var dybt skuffet over den elastik, som regeringen leverede. Nu hørte vi hr. Søren Espersen sige, at det var, fordi det ikke var fysisk muligt. Jamen det viste sig jo, at specialisterne ikke engang var blevet spurgt om, om man kunne lave en aftale om at gøre det her færdigt i København. Det er ideologisk vigtigt, at man flytter den der geoenhed til Aalborg – koste, hvad det vil. Det vil sige, at man fra regeringens side hellere vil flytte arbejdspladser til Aalborg end at overholde de aftaler, man har. Det synes jeg er uansvarligt, ganske uansvarligt. Jeg tror på, det ville have kunnet lade sig gøre. Desuden ligger der så også et tilbud og roder i cyberspace fra et dansk-grønlandsk firma, som mener, de kan løse opgaven. Jeg mener ikke, regeringen ordentligt har undersøgt, om det kan lade sig gøre at løse det her, de har bare sagt, at det vigtigste er at udflytte arbejdspladser – punktum! Det er dumstædigt efter min mening.

Hvad angår hele sælskindsområdet, er jeg fuldstændig enig. Vi er nødt til at sige til EU, at de skylder en kampagne. De kan ikke nøjes med fine ord her. Der er statsministeren nødt til at tage ned til Bruxelles og slå i bordet og spørge: Hvornår kommer den kampagne, der skal rette op på den miskampagne, der har været om sælskind?

Jeg er så glad ved, at der har været bakket op om færingerne i den kampagne, der har været, imod retten til at fiske grind. Jeg synes, det er helt på sin plads, at når aktivister prøver at forhindre den fornuftige og naturlige måde at fange grind på, skal vi selvfølgelig bakke op om retten til at fiske grind.

Men jeg er ikke tilfreds med regeringen, når statsministeren siger, at vi skal tale med én stemme. Ja, tak skal vi have. Da der var fiskestrid mellem EU og Færøerne, talte regeringen med én stemme, og det var ligegyldigt, om det var Socialdemokraterne eller Venstre, nemlig med EU's stemme. Vi lukkede de danske havne for færøske fiskerbåde. Er det at tale med én stemme i rigsfællesskabet? Det synes jeg ikke. Det var pinligt. Danskerne skulle selvfølgelig have åbnet havnene og sørget for, at fiskene kunne komme ind, og så måtte man have taget striden med EU i stedet for. Det var skammeligt, at vi gjorde det på den måde på det tidspunkt.

Så alt i alt vil jeg sige, at rigsfællesskabet har mange rigtig gode sider, men der er stadig væk ting at tage op for den regering, vi har, og jeg synes godt, at man må komme lidt ud af busken og komme lidt i gang med nogle af de problemer, der også er nævnt her.

Der er kun ét forslag til vedtagelse i øjeblikket, og det synes jeg da er et problem. Det er hr. Søren Espersens forslag til vedtagelse, så derfor vil jeg gerne læse et forslag til vedtagelse op, som SF og Enhedslisten har lavet i al hast, fordi vi kunne se, at der var arbejdet med det andet, men mest med venstre hånd. Derfor skal jeg på vegne af EL og SF, så der i hvert fald ligger en, så kan vi jo se, om der senere kommer en fra andre, fremsatte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget finder, at et ligeværdigt og respektfuldt samarbejde mellem Danmark, Færøerne og Grønland gavner alle tre lande i rigsfællesskabet.

Folketinget anerkender, at Færøerne og Grønland frit kan arbejde med egne forfatninger.

Folketinget opfordrer regeringen til at holde sig orienteret om Færøernes og Grønlands økonomiske udfordringer med at sikre en bæredygtig og holdbar samfundsudvikling og bidrage aktivt til at fremme investeringer i alle dele af rigsfællesskabet.

Folketinget konstaterer en øget international interesse i Arktis og Nordatlanten og opfordrer til en øget indsats til gavn for alle parter og til, at samarbejdet om udenrigs- og sikkerhedspolitikken mellem Danmark, Færøerne og Grønland fortsat prioriteres højt i overensstemmelse med principperne i Fámjin- og Itilleqerklæringerne og kongeriget Danmarks strategi for Arktis 2011-2020.

Med henblik på at fremme udviklingen af rigsfællesskabet opfordrer Folketinget til, at samarbejdet mellem de tre lande styrkes og fortsat prioriteres højt.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 73).

Kl. 11:12

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Det her forslag indgår også i de videre forhandlinger.

Der er en række korte bemærkninger. Først er det hr. Rasmus Jarlov. Værsgo.

Kl. 11:12

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg undrer mig blot over hr. Christian Juhls nedladende omtale af Grønland som en koloni. Anerkender hr. Christian Juhl ikke, at Grønland er en ligeværdig, selvstyrende del af kongeriget Danmark,

og at det er et historisk fællesskab, vi har haft sammen siden 1380, og at det ikke er et spørgsmål om et kolonierforhold mellem Danmark og Grønland? Jeg synes, det er en ærgerlig måde at tale fællesskabet ned på. Jeg ved egentlig ikke, hvad formålet er med at anvende sådan en sprogbrug, som leder tankerne hen på Caribien, slaveri og alle mulige historiske forhold, som ikke har nogen relevans i det forhold, vi har mellem Danmark og Grønland i dag.

Kl. 11:13

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 11:13

Christian Juhl (EL):

Jeg sagde nu, hvis hr. Rasmus Jarlov hørte efter, tidligere koloni. For jeg mener, at den måde, vi har behandlet Grønland på tidligere, ligner den måde, Danmark har behandlet kolonier på. Og vi har jo skandale efter skandale, som vi skylder Grønland netop at være med til at rette op på. Jeg håber ikke, at det er gået hr. Rasmus Jarlov forbi, at der har været en tv-serie om forholdet til Grønland og Færøerne. Der har været historier gennem tiden, og der er skrevet et utal af bøger om netop de forhold. Det er ændret nu med selvstyreloven, sådan at der i vores grundlag er et ligeværdigt forhold. Det er jeg fuldstændig enig i, men derfor behøver man jo ikke at lukke øjnene for fortiden.

Kl. 11:13

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er det hr. Søren Espersen. Værsgo.

Kl. 11:13

Søren Espersen (DF):

Jeg vil dog lige tilføje til den her kolonidiskussion, at DIIS for 5-6 år siden fremkom med en redegørelse, der viste, at Danmark ikke på et eneste tidspunkt har haft økonomisk overskud eller udbytte i Grønland. Det, der normalt kendetegner en kolonimagt, er, at man tager ud for at udnytte et område. Lad det nu ligge.

Jeg forstår, at hr. Christian Juhl gerne vil inddrage Færøerne og Grønland mere i de militære forhold, herunder altså også givetvis kongerigets forsvar. Betyder det så, at Enhedslisten går ind for, at der indføres værnepligt i Grønland og på Færøerne?

Kl. 11:14

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo, hr. Christian Juhl.

Kl. 11:14

Christian Juhl (EL):

Nej, det gør det ikke. Det betyder bare, at jeg synes, at ligeværdige parter snakker med hinanden, før de tager vigtige beslutninger. Lige-værdige parter sørger for at lytte til hinanden, i stedet for at de to af parterne hen over hovedet på den tredje siger: Så, nu går vi i krig. Det er jo rent faktisk sådan, at der også er soldater med fra f.eks. Færøerne. Om der skal være værnepligt, skal Færøerne og Grønland efter min mening fuldstændig selv finde ud af.

Kl. 11:15

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Søren Espersen.

Kl. 11:15

Søren Espersen (DF):

Jeg synes lige, det blev nævnt, at det skulle være ligeværdige partnere. Det er jo ikke ligeværdigt, når de danske unge mænd skal ind og aftjene deres værnepligt, mens de grønlandske og færøske ikke skal.

Det er jo ikke ligeværdighed – er det det? Det synes jeg hr. Christian Juhl skal forklare. Altså, selvfølgelig er det ikke det.

Det er meget væsentligt, at man, hvis man vil ind i de diskussioner om kongerigets forsvar, også skal yde det, der skal til. Det andet er altså at levne fra fortiden, og jeg konstaterer med begejstring, at der, netop som Christian Juhl siger, er mange færinger og grønlandere, der er aktive, men de melder sig altså frivilligt.

Så jeg går også ind for ligeværdighed på det område, og det håber jeg også at Christian Juhl gør.

Kl. 11:15

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo, hr. Christian Juhl.

Kl. 11:15

Christian Juhl (EL):

Jeg har ikke tænkt mig at bidrage med at indføre værnepligt på Færøerne og i Grønland – det overlader jeg trygt til dem. På samme måde er der jo i princippet ikke nogen værnepligt i Danmark i dag; den fungerer i hvert fald ikke i praksis. Det er stort set dem, som har lyst til at være ved militæret, der kommer ind, og dem, der tager i krig, er i hvert fald i allerhøjeste grad dem, som selv melder sig til det. Det er da heldigvis sådan, at man kan vælge fra, hvis man ikke ønsker at tage på de eventyr, som skiftende regeringer har vedtaget i det her Folketing.

Kl. 11:16

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Henrik Brodersen, værsgo.

Kl. 11:16

Henrik Brodersen (DF):

Tak. Jeg hørte jo i ordførerens spørgsmål til Dansk Folkepartis ordfører, at han igen talte om kolonitiden, ligesom han også gjorde nu.

Jeg vil meget gerne have mig frabedt, at vi hver eneste gang bliver dunket oven i hovedet med, at vi bare vil have det ligesom i gamle dage, hvor Danmark var koloniherre og det ene og det andet. Når vi sætter spørgsmålstejn ved, om det styre, der eksempelvis er i Grønland, tager vare på de ting, som er helt elementære for, at samfundet kan eksistere, så synes jeg, det er pinligt, at man så bruger sin ordførertale på at pege på lige præcis det ene sted, hvor Danmark ikke leverer, nemlig med hensyn til søkort.

Altså, man har sejlet rundt deroppe i flere hundrede år, og der er opmålt omkring 1 pct. af hele det arktiske område, så lige præcis at pege på, om det bliver i 2016 eller 2017, man når målet, synes jeg er underligt, i særdeleshed, når vi bare sætter fokus på, at vi meget gerne vil have grønlanderne til at opfylde nogle af de helt elementære krav. Der står ordføreren den ene gang efter den anden og bare siger: Det skal Grønland. Det er bare, fordi vi gerne vil tage hånd om de områder, som er så vigtige for, at Grønland som en nation kan eksistere.

Kl. 11:17

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 11:17

Christian Juhl (EL):

Altså, jeg opfatter det nu mest, som jeg rammer lidt af en øm tå hos Dansk Folkeparti, og det må I jo selv arbejde med.

Jeg har det sådan, at jeg ikke synes, vi har behandlet Grønland for pænt gennem historien. Jeg synes, vi er nået til et sted, hvor rigsfællesskabet og selvstyreloven er et rigtig godt skridt i den rigtige retning, og hvis Grønland og Færøerne har lyst til selvstændighed,

vil jeg i den grad synes, at det må være en helt naturlig følelse at have, når man bor i et land.

Dansk Folkeparti er så ikke enig i, at der skal være en selvstyrelov, og det vil jeg gerne minde befolkningen om, for jeg møder mange, der siger: Selvfølgelig er Dansk Folkeparti da tilhængere af det. Så siger jeg: Nej, det er de godt nok ikke – det hænger helt anderledes sammen. Og undskyld mig, at jeg prøver at fremhæve Dansk Folkepartis politik. Jeg synes da egentlig, at Dansk Folkeparti burde være glade for, at nogen gjorde det.

Kl. 11:18

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 11:18

Henrik Brodersen (DF):

Jamen det kunne vi også godt være, hvis det så var den rigtige udlægning af den. Jeg synes jo, at vi hver evig eneste gang skal stå og høre på, hvor uartige vi er over for grønlanderne. Dansk Folkeparti er fuldstændig fokuseret på, at vi har et rigsfællesskab, og det vil Dansk Folkeparti meget gerne holde fast i, og så længe vi har det, synes jeg, man skal tage vare på de her ting. Når vi så sætter hælene i en gang imellem og siger, at det her ikke er den rigtige udvikling, og om man ikke godt vil tage vare på de der områder, så skal vi bare stå og høre på, hvor forfærdelige vi er. Det er simpelt hen at skyde os ting i skoene, der slet ikke er noget grundlag for.

Så jeg vil bare spørge ordføreren: Når vi nu har de her områder, der er taget hjem, kunne man så ikke have en forpligtelse til at føre nogle af dem ud i livet, eksempelvis uddannelse, de socialt udsatte osv. osv.?

Kl. 11:19

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 11:19

Christian Juhl (EL):

Jeg tror, hr. Henrik Brodersen godt kan huske, at vi havde en diskussion her i salen om børns forhold i Grønland, og jeg tror også godt, hr. Henrik Brodersen kan huske, hvad jeg sagde der. Jeg sagde, at hvis jeg var grønlandsk politiker, ville jeg være meget ked af det og ville gøre alt, hvad jeg kunne, for at få rettet op på det. Og jeg vil som dansk politiker også sige, at vi er nødt til at give grønlanderne nogle rigtig gode tilbud, sådan at der kan ryddes op i det. Men det betyder ikke, at jeg er tilhænger af Dansk Folkepartis meget, meget specielle krav om at tage hele socialområdet tilbage og sende en taskforce til Grønland, og alt det, vi hørte den dag af ganske urealistiske ting.

Derfor siger jeg: Jo, vi har gode diskussioner, og det er fint, at der bliver rejst problemer, og dem skal vi tage stilling til, netop fordi vi har det historiske forhold til Grønland, som vi har – der skylder vi altså stadig væk noget efter min mening.

Kl. 11:20

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Tak for det. Hr. Jakob Ellemann-Jensen, værsgo.

Kl. 11:20

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Tak for det. Lad mig starte med at beklage over for hr. Christian Juhl og samtidig skabe lidt spænding: Det var mig, der skulle have læst vores fælles forslag til vedtagelse op. Det er menneskeligt at fejle – jeg var meget menneskelig, og det glemte jeg. Det kommer om lidt, og det har hr. Carsten Bach lovet at tage sig af. Så nu er der sådan lidt tilbageholdt åndedræt.

Jeg kan i øvrigt afvise, at der er blevet arbejdet med venstre hånd. Og ud over at sige, at det er nedladende over for folk, der er venstre-håndede, kan jeg sige, at det faktisk nærmest er det modsatte, der gør sig gældende, for det er lavet med Venstres hånd!

Kl. 11:21

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 11:21

Christian Juhl (EL):

Med hensyn til det forslag til vedtagelse vil jeg sige, at jeg netop med vilje har fremsat det her, fordi det på to bittesmå detailområder er ligesom det forslag til vedtagelse, der sandsynligvis vil blive læst op, sådan som jeg er blevet orienteret. Der er bare to områder, hvor Venstre kunne have samlet sandsynligvis hele Folketinget, måske på nær Dansk Folkeparti, hvis de havde villet, og det har jeg gjort opmærksom på. Og derfor har jeg lavet det her, så der er to valgmuligheder: Et, der kan samle hele Folketinget, og et, der kan samle dele af Folketinget. Og det synes jeg bør være vores hensigt, altså at vi i hvert fald samler alle de nordatlantiske mandater bag sådan et forslag til vedtagelse som det her, og derfor har jeg lavet to bittesmå rettelser, som ikke burde være i strid med Venstres eller andres politik.

Kl. 11:22

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren. Tak for det. Så er der en ny ordfører, og det er hr. Carsten Bach. Værsgo.

Kl. 11:22

(Ordfører)

Carsten Bach (LA):

Mange tak for det. Spændingsniveauet vil jo komme til at stige i løbet af min tale her, kan jeg forstå på det, og jeg er jo glad for at have fået den ære.

Men først og fremmest tak til statsministeren for en meget grundig skriftlig redegørelse og en flot fremstilling her i salen i dag, og også tak for muligheden for overhovedet at sætte spot på rigsfællesskabet.

Af redegørelsen fremgår det, at rigsfællesskabet helt generelt har brug for grundlæggende reformer af økonomien, og det er i hvert fald det samlede indtryk, man får, og der er jo heller ikke ligefrem overskud på budgetterne over hele linjen. Der, hvor der er overskud, er det et skrøbeligt overskud og beror udelukkende på indtægter fra en pludseligt opstået politisk situation med mulighed for stigende eksport af fisk.

Liberal Alliance vil meget gerne fastholde et stærkt og samarbejdende rigsfællesskab og mener også, at fremtidige økonomiske reformer gennemført i én del af rigsfællesskabet kan være inspiration for økonomiske reformer i andre dele af rigsfællesskabet. Vi skal være klar til at gribe de nye muligheder for vækst og liberal udvikling af samfundsøkonomien, der i fremtiden opstår både på landjorden og på og under havets overflade.

Sigtet bør være at skabe en udvikling væk fra offentligt ejede monopoler mod en erhvervssektor drevet af frie markeds kræfter. Det stiller imidlertid det politiske system over for nogle svære valg, hvor man på en gang skal være konsekvent og uden for meget rysten på hånden være i stand til at gennemføre det nødvendige, som kan gøre ondt, men samtidig også sikrer, at der kommer gang i en flerstrengt erhvervsudvikling, især på råstof-, fiskeri- og akvakultur- samt turismeområdet.

Liberal Alliance ønsker at understøtte den igangværende udvikling mod øget selvbestemmelse og forfatningsudarbejdelse på Færøerne og i Grønland og mener, at den stigende fokus på udvikling i

rigsfællesskabets arktiske egne skal initieres og drives af et forhåbentlig bredt flertal i de lokale demokratier.

Regeringen og Liberal Alliance har igennem længere tid været enige om, at rigsfællesskabet har en unik platform for at skabe et internationalt forskningsmiljø med fokus på at styrke og facilitere international grundforskning og teknologisk udvikling i de arktiske egne. Det er også derfor meget glædeligt for mig, at en etablering af forskningshub i Grønland nu også er foreslået i den udenrigspolitiske redegørelse. Derfor bør det mål jo også understøttes og opprioriteres af et samlet rigsfællesskab. Liberal Alliance ser således med store forventninger frem til lanceringen af regeringens strategi for forskning, innovation og uddannelse i Arktis.

Rigsfællesskabet bør i min optik fokusere på at udvikle internationale samarbejds muligheder inden for fælles farvands- og lufrums- overvågning via satellit- og navigationsteknologi samt internet- og telekommunikation, ligesom en egentlig samarbejdsorganisation omkring et arktisk satellitprogram med fordel kan etableres.

Det glæder mig dagligt at vide, at forsvaret løser en række fælles opgaver for rigsfællesskabet. Suverænitethåndhævelse, SAR, fiskeri- og havmiljøovervågning og støtte til politiet, når udenlandske ngo'er krænker retssikkerheden og med ulovlige og farlige metoder forsøger at fremme netop deres budskaber.

Men jeg savner regeringens prioritering af forsvarets opgaveløsning i Arktis, som vi jo må forvente der snarest bliver kastet noget mere lys over. Netop i lyset af den øgede militære tilstedeværelse omkring Arktis og erfaringer med andre nationers militære ageren finder vi det nødvendigt at styrke det arktiske forsvars- og beredskabssamarbejde mellem alle fem arktiske kyststater med det formål at bevare Arktis som et spændingsfrit område.

For der er en udfordring forbundet med Danmarks og andre arktiske kyststaters ikkeharmonerende krav på udvidelser af de respektive landes kontinentalsokkel i Arktis, der i dag har udsigt til en meget lang sagsbehandlingstid i FN. Der skal derfor arbejdes på at sikre en hurtigere og smidigere model for den behandling af rigsfællesskabets kontinentalsokkelkrav i Arktis.

Kl. 11:27

Jeg kunne også her være kommet ind på uranaftalen og det fremsatte lovkompleks vedrørende sikkerhed og eksportkontrol af uran, som er under behandling i Folketinget, søkortlægning og indgåelse af servicekontrakt på Thulebasen, men det er alle sammen emner, der for ganske nylig har været behandlet enten her i salen eller på åbne samråd, så det vil jeg undlade og i stedet tage redegørelsen fra statsministeren til efterretning og sige, at Liberal Alliance støtter den vedtagelsestekst, som Venstres ordfører desværre glemte at læse op tidligere, og som vist på lange stræk minder meget om hr. Christian Juhls tidligere oplæste vedtagelsestekst.

Nu vil jeg så udløse spændingen og på vegne af S, V, LA, ALT, RV, KF, IA, JF og SIU oplæse følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget finder, at et ligeværdigt og respektfuldt samarbejde mellem Danmark, Færøerne og Grønland gavner alle tre lande i rigsfællesskabet.

Folketinget anerkender, at Færøerne og Grønland frit kan arbejde med egne forfatninger, der kan rummes inden for rigsfællesskabets rammer.

Folketinget opfordrer regeringen til at holde sig orienteret om Færøernes og Grønlands økonomiske udfordringer med at sikre en bæredygtig og holdbar samfundsudvikling og bidrage aktivt til at fremme investeringer i alle dele af rigsfællesskabet på kommercielle vilkår.

Folketinget konstaterer en øget international interesse i Arktis og Nordatlanten og opfordrer til en øget indsats til gavn for alle parter og til, at samarbejdet om udenrigs- og sikkerhedspolitikken mellem

Danmark, Færøerne og Grønland fortsat prioriteres højt i overensstemmelse med principperne i Fámjin- og Itilleqerklæringerne og Kongeriget Danmarks Strategi for Arktis 2011-2020.

Med henblik på at fremme udviklingen af rigsfællesskabet opfordrer Folketinget til, at samarbejdet mellem de tre lande styrkes og fortsat prioriteres højt.»

(Forslag til vedtagelse nr. V 74).

Kl. 11:29

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det og tak til ordføreren. Forslaget går videre til den del af debatten, der er tilbage. Tak for det.

Så skal vi lige have en ny ordfører op, og det er hr. Rasmus Nordqvist, Alternativet.

Kl. 11:30

(Ordfører)

Rasmus Nordqvist (ALT):

Så må vi lige have mikrofonen lidt ned igen, så den passer i højden.

Tak til regeringen for redegørelsen. Jeg har læst den med stor interesse og noteret mig fremskridt, men bestemt også fortsatte grundlæggende udfordringer ved vores samarbejde i rigsfællesskabet.

Rigsfællesskabet står ved en skillevej. Vi ser et behov for, at vi mere aktivt arbejder med en fornyelse af det. Hvis vi reelt ønsker at støtte Færøerne og Grønland i en kurs mod selvstændighed, bør vi gøre mere for at hjælpe en bæredygtig udvikling på vej. Ønsker befolkningerne selvstændighed, skal vi gøre meget mere for at støtte dem i det arbejde.

Vi ønsker som regeringen en bæredygtig udvikling i Grønland og på Færøerne. Vi mener dog, at vi kan gøre langt mere for at støtte særlig Grønland, hvor behovet er særlig stort. Vi bør sikre danske investeringer, der hjælper Grønland på en kurs, der på sigt styrker mulighederne for en selvstændig og bæredygtig økonomi. Jeg mener desuden, at vi bør fremme den bæredygtige udvikling ved at få nedsat et udvalg under Arktisk Råd, et udvalg, der arbejder med investeringer og puljer til vedvarende energiudvikling særlig i Grønland.

Vi er glade for, at regeringen ser positivt på Færøerne og Grønlands arbejde med at udarbejde forfatninger, men det skal understøttes af en langt mere målrettet proces for at skabe reel selvbestemmelse og selvstændighed. Forfatninger skal lede til en ny politisk virkelighed, der kan skabe behov for en nyfortolkning og nyudvikling af vores samarbejde i rigsfællesskabet. Mere langsigtet bør vi diskutere, hvordan vi kan sikre et tæt og ligeværdigt samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Danmark. Man kunne på sigt overveje mulighederne for en free association-model som erstatning for eksempelvis selvstyreløven. En sådan aftale kunne være med til at sikre rammerne for, hvordan vi kan skabe et ligeværdigt samarbejde på selvstændighedens præmisser. Men den skal naturligvis udformes efter de konkrete behov og interesser i hvert land.

Vores rigsfællesskab er ikke blot et økonomisk-politisk samarbejde, det er også en konstruktion, der er vokset ud af en lang og kompleks kolonihistorie. Jeg mener, at der er behov for, at vi tager et opgør med den historie, så vi undgår, at den bliver tabuiseret, særlig her i Danmark. For det er helt tydeligt, at der er behov for at adressere fortidens fejl. Det viser bl.a. sager som tvangsforflyttelserne og sagerne om de juridisk faderløse meget konkret. Her burde Danmark sige undskyld. Vi er derfor meget glade for, at Grønland arbejder på en forsoningskommission, og vi synes, at en lignende dansk proces ville være helt på sin plads. Vi bør helt grundlæggende skille os af med den formynderiske tilgang, vi har til samarbejdet med Grønland og Færøerne. Vi skal gøre op med den kulturelle kolonitilgang til samarbejdet med vores partnere i rigsfællesskabet og gøre alvor af at sikre den ligestilling, vi konstant taler om. Det gælder også arbejdet her i Folketinget. Vi skal gøre alt for, at de nordatlantiske medlemmer bliver fuldt og helt involveret, særlig, selvfølgelig, når det gæl-

der beslutninger, der har stor betydning for Grønland og Færøerne. Og det er bestemt at foretrække, hvis de nationale parlamenter har behandlet og taget stilling til en sag, der vedrører dem, før vi gør det her i Folketinget. Det bør være et grundkrav.

Som en del af nytænkningen af rigsfællesskabet er det påtrængende at se på, hvordan Grønland og Færøerne kan føre en mere selvstændig udenrigspolitik. Den nuværende konstruktion sikrer ikke i tilstrækkelig grad landene en selvstændig stemme. F.eks. i forhold til en mere omfattende Arktispolitik mener vi de bør have en selvstændig stemme og rolle. Vi må ikke bruge rigsfællesskabet som løftestang for at sikre danske interesser på bekostning af det grønlandske og færøske folks ønsker.

Spørgsmålet om klimaforandringerne særlig i Grønland berøres stort set ikke i redegørelsen, og det ærgrer mig, for det er jo klart, at Grønland er direkte påvirket af klimaforandringerne allerede med stor betydning for borgerne. Effekterne af klimaforandringerne truer vitale infrastrukturer, når isen og permafrost smelter. Vi har de seneste år set eksempler på, at smeltevand fra indlandsisen skyller veje væk, og en landingsbane i Grønlands allervigtigste trafikknudepunkt, den internationale lufthavn, skal repareres for et stort millionbeløb, simpelt hen fordi jorden under den er ved at tømpe. Det kan lamme det grønlandske samfund og ønsket om en bæredygtig udvikling.

Kl. 11:35

Helt grundlæggende er det jo klart, at vil man hjælpe Grønland, så går det ikke, at man slækker på ambitionerne i forhold til en global klimaindsats. Det gælder bestemt også i forhold til Danmarks egen linje, både nationalt og i et globalt samarbejde. Jeg så gerne, at vi helt konkret styrkede forskningen i klimaforandringerne og aktivt støttede bæredygtige udviklingsprojekter såsom social og miljømæssig bæredygtig minedrift og udviklingen af vedvarende energikilder.

Ligesom vi skal styrke forskningen i fiskebestand og klimaforandringer, skal vi også sikre os, at vi bevarer og styrker den mere bløde forskning i oprindelige folks sprog, kultur og historie. Derfor ærgrer det mig også, at regeringens nedskæringer på længerevarende uddannelser og forskning har betydet, at Københavns Universitet har lukket eskimologistudiet ned frem til 2017. Heldigvis åbner det igen, men fortsætter vi med den slags tiltag, så betyder det, at vi klipper et vigtigt bånd mellem fortid og fremtid over. Tak.

Kl. 11:36

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Der er en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Det er fru Aleqa Hammond.

Kl. 11:36

Aleqa Hammond (SIU):

Jeg vil gerne sige tusind tak for et rigtig godt ordførerindlæg. Jeg kan se, at Alternativets ordfører har sat sig grundigt ind i tingene i Grønland og de udfordringer, der nu måtte være mellem Danmark og Grønland i nyere tid.

Eftersom ordføreren påpeger udenrigspolitikken og dens vigtighed for Arktis fremover, vil jeg gerne høre en lidt mere uddybende begrundelse for, hvorfor ordføreren mener, at det er vigtigt, at udenrigskompetencen er et område, som rigsfællesskabet skal være opmærksom på.

Kl. 11:36

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:37

Rasmus Nordqvist (ALT):

Jeg synes, at med de udfordringer, vi står over for globalt, og specielt også når vi snakker om hele Arktisområdet og den store interesse,

der er, er det altså vigtigt, at vi har et særligt fokus på, at det hele ikke bliver tænkt og kommunikeret her fra Danmark, men at vi siger: Hvem er det egentlig, der bor i Arktis? Hvem er det, der skal have en stemme her? Der tror jeg på, at et fokus på at skabe mere selvstændig udenrigspolitik fra de tre lande jo stadig væk kan foregå i et tæt samarbejde, hvis man ønsker det, men at det bliver mere selvstændigt, for det er altså et særligt fokus, som vi nogle gange glemmer her fra dansk side, hvor vi kan snakke om sikkerhed eller strategi, hvordan det er vigtigt, vi kan bevæge varer rundt. Det er bare et andet fokus, der kan være fra Grønlands side, i forhold til at der altså er en befolkning, som bor på Arktis, og det er der, fokus bør være, også i det udenrigspolitiske, når det kommer til Arktisområdet.

Kl. 11:37

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Fru Aleqa Hammond for anden korte bemærkning.

Kl. 11:37

Aleqa Hammond (SIU):

I henhold til Itilleqerklæringen har den danske regering specielt en forpligtelse til at medinddrage og involvere de grønlandske myndigheder, når emner som Arktis og Grønland bliver berørt i internationale sammenhænge. Det er meget sjældent, at det er tilfældet, og meget ofte skaber det store frustrationer i Grønland ikke at være medinvolveret, når emner som Arktis bliver taget op på højt internationalt niveau.

Hvad vil Alternativet råde regeringen til at gøre for at rette op på det?

Kl. 11:38

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:38

Rasmus Nordqvist (ALT):

Jeg synes, at man først og fremmest skal tage de aftaler alvorligt, som man har lavet, og som jo netop siger, at man skal inddrage. At inddrage handler altså ikke om at komme bagefter og fortælle, hvad der er sket, det handler om at inddrage i processen, og det er selvfølgelig nogle aftaler, som regeringen bliver nødt til at tage meget mere alvorligt.

Så synes jeg, at man også fra den danske regerings side skal begynde at se lidt kritisk på, hvad det vil sige at være et rigsfællesskab i 2016, og når det kommer til udenrigspolitik, også hvordan det er, vi alle tre lande kan få noget ud af et samarbejde.

Jeg synes ikke, det er farligt at stille de her spørgsmål. Jeg synes, det er helt naturligt, at vi tager op til overvejelse, hvordan vi kan nyfortolke, videreudvikle et tæt samarbejde. Men der bliver nødt til at være en selvstændig stemme i så vigtige ting, og der skal den her involvering tages 100 pct. alvorligt, og i min optik skal vi helst tage skridtet videre.

Kl. 11:39

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Der er yderligere et par korte bemærkninger til hr. Rasmus Nordqvist. Den første er fra hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 11:39

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak til ordføreren for en meget god og meget visionær tale. Jeg er meget glad for, at ordføreren, når han kommer ind på spørgsmålet om forfatninger, siger, at vi ikke skal være bange for at skabe en ny virkelighed.

Men for os drejer det sig også – det er bare en bemærkning – om ligesom at formalisere det, der er. For virkeligheden er jo, at f.eks.

Færøerne har langt videre beføjelser end de tyske Länder, som har egen forfatning, og end de amerikanske stater, som har egen forfatning. Det drejer sig simpelt hen om, at vi anerkender virkeligheden, og hvor langt vi er nået ved ikke at låse os fast i grundlovens bestemmelser, men ved at lade interesserne og nødvendigheden udvikle os til det, som vi er i dag. Og så skal vi bare ligesom formalisere det. Det er det, der ligger i det.

Hvis vi gør, som det blev sagt af statsministeren før, nemlig lader grundloven sætte rammerne og lader Justitsministeriets embedsmænd have eneret på at fortolke grundloven, så er det Justitsministeriets embedsmænd, som sætter grænser for, hvad vi kan og ikke kan. Det mener jeg er en helt forkert tilgang, og derfor er jeg meget glad for ordførerens tilgang til tingene. Tak.

Kl. 11:40

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:40

Rasmus Nordqvist (ALT):

Tak, også for den præcisering. Det er meget vigtigt for mig at sige, at jeg ikke bare sagde en »ny virkelighed«, men en »ny politisk virkelighed«. For det er det, som jeg mener vi er i gang med at skabe, og som specielt Færøerne og Grønland er ved at skabe med arbejdet om forfatningen. Det er en ny politisk virkelighed, som jo netop får konsekvenser på en række af de samarbejdsområder, vi har i rigsfællesskabet. Så det er en ny politisk virkelighed, mener jeg helt alvorligt, som vi bliver nødt til at tage med. Vi skal ikke halte efter, men tværtimod hele tiden gribe den samtid, vi er i.

Kl. 11:41

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Der er ikke noget ønske om en anden runde. Så er det hr. Rasmus Jarlov, Konservative.

Kl. 11:41

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg kunne godt tænke mig at høre hr. Rasmus Nordqvist, hvordan man konkret forestiller sig at inddrage Grønland og Færøerne i udenrigspolitikken. Det er en meget fin hensigtserklæring, men hvordan forestiller man sig det sådan mere konkret?

Kl. 11:41

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:41

Rasmus Nordqvist (ALT):

Nu er det ikke blot en hensigtserklæring. Det er sådan set en aftale, vi har, om, at vi skal inddrage, når vi har et spørgsmål, der vedrører eksempelvis Arktis. Så det er ikke bare en hensigtserklæring. Der ligger en aftale om, at det er sådan, vi skal agere, og det synes jeg da regeringen bør tage alvorligt.

Inddragelse kan jo foregå på mange måder. Det kan bl.a. foregå, ved at man inviterer folk med til møderne. Det er sjældent svært at få lov til at have en ekstra stol med ved et møde. Og det andet er, at man måske holder et møde inden et eventuelt møde i stedet for at holde det efterfølgende. Der er mange måder at inddrage på, og jeg synes bare, vi bliver nødt til at tage alvorligt, at den virkelighed, der er, når vi snakker arktisk politik, er, at den eneste grund til, at vi overhovedet spiller en rolle i det her spørgsmål, altså er Grønland. Det er jo ikke på grund af Danmark. Så inddragelsen skal da hele tiden udvikles, så vi tager udgangspunkt i den befolkning, der nu engang bor der, og deres interesser.

Kl. 11:42

Kl. 11:45

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Rasmus Jarlov.

Kl. 11:42

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg tror, det er svært at erklære sig uenig i det, hr. Rasmus Nordqvist siger, nemlig at Danmark har indflydelse i Arktis på grund af Grønland, og at der ikke sker noget ved at invitere folk med til møder.

Men er det bare det, eller ligger der noget dybere i det?

Kl. 11:42

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:42

Rasmus Nordqvist (ALT):

Nu behøver man jo heller ikke erklære sig uenig, hvis man ikke er uenig.

Jamen »bare« invitere med til møder? Undskyld, aktiv deltagelse i møder er jo en inddragelse i det udenrigspolitiske arbejde, så det er ikke »bare« at invitere med. Det er da at inddrage i langt højere grad end det, vi desværre ser i dag.

Kl. 11:43

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Magni Arge har bedt om en kort bemærkning.

Kl. 11:43

Magni Arge (T):

Jeg vil også takke ordføreren for en meget spændende og visionær tale. Jeg synes, det er nye toner, at der er flere partier, der åbner for en diskussion, hvor vi ser på, hvad det er for en politisk virkelighed, vi befinder os i i 2016. Måske skulle vi begynde at beskæftige os med, hvad det er for en politisk virkelighed, vi vil være en del af, f.eks. i 2030, i stedet for at vi vedholdende ligger i en skyttegravs-krig, der handler om, hvad vi ikke må, og hvad vi ikke kan, fordi man har en grundlov, som blev vedtaget i 1953 osv., og som egentlig slet ikke står mål med den virkelighed, som vi er blevet en del af.

For vi kan jo se, at Danmark er blevet en del af et integreret EU-fællesskab, som er blevet en konkurrent i forhold til det såkaldte rigsfællesskab. Det gør, at der er en stor afstand imellem os og vores interesser. Så vi skal se på tingene på en helt ny og anderledes måde, end vi har gjort tidligere. Jeg synes, det er glædeligt, at man kigger på det på den måde, som det her er blevet præsenteret på. Tak for det.

Kl. 11:44

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:44

Rasmus Nordqvist (ALT):

Altså, jeg mener oprigtigt, at vi egentlig skal gå til det her arbejde med glæde, fordi jeg synes, der ligger en spændende opgave for alle tre lande i at redefinere et tæt samarbejde. Jeg er ikke bange for det, fordi der er nogle historiske bånd imellem os, som jo gør det naturligt, at vi arbejder sammen. Så jeg tror faktisk, at vi alle sammen kun kan vinde på, at vi begynder at redefinere lidt, og ikke hele tiden bare bygger videre på gamle aftaler.

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ønskes en anden kort bemærkning? Nej, det er fint. Så siger vi tak til hr. Rasmus Nordqvist og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er Radikale Venstres hr. Martin Lidegaard. Værsgo.

Kl. 11:45

(Ordfører)

Martin Lidegaard (RV):

Tak til statsministeren for redegørelsen, og tak for de mange gode indlæg, der allerede har været. Det er en fornøjelse at have den her debat for os Radikale, som har en meget stor kærlighed til rigsfællesskabet, fordi vi har en stor kærlighed både til Grønland og det grønlandske folk og til Færøerne og det færøske folk. I vores optik vokser Danmark og vores perspektiv både i verden og hos os selv i kraft af rigsfællesskabet.

Da jeg var udenrigsminister, var der altid to spørgsmål, som jeg fik i næsten alle de lande, jeg besøgte, og som kom af sig selv, ud over det, der var aftalt på forhånd at vi skulle diskutere. Det ene var, om man ville lave et partnerskab om grøn energi, for det er noget, de er i gang med i alle lande, og de ved, at Danmark – endnu – er et af de bedste lande på området. Og det andet, som de altid spurgte til, var rigsfællesskabet.

For jeg tror, at det for folk udefra er svært helt at fatte konstruktionen. Hvordan kan man på den ene side have et bindende fællesskab og på den anden side have en situation, hvor to parter i det fællesskab sådan set ønsker stadig større selvstændighed? Er der ikke en indbygget modsætning imellem den lyst og den drift, kan man sige, på den ene side og så rigsfællesskabets natur på den anden?

Jeg prøvede at forklare, hvad jeg tror er rigtigt, altså at det faktisk er skruet så mærkeligt sammen, at netop ønsket om større selvstændighed er en af drivkræfterne i rigsfællesskabet. For det ene spørgsmål, man stillede derude, var selvfølgelig: Hvad er Danmarks interesse dog i, at Grønland og Færøerne bliver stadig mere selvstændige? Der kan man jo tage en meget praktisk tilgang og sige, at jo mere selvstændige de bliver, jo færre økonomiske tilskud skal vi give, men der er også tale om, at det er nogle mere interessante partnere for Danmark. For jo stærkere et grønlandsk folk vi har, og jo stærkere en færøsk selvstændighed vi har, jo stærkere partnere har Danmark også, og det er ikke en modsætning. Hvis man vil et ligeværdigt partnerskab, er det en fordel, at man er stærke alle tre, også selv om man er det på forskellige måder.

Det andet spørgsmål er selvfølgelig, hvordan i alverden Grønland og Færøerne kan leve med at være bundet ind i et rigsfællesskab, når det, man i virkeligheden ønsker, er større selvstændighed, og igen er svaret jo ret nærliggende: Det har i hvert fald indtil nu været sådan, tror jeg jeg tør sige, at de bestræbelser på økonomisk selvstændighed, som de i Færøerne og Grønland er gået efter, har de både skabt i kraft af sig selv, men også i kraft af et stærkt samarbejde i rigsfællesskabet, fordi de som forholdsvis små befolkninger har brug for et stærkt samarbejde, og fordi vi også på det udenrigspolitiske område – jeg har selv haft fornøjelsen sammen med skiftende regeringer fra både Færøerne og Grønland – kan hjælpe lidt til med at åbne døre, med at skabe forbindelser og skabe netværk. Så der er på den ene side et kæmpe potentiale, og der er også en stærk mulighed for at lade ønsket om større selvstændighed gå sammen med rigsfællesskabet.

Men ikke alt er på den anden side rosenrødt, når jeg så kigger på det, for jeg synes faktisk, at vi, hvis man erkender den synergieffekt, så er alt, alt for dårlige til at få noget ud af det, og det synes jeg gælder for alle tre dele af rigsfællesskabet. Jeg synes nogle gange – og det skal være en lidt selvkritisk bemærkning – at vi hernede i den sydlige del af rigsfællesskabet er lidt berøringsangste over for at sige, hvad det er for nogle interesser, vi har i rigsfællesskabet, og at vi også er lidt berøringsangste over for at være kritiske, når vi synes,

det i andre dele af rigsfællesskabet går den forkerte vej. Vi skal jo alle sammen kunne tåle, at vi kan sige, hvad der er vores holdninger, og på den måde udvikle os sammen. Jeg synes f.eks., at det er en fuldstændig naturlig drift og en forståelig drift, som jeg gerne vil støtte, at folket i Grønland og folket i Færøerne ønsker større selvstændighed. Jeg tror, det er en iboende trang hos alle os mennesker, at vi gerne vil have så stor indflydelse på vores eget liv og vores eget land som muligt. Men jeg har nogle gange svært ved at forstå det, som jeg opfatter som en ret populistisk debat, der også er i Grønland og Færøerne, hvor det at komme længere væk fra Danmark pludselig bliver svaret på alle de udfordringer, som der er i landene, og som i den grad kalder på et svar. Jeg vil vove den påstand, at nogle af de udfordringer løses bedre i rigsfællesskabet end udenfor, og at andre med fordel kan løses med større selvbestemmelse, og jeg er helt med på, at det fuldstændig er Færøernes og Grønlands eget valg, og det ved vi jo også fra selvstyreloven nu.

Men jeg vil også gerne have lov til at blande mig i diskussionen og sige, hvor jeg ser at der er nogle synergieffekter, og derfor vil jeg også gerne nævne noget. Man har jo nu haft et stort forhandlingsforløb om det forslag til vedtagelse, som vi også støtter, og som alle partier står bag, bortset fra Dansk Folkeparti og et enkelt nordatlantisk mandat, og så kom der midt i de forhandlinger det her lidt friske forslag til vedtagelse fra hr. Søren Espersen, som drejede sig om, om man ikke skulle nedsætte en ny kommission og opfordre regeringen til en ny forhandling med både lagmanden og selvstyret i Grønland. Jeg var, det må jeg sige ærligt, et kort øjeblik stærkt fristet til at stemme for det, for jeg synes, vi har nogle potentialer, vi ikke bruger, og kunne det måske være sådan én måde at gøre det på? Jeg synes måske bare, at man, hvis man skal tage et nyt initiativ i retning af at udfylde hele potentialet i rigsfællesskabet, så skal forberede det lidt bedre og også skal gøre det i samarbejde med de nordatlantiske mandater her i salen og ikke bare som sådan en hovsvedtagelse.

Kl. 11:51

Det, jeg tænker på, er jo, at vi, som flere har været inde på, har en arktisk strategi, og vi har nogle fine spilleregler, og vi har, som statsministeren også har redegjort for, løbende udviklet en uraftale og forskellige elementer, men når jeg siger, at jeg synes, at der måske er et rum til at tænke nyt, så er det, fordi der også er sket nogle ting i de seneste år, som kalder på en lidt ny indfaldsvinkel.

For for 3 år siden, hvor jeg kunne være med i nogle af forhandlingerne, troede vi jo f.eks. stadig på et stort råstofeventyr i Grønland, som kunne løse det i forhold til store dele af grønlandsk økonomi. Men meget tyder på, at det i hvert fald ikke står lige for døren, og at det ikke er sådan noget, der lige kommer til at ske fra den ene dag til den anden.

Jeg synes, det er værd at overveje, om vi kunne lave en konstruktion a la det, vi har i IFU inden for klimainvesteringer og inden for en lang række andre områder, hvor vi med yderst begrænsede midler – det er jo sådan nogle få millioner kroner, vi lægger ind dér – lægger en pulje, der kan være risikoafdækkende, mod at få store kommercielle private investorer ind og investere i rigsfællesskabet. Det kunne skrues sammen på mange forskellige måder, og der melder sig selvfølgelig en masse detailspørgsmål, men når der skal investeres i fiskeriet, og når der skal investeres i nye aktiviteter i turismen og selvfølgelig også i råstofområdet, så kunne det måske være interessant for alle parter at have det som en mulighed for at kunne tiltrække investorer at begynde at få nogle af de potentialer, der er der, i spil.

For sagen er jo, at der stadig væk er alt, alt for få investeringer, især i Grønland, og der er et stærkt ønske fra især grønlanderne. Jeg tror også, der er det fra Færøernes side, men her på det sidste er det i hvert fald grønlanderne, der har været mest eksplicite om udenrigspolitikken, de vil gerne koordinere mere, og de vil gerne gøre det. Vi har en grundlov, vi ikke kan se bort fra, men det kunne da godt være,

at man kunne lave et stærkere samarbejde på det område. Vi har da prøvet os lidt frem undervejs med nogle forskellige modeller, også inden for eksportfremstød og den form for ting, og kunne man systematisere det mere?

Der er en stor diskussion på Færøerne i øjeblikket om en forfatning, og der er jo nogle juridiske ting, som man ikke bare sådan kan sidde overhørig hernede i Danmark, fordi vi har en grundlov, som vi trods alt plejer at respektere. Men det kan da godt være, at vi kan tænke lidt ud af boksen alligevel inden for de rammer, der nu er givne, og på den baggrund synes jeg egentlig det kunne være interessant at tænke ind i den næste generation af rigsfællesskabet, simpelt hen også fordi jeg tror, det er forudsætningen for, at vi kan beholde det. Det er ikke i modsætning til det, men det er forudsætningen for, at vi kan beholde det, og jeg vil gerne afslutte med at sige, at det vil vi fra radikal side gøre rigtig, rigtig meget for at man kan, men selvfølgelig helst på en måde – og det kan kun lade sig gøre på den måde – hvor alle tre dele føler, det giver mening og vedvarende mere mening. Tak.

Kl. 11:54

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Der er en række korte bemærkninger. Den første til en kort bemærkning er fru Aleqa Hammond.

Kl. 11:54

Aleqa Hammond (SIU):

Jeg er rigtig glad for ordførerens fokus på, at Grønlands rolle og selvstyreaftalen på mange måder kan skabe lidt forvirring rundt omkring i verden, altså hvordan de to lande nu hører sammen. Det synes jeg er et meget, meget vigtigt punkt at tage op. Eftersom selvstyre aftalen blev vedtaget i 2009, har Grønlands rolle og beføjelse ændret sig i henhold til samarbejdet mellem Danmark og Grønland. Det har i en tid, hvor Grønland opsøger udenlandske investorer til mineprojekt- og infrastrukturområdet, og hvor vi sætter særlig fokus på det og vil have internationalt samarbejde, på mange måder skabt lidt forvirring. Hvordan er det nu egentlig, at den nye aftale ser ud, og hvad er det, vi kan i henhold til vores diplomatiske forpligtelser over for Danmark?

Mener ordføreren, at det vil være på sin plads, hvis de danske ambassader rundt omkring i verden også lagde særlig fokus på større informationsformidling om Grønlands nye rolle, efter at selvstyreloven er trådt i kraft?

Kl. 11:55

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Martin Lidegaard.

Kl. 11:55

Martin Lidegaard (RV):

Ja, hvis jeg nu skulle prøve at tænke nogle af de her ting lidt forfra, så kunne jeg da sagtens forestille mig, at Danmarks ambassader blev mere aktive på det her område. Men jeg kunne godt tænke mig, at vi gjorde det på en måde, hvor vi sagde, at hvad er det, Grønland har behov for i forhold til at tiltrække investeringer, og hvor er det, også Danmark har nogle behov og nogle interesser? Vi har jo også nogle interesser og en privat sektor, der godt kunne tænke sig at være med på det. Kunne vi så gå ud og lave nogle projekter sammen derude og bruge vores ambassader på det, altså ikke, at alle sammen skulle være fælles projekter, men at vi prøver at tænke vores fælles interesser og respektive ståsteder ind, og at vi derfor ikke bare tænker, at nu har vi en ambassade, så nu skal der være en særlig sektion, der kun varetager Grønland, og en særlig sektion, der kun varetager Færøerne. Vi skulle måske prøve at tænke det netop sammen, fordi der er nogle synergieffekter i det.

Jeg kan huske, da fru Aleqa Hammond og jeg var i New York. Fru Hammond var selvstyreformand på det tidspunkt, og vi delte sædet i den store konference om oprindelige folks rettigheder. Jeg har aldrig fået så mange kommentarer på et stunt som det, vi lavede derovre i New York, men vi tænkte det netop sammen i stedet for at tænke det hver for sig. Det er næsten det, der gør allerstørste indtryk derude, når det kan lade sig gøre, men jo også styrker Grønland og Færøerne og Danmark hver for sig.

Kl. 11:56

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Fru Aleqa Hammond for en kort bemærkning.

Kl. 11:56

Aleqa Hammond (SIU):

Grønland har i forvejen udenrigspolitisk forhandlingskompetence på allerede hjemtagne sagsområder, men på områder, som ikke er hjemtaget, er vi fuldstændig afhængige af den danske udenrigspolitik, altså at den også repræsenterer de grønlandske interesser. Vi har nu set Taksø-rapporten, som peger på, at danske interesser skal være centrale i det fremtidige arbejde i politikken for det arktiske område. Grønlandske interesser bliver ikke nævnt i rapporten. Hvad har ordføreren at sige til det, hvad angår udenrigspolitikken?

Kl. 11:57

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 11:57

Martin Lidegaard (RV):

Tak for spørgsmålet. Jeg vil anbefale spørgeren måske at læse det sidste radikale forsvarsudspil, hvor vi jo i hvert fald gør meget ud af at sige, at når vi kommer til forsvarsforliget her i efteråret, er et af de tre punkter, som vi gerne vil tillægge virkelig høj prioritet, at der er det praktiske beredskab; det er miljøovervågning; det er alt det, som vi har, havde jeg nær sagt, og skal forsøge at overvåge og holde styr på sammen deroppe. Det er afsindigt vigtigt.

Jeg tror nok, at jeg, da jeg var minister og også efterfølgende, meget eksplicit har sagt, hvor stor betydning Grønland og Færøerne har for dansk udenrigspolitik og for dansk styrke i vores udenrigspolitik. Og jeg er enig i, og det kunne jo vi også bruge bedre, end vi gør i dag, og også i større fællesskab.

Kl. 11:58

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti, for en kort bemærkning.

Kl. 11:58

Søren Espersen (DF):

Tak til den radikale ordfører, fordi han var lige ved at stemme for – det er ligesom at få lovet en is, og så får man den alligevel ikke. Men tak for det; det er da altid et stykke ad vejen. Hr. Martin Lidegaard taler om at tænke sammen, men er problemet ikke, at de i Grønland tænker hver for sig? Er det ikke dér, man i øjeblikket lægger sin energi, nemlig på en selvstændighed, frem for at forsøge at få strukturel orden i eget hus? Er det ikke det, der er problemet? Man har så umådelig meget energi bundet op på selvstændighed, at alle de ked-sommelige dagligdagsproblemer, som skal skabe et samfund, bliver glemt.

Kl. 11:59

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Martin Lidegaard (RV):

Jeg synes faktisk ikke, at det er så enkelt. Jeg synes, det er sådan, at Grønland jo er et samfund i udvikling, ligesom Danmark er. Og der har været strømninger i Grønland, som havde et meget snævert fokus på Grønlands eget tarv, men der er da heldigvis også politiske strømninger i Grønland, som tænker i større helheder, ligesom vi i Danmark har partier, der tænker meget i Danmarks tarv og ikke i større helheder, men vi har da heldigvis også nogle, der tænker lidt ud over – kan man sige – deres egen nære have. På den måde vil jeg sige, at der er kræfter i Grønland, og som jeg oplever det også stærke kræfter, der ønsker et stærkere fællesskab, selvfølgelig også på egne præmisser, og et stærkere samarbejde med Danmark, så længe man også er herre i eget hus. Det er de kræfter, vi skal stimulere og forsøge at støtte og samarbejde med.

Kl. 12:00

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Søren Espersen for den anden korte bemærkning.

Kl. 12:00

Søren Espersen (DF):

Jamen altså, hr. Martin Lidegaard siger, at Grønland er i udvikling. Det er jo ikke det, der fremgår af diverse seriøse rapporter. Det virker som et land, der ikke har nogen særlige strukturelle – hvad skal jeg sige – ideer til, hvordan det kan ændre sig. Så den del af det, nemlig at Grønland er i en udvikling, lyder positivt og godt, men det er ikke mit indtryk, hvis man ser på Grønlands økonomi. Jeg synes også, det er væsentligt, at man skal ud på de internationale lånemarkeder, og at man skal ud og tiltrække investorer. Det kan man også gøre på rimelige vilkår, fordi Danmark på en eller anden måde formodes at stå bag. Hvis vi ikke gjorde det mere, gad jeg nok se muligheden for at komme ud på det internationale lånemarked. Jeg mener, at det ville være en umulighed.

Kl. 12:00

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Martin Lidegaard.

Kl. 12:00

Martin Lidegaard (RV):

Når jeg taler om udvikling, taler jeg om en politisk udvikling. Jeg er desværre enig i, at den økonomiske udvikling går alt for langsomt. Det er en kæmpe udfordring, som jo også smitter af på de sociale forhold, på mulighederne for jobskabelse og i det hele taget på muligheden for at løfte også yderdistrikterne i Grønland. Så jeg vil slet ikke underkende de udfordringer, der er i øjeblikket. Men vi skal bare heller ikke underkende potentialerne.

Derfor tror jeg altså, at den bedste måde at gøre det på er ved 1) at anerkende det stærke ønske, der er, om øget selvstyre i Grønland og på Færøerne, 2) at holde fast i, at den bedste måde, hvorpå man kan nærme sig en større økonomisk selvstændighed, er gennem en økonomisk udvikling, og den bedste måde at få en økonomisk udvikling på er bl.a. gennem et stærkere samarbejde med Danmark.

Kl. 12:01

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Sjúrdur Skaale for en kort bemærkning.

Kl. 12:01

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak for en meget god og også visionær tale. Vi har haft flere af slagsen i dag. Også tak for de kritiske bemærkninger. De er også kærkomne. Dem er vi mange, som skal tage til os.

Jeg er meget enig i præmissen om, at der ikke er nogen modsætning mellem selvstyre og fællesskab. Det bliver nogle gange sat op som en modsætning. Det er det ikke. Det er mange gange et og det samme. Hvis jeg ser historisk på det, så var det, at man på Færøerne fik hjemmestyreløven, noget, som man i mange år fra embedsværkets side i Danmark sagde var et brud på grundloven, og man sagde, at det ikke kunne lade sig gøre. Man gjorde det alligevel. Det styrkede Færøerne, og det styrkede fællesskabet. I 17 år sagde man, at man ikke kunne overdrage undergrunden, for det var et brud på grundloven. Man gjorde det. Det styrkede fællesskabet, og det styrkede Færøerne. Et lille eksempel er folkekirken. Den skal jo reguleres med folketingslovgivning, og det kunne ikke overtages. Det ville være brud på grundloven. Man gjorde det. Det styrkede fællesskabet, og det styrkede Færøerne. Så det er meget rigtigt set, at selvstyret og fællesskabet komplementerer hinanden.

Så er der selvfølgelig nogle ting, som kun styrker et fællesskab, nemlig statsborgerskabet, banksystemet, hele pengesystemet osv. Det styrker kun fællesskabet. Så nogle gange styrker det Færøerne og fællesskabet, at man har ting i fællesskab, og andre gange styrker det fællesskabet, at man har det hver for sig.

Nu sagde ordføreren, som jo også har været udenrigsminister, at det er en styrke for udenrigspolitikken, at udenrigsministeren repræsenterer hele rigsfællesskabet. Kan ordføreren nævne nogle konkrete eksempler på, hvor han som udenrigsminister oplevede, at det var en styrke at repræsentere hele rigsfællesskabet og ikke kun Danmark?

Kl. 12:03

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:03

Martin Lidegaard (RV):

Jeg tror ikke, at jeg lige kan komme på det. Det er muligt, at jeg, hvis jeg fik lidt mere tid, kunne huske, at der i sådan en meget konkret sag var noget, Danmark fik igennem, om jeg så må sige, som vi ellers ikke ville have fået. Men jeg vil sige det på den måde, at når man sidder til internationale møder i f.eks. EU til ministerrådsmøder, er det jo ikke altid på hvert møde, at ens kollegaer lytter meget, meget nøje til, hvad det lille land Danmark siger, for det er ikke på alle områder, og det betyder særlig meget, hvad Danmark siger. Men der er nogle områder, hvor der virkelig bliver lyttet, når Danmark taler. Nogle af de områder er forbundet med Arktis – fiskeri, råstoffer, altså alt det, hvor vi sådan set i kraft af rigsfællesskabet er en stormagt. Vi er jo det eneste land i verden, der er med i både Arktisk Råd, EU – en del af rigsfællesskabet er det – og NATO. Og vi er derfor også det eneste land, der ligesom tænker de her ting på tværs af alle de forskellige alliancer og fællesskaber og formater. Det giver altså nogle store muligheder udenrigspolitisk.

Kl. 12:04

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Vi går videre i spørgerækken til hr. Christian Juhl, Enhedslisten.

Kl. 12:04

Christian Juhl (EL):

Det gode ved de sidste par oplæg er jo, at de også påpeger det vigtige – i hvert fald det, som jeg synes er vigtigt – nemlig styrken ved mangfoldigheden, ikke styrken ved ensretning. Det tror jeg er kerne, og der tror jeg at hr. Martin Lidegaard har ret i, at det, når vi skal tænke på fremtiden, netop er vigtigt at sige, at der er tre selvstændige enheder i et fællesskab, og at de forskelligheder, der kan være, især ønsket om selvstændighed, kan være en styrke og ikke en begrænsning. Så tak for det.

Jeg er sådan set også enig i den anden bemærkning om, at det måske ville være hensigtsmæssigt, at partierne tog sig sammen og

lavede et lidt mere grundigt arbejde end det, der ligger i de her forslag til vedtagelse. Det er derfor lidt med vilje, at jeg overhovedet har fremsat et forslag til vedtagelse, for jeg synes, at det at få besked om, at det her er sagen, når nu man kunne have forhandlet sig frem til noget, som jeg tror ville kunne have samlet stort set hele Folketingsalen, er hamrende ærgerligt.

Jeg vil høre, om hr. Martin Lidegaard ikke kan forestille sig et rigsfællesskab med tre selvstændige lande.

Kl. 12:05

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Martin Lidegaard.

Kl. 12:05

Martin Lidegaard (RV):

Det er i et meget langsigtet scenarie ikke umuligt, men det kræver jo ud over et stærkt ønske fra de pågældende lande også en økonomisk formåen, som ikke helt er til stede. Og så vil jeg tro – men det er min analyse, og det er ikke min analyse, der tæller her, for det er jo sådan set det, som Grønland og Færøerne måtte ønske til sin tid – at der ingen tvivl er om, at den dag, hvor en af delene siger, at nu vil de gerne gå deres egne veje, vil der ikke være en stor sorg og tristesse, i hvert fald ikke fra min side, for det vil jo ikke være noget, som Danmark vil stå i vejen for.

Jeg er ikke sikker på, at det sker, for jeg tror, at der ud over sådan det mere økonomiske også er nogle samarbejder på en lang række andre områder, hvor der er nogle helt lavpraktiske og kulturelle fordele ved at stå sammen. Det er på uddannelsesområdet og på en lang række forhandlingsområder, som har stor betydning for de her lande, hvor en fælles administration faktisk gør en forskel. Men jeg kan da ikke udelukke, at der kan komme en situation, hvor man tilsidesætter det til fordel for det at få fuld selvstændighed. Men jeg ser det ikke lige for mig, sådan som jeg kender Grønland og Færøerne, men det er jo Grønland og Færøerne, der bestemmer det.

Kl. 12:07

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Christian Juhl for den anden korte bemærkning.

Kl. 12:07

Christian Juhl (EL):

Når drømmen om selvstændighed er en drivkraft, kan man vel også forestille sig nogle gode samarbejder. Vi har jo et super samarbejde i Nordisk Råd med selvstændige lande, men hvor også Grønland og Færøerne og deres politikere spiller aktivt ind i vores debatter. Der har vi ufattelig meget gavn af netop den mangfoldighed, vi har. Der er også meget, der samler os, men der er også mange forskellige områder, hvor vi netop bruger hinandens gode ideer og hinandens styrker – og det er ikke kun på det økonomiske område, det er også, når det gælder uddannelse, kultur osv. Så jeg kunne nu sagtens forestille mig et fornyet rigsfællesskab, også med selvstændige nationer.

Kl. 12:08

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Martin Lidegaard.

Kl. 12:08

Martin Lidegaard (RV):

Det kan man godt. En af de omkostninger, der er, er selvfølgelig, at man får en relativt stor administration til en forholdsvis lille befolkningsgruppe, og det er svært at underbygge det som et selvstændigt land, nærmest uanset hvem man er og hvor man er. Det er jo også en af de udfordringer, der er forbundet med det. Det ved vi også fra Danmark. Vi er sådan set også et lille land. Vi er bare en lille smule større end de andre dele af rigsfællesskabet. Det er en udfordring,

som man i hvert fald på en eller en måde skal håndtere, og hvis man har fuld selvstændighed, kræver det alt andet lige, at alle har en fuld administration, som man så samarbejder udfra. Det kan i princippet lade sig gøre, men der er jo også en pris, som man betaler, tror jeg, for det.

Kl. 12:08

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen for en kort bemærkning.

Kl. 12:08

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Jeg synes, det er en interessant tilgang, man har fra Radikale Venstres side, men også fra den tidligere ordførers side. De er enormt positive, i forhold til ikke kun at tænke på, hvad der er i det for Danmark, når vi snakker rigsfællesskabet, men hvad der er i det for os alle sammen. Og jeg er enig med ordføreren, når han siger det her med, at det i forhold til en arktisk investeringsfond jo også handler om, at hvis Grønland står stærkere, står rigsfællesskabet alt andet lige også stærkere. Det synes jeg er en rigtig god tilgang til det.

Man jeg kunne ikke lade være med at studse over den sætning, hvor du nævner, at der er nogle grønlandske politikere, som mener, at løsningen på alt i Grønland er at løsrive sig fra Danmark. Jeg synes også, det er vigtigt at sige, at sådan oplever jeg det ikke. Det kan godt være, at det er sådan i dele af grønlandsk politik, men det er også rigtig vigtigt at sige, at set fra mit perspektiv er der en større realisme i grønlandsk politik, og jeg synes også, det klæder grønlandsk politik, at man forholder sig til, at det her er det lange og seje, men meget nødvendige træk, som vi skal tage, både i forhold til vores økonomi, men i høj grad også i forhold til de menneskelige ressourcer, som der er i Grønland. Så jeg synes, det er vigtigt at nuancere den debat.

Kl. 12:10

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Jeg minder lige om, at vi ikke anvender direkte tiltale i Folketinget.

Hr. Martin Lidegaard.

Kl. 12:10

Martin Lidegaard (RV):

Jamen jeg er sådan set enig i, at den politiske debat udvikler sig og også har udviklet sig. Det gælder sådan set både i Grønland, på Færøerne og i Danmark. Jeg kunne godt have rettet den kritik også mod mig selv. Jeg synes også, der er et tema i dansk politik, der får lov til at fylde helt ufatteligt meget, i forhold til hvilke andre udfordringer vi står med og skal slås med. Det, jeg så siger, er, at nogle gange, når jeg besøger gode venner i Grønland og på Færøerne, og når jeg har en diskussion med dem, og når jeg tænder for radioen eller åbner avisen, så tænker jeg bare nogle gange – det har jeg gjort – at det er utroligt, så meget det tager af den politiske debat; det er utroligt, så meget energi der bliver puttet i det. Den tanke har jeg også nogle gange herhjemme om nogle af de debatter, vi har. Der kan altså nogle gange godt gå lidt selvsving i dem, synes jeg. Men man kan også komme over det, at det er jo ikke noget, der sådan er statisk, altså at så er det sådan på én måde i 50 år. Det udvikler sig jo heldigvis hele tiden. Jeg synes godt nok, at det nogle gange fylder meget, i forhold til hvad der f.eks. i Grønland er af muligheder at gå efter – og udfordringer at slås med i øvrigt.

Kl. 12:11

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ønsker fru Aaja Chemnitz Larsen en anden kort bemærkning? Ja. Værsgo.

Kl. 12:11

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Ordføreren taler også om de forskellige vedtagelsestekster, som ligger foran os i den her rigsfællesskabsdebat, og en af dem er fra hr. Søren Espersen, og den handler jo om at tænke de forskellige parlamenter, men også de forskellige regeringer ind, i forhold til hvordan en konstruktion kunne se ud fremadrettet. Jeg synes i virkeligheden, at der er dele af det, som er interessante. Det er måske ikke en ordet gengivelse af vedtagelsesteksten, men det er sådan, den bliver tolket hos mig. Jeg synes egentlig, det kunne være interessant netop det her med at tænke parlamenterne ind, altså at have et tættere samarbejde mellem parlamenterne om, hvordan rigsfællesskabet skal se ud i fremtiden.

Kl. 12:12

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordfører.

Kl. 12:12

Martin Lidegaard (RV):

Men det synes jeg er en fantastisk udstrakt hånd fra fru Aaja Chemnitz Larsen, som jeg meget gerne tager imod, og som jeg kunne forestille mig at der er flere andre partier der også gerne vil tage imod. Så det vil jeg da i hvert fald bare kvittere for og sige, at jeg synes, det kunne være spændende, at vi satte os ned og prøvede at se, om vi kunne blive enige her i dette parlament om nogle skridt videre, for jeg synes, at der er potentialer, men også et behov for, at vi gør det.

Kl. 12:12

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Magni Arge for en kort bemærkning.

Kl. 12:12

Magni Arge (T):

Tak for det. Jeg synes også, det var et spændende indlæg og en god tale. Jeg synes også, at der har været visionære tanker på banen. Jeg mener også sagtens, der er mulighed for at få en langt mere konstruktiv politisk debat og måske også nogle tilfredsstillende samarbejder som følge af det efter noget tid, hvis præmissen ikke er enhedsstaten Danmark, hvilket kun handler om at fastholde magten, om jeg så må sige, over Færøerne og Grønland, men hvis det tværtimod handler om visioner og udfordringer for det fremtidige liv og om en selvstændiggørelse af både økonomien og vores liv i det færøske og grønlandske samfund.

Jeg har så et konkret spørgsmål, og det handler om din tid som udenrigsminister. Er det en farbar vej at gå at tænke på at drage en skelnen imellem de sikkerhedspolitiske aspekter og de mere handelspolitiske aspekter, hvad angår f.eks. en selvstændig færøsk og grønlandsk repræsentation i internationale fora, som har vist sig at være meget vanskelig at opnå?

Kl. 12:13

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:13

Martin Lidegaard (RV):

Det er jo i virkeligheden et meget omfattende spørgsmål. Jeg forstår det godt, men for så vidt angår handelspolitikken, kompliceres spørgsmålet jo, derved at Danmark har overgivet sin, kan man sige, handelspolitiske kompetence til EU. Det vil sige, at vi sådan set indgår i et fællesskab, hvor vi forhandler markedsadgang og handelsaftaler gennem EU, som hverken Grønland eller Færøerne er med i. Det vil sige, at på hele det område, der hedder fælles handelsfremstød, fælles eksportfremstød – alle sådan nogle ting – kunne jeg se et

betydelig mere struktureret og større samarbejde og med en større inddragelse af de forskellige interesser, som Færøerne og Grønland måtte have.

Men når det handler om selve, kan man sige, aftaleindholdet i de enkelte bilaterale og multilaterale aftaler, er det et kompliceret spørgsmål. Jeg vil ikke udelukke, at man kan kigge på det, men det er ikke helt let, fordi vi jo har afleveret, om jeg så må sige, vores forhandlingsret. For at stå stærkere over for resten af verden har vi forhandlet gennem EU, og det vil sige, at vi ikke bare kan lave nogle andre aftaler end dem, som EU laver.

Kl. 12:14

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ønskes anden korte bemærkning? Ja, værsgo.

Kl. 12:15

Magni Arge (T):

Men tydeliggør det så ikke, at der er ret store modsatrettede interesser imellem Færøerne og Danmark, netop fordi Danmark er med i EU og vi står udenfor?

Kl. 12:15

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:15

Martin Lidegaard (RV):

Vi har jo haft et eksempel på, at det er kommet ud som en modsætning, men jeg vil vove den påstand, vi også har haft eksempler på, at den styrke, som Danmark qua sit EU-medlemskab har, har kunnet give Færøerne og Grønland nogle fordele, som man ellers ikke ville kunne have fået. Jeg vil også mene – og det tror jeg også at jeg vil kunne dokumentere – at der er eksempler på, at Danmark har sparket døren ind i EU på vegne af Færøerne og Grønland. Og det ville have været svært at gøre, uden at vi havde haft rigsfællesskabet og det fællesskab at gøre det med. Altså, det har været en rambuk ind, om jeg så må sige, nogle gange. Så der kan nok findes negative eksempler, men der kan altså også findes rigtig positive eksempler på, hvad rigsfællesskabet medfører rent handelspolitisk.

Kl. 12:15

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Martin Lidegaard. Den næste ordfører i ordførrækken er hr. Karsten Hønge fra SF.

Kl. 12:16

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Vi er privilegerede, når det er lykkedes tre små nationer at berige hinanden i rigsfællesskabet. Den ene nation er større end de andre, men ud fra en international målestok må man vel sige, at det er tre små folkeslag, og det er måske i virkeligheden forklaringen på, at fællesskabet er så stærkt, og at det er til fordel og glæde for alle ligeberettigede parter – en fin lille gestus er i øvrigt de nye flagdage trods det lidt finurlige forløb op til det.

Vores tre nationer står over for ret forskellige udfordringer, men en af de fælles opgaver er gensidig hjælp til øget selvstyre eller mulig selvstændighed for Færøerne og Grønland.

De budgetmæssige problemer på Færøerne er færingernes eget problem, som de så selv har valgt at gøre sværere gennem en reaktionær skattepolitik. Det er jo deres egen hovedpine, men da især en hovedpine, der ender hos de lavtlønnede og de fattigste. Det er til gengæld meget opløftende at følge det kulturelle og værdimæssige tæbrud over for homoseksuelle og adgangen til abort. SF ønsker al

mulig held og lykke til de progressive, moderne indstillede mennesker på Færøerne. I deltager i en lang, hård kamp mod formørkede tanker, men så større er bedriften til gengæld den dag, hvor homoseksuelle også på Færøerne bliver accepteret og anerkendt. Lad LGBT's farverige fane vaje også på Færøerne.

Grønland står hver eneste dag med massive problemer i forhold til børn og unge, som vokser op under utrygge forhold. Det er Grønlands eget ansvar, men det gør et stærkt indtryk, og Danmark bør stille hjælp til rådighed, hvis det ønskes fra Grønland.

I forhold til debatten om mulig minedrift i Kvanefjeldet vil jeg sige. Urani naamik. Og igen, thumbs up til IA's kamp mod minedrift i Grønland. Udvinningen af uran rejser en lang række problemer lige fra forurening af nærområdet til usikkerheden ved eksport, og så handler det grundlæggende om at levere råstof til en energiform, der ikke har nogen fremtid. Lad uranen blive i fjeldet. Atomkraft nej tak. Urani naamik.

Uanset forskelligheder og uenigheder tror vi i SF at vi når længe i rigsfællesskabet, end vi ville gøre hver for sig. Vi har haft en lang historie sammen, og lad os nu bruge det bedste fra den til at komme videre sammen.

Så har jeg lige et par bemærkninger om forløbet op til den her debat. Jeg synes, at det er en skam, at der ikke blev gjort nok for at samle partierne bag et fælles forslag til vedtagelse. Det var, som om der først rigtig kom skred i arbejdet med teksterne i går, og mailudvekslingen fortsatte jo indtil midnat. Det er bare ikke godt nok. SF vil meget gerne deltage i en bred vedtagelse. Det fortjener rigsfællesskabet, men det kræver altså, at der bliver brugt den nødvendige tid og i god tid, og jeg har da i øvrigt fuld forståelse for, at formanden for Grønlandsudvalget, hr. Marcus Knuth, har meget travlt og også i går skulle deltage i en fjernsynsdebat om sikkert meget vigtige og presserende problemer, men jeg har ikke forståelse for, at de opgaver, der vedrører den her debat, ikke er blevet prioriteret. Med en vågen udvalgsformand kunne flere partier have stået bag forslaget til vedtagelse.

Sagt med al den venlighed, jeg nu er i stand til at mobilisere, vil jeg opfordre hr. Marcus Knuth til at trække sig som formand for Grønlandsudvalget.

Kl. 12:20

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Fru Aaja Chemnitz Larsen har bedt om en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 12:20

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak for ordførerindlægget og tak for støtten til IA's arbejde mod uranudvinning i Grønland. Jeg vil gerne præcisere, at vi ikke er imod minedrift i Grønland, men vi er imod udvinning af uran, så det er bare en lille præcisering. Så vil jeg bare gerne sige [Der tales på grønlandsk] – du er god til at snakke grønlandsk. Mange tak.

Kl. 12:20

Karsten Hønge (SF):

Det kan kun svares med qujanaq (*tak på grønlandsk*).

Kl. 12:20

Forhandling

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Vi bruger stadig væk ikke direkte tiltale i Folketingssalen. Ønskes anden korte bemærkning? Nej. Jeg kan se, at hr. Søren Espersen har indtegnet sig.

Kl. 12:21

Søren Espersen (DF):

Jeg skal så opfordre hr. Marcus Knuth til at blive som formand for Grønlandsudvalget. Jeg synes, det er utilstedeligt, at hr. Karsten Hønge på den her måde i fuld offentlighed står og forklarer, hvordan ting hænger sammen, når man aftaler forslag til vedtagelse. Det er noget, der foregår i en fortrolig kreds, hvor der er forskellige muligheder for at melde ind. Hvis det så skal blotlægges bagefter og ovenikøbet nævnes her fra Folketingets talerstol, at hr. Marcus Knuth var så uforskammet at gå på i fjernsynet i aftes, så synes jeg, at det trods enhver beskrivelse. Jeg synes, det er uanstændigt.

Kl. 12:21

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:21

Karsten Hønge (SF):

Det kunne være klaret for 1 uge siden eller for 14 dage siden. Altså, jeg sagde ikke noget om, hvad der står i de mails, jeg sagde bare, at jeg synes, det en dårlig situation, når bl.a. SF gerne vil deltage i en fælles vedtagelse. Jeg havde bestemt regnet med, at det var noget vi skulle deltage i. Indtil for 1 døgn siden regnede jeg da med, at vi selvfølgelig ville deltage til gavn for rigsfællesskabet; vi ville gerne være en del af den kreds af partier, der står bag en fælles vedtagelse. Det kommer meget bag på mig, at der ikke var bedre greb om situationen, og da det jo er formanden for Grønlandsudvalget, der har været fortæller for det, synes jeg, det er rimeligt at rette kritikken derover, hvor den skal rettes. Han var, om man så må sige, sjakbajs for den her proces, og den lykkedes ikke. Og det skyldtes ikke manglen på villighed fra partier, i hvert fald ikke fra mit parti, men simpelt hen mangel på prioritering af opgaven.

Kl. 12:22

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Hr. Søren Espersen, anden korte bemærkning.

Kl. 12:22

Søren Espersen (DF):

Jeg ved ikke, hvordan det har fungeret. Jeg har i den her proces ikke haft nogen problemer med at komme i kontakt med dem, jeg ville, heller ikke dem, der bestemt ikke var enige i vores ting.

Jeg vil bare spørge, om hr. Karsten Hønge fortryder, at han her fra Folketingets talerstol står og blotlægger, hvordan en normal politisk forhandling finder sted på Christiansborg, nemlig for så at sige lukkede døre, hvor man har mulighed for at afprøve ting i forhold til hinanden. Fortryder han det, eller er det bare sådan noget med, at nu skal der ske et eller andet for SF?

Kl. 12:22

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Hr. Karsten Hønge.

Kl. 12:22

Karsten Hønge (SF):

Det her handler om, at SF ønsker at være en del af den kreds, der vedtager en tekst, og jeg synes ikke, vi fik nogen rimelig mulighed for det. Det er ikke nogen opgave, der blev prioriteret, den opgave kunne være lagt på plads for en uge siden. Det skred først rigtig frem for nogle få dage siden. Jeg har ikke blotlagt noget som helst om, hvad der stod i mails, jeg har ikke blotlagt noget som helst andet, end at det er uholdbart, at der ikke er bedre greb om sådan en situation, som vi har haft her. Der er ingen grund til at splitte partierne om noget, vi lige så godt kunne være samlet om. Det er sådan set mit udgangspunkt. Jeg er skuffet over, at man ikke har haft bedre greb

om det. Man kunne have fundet frem til noget med de fleste partier, muligvis uden Dansk Folkeparti, det har vi jo set før, men jeg tror, at resten af Folketingets partier kunne have været samlet om en fælles vedtagelsestekst.

Kl. 12:23

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 12:23

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Jeg sætter meget pris på, når man ikke har berøringsangst og siger tingene helt, som man mener dem. Det synes jeg er godt for debatten. Men så må jeg også sige, at jeg synes, det er lige lovlig barsk, når ordføreren siger, at de kræfter på Færøerne, som har været imod at ændre ægteskabsloven, er formørkede, middelalderlige kræfter. De har en politisk holdning, og der er mange i hele verden, som har den holdning. Der har været en stor kamp om ægteskabslovgivningen i mange, mange lande. Den blev jo først ændret i Finland for nogle få uger siden.

Men så kan jeg sige som oplysning, at den også er blevet ændret på Færøerne. Den 29. april blev ægteskabsloven ændret, således at homoseksuelle kan blive gift på Færøerne. Loven skal lige en tur rundt om Folketinget først, for det er et fælles anliggende. Det er et eksempel på, at selv om det er et fælles anliggende, har man fra dansk side ventet på en færøsk debat. Når den debat er kørt til ende og der er taget en beslutning, ændrer man på loven, således som man ønsker det på Færøerne. Det er et eksempel på et meget godt samarbejde i rigsfællesskabet.

Men det var bare den oplysning, at den altså er blevet ændret på Færøerne.

Kl. 12:24

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:24

Karsten Hønge (SF):

Det er jeg så opmærksom på, og jeg er meget glad for, at man har taget det skridt. Men nu er homoseksuelles forhold jo meget andet end adgangen til at blive gift. Det er den almindelige status, accept og anerkendelse i dagligdagen – på arbejdspladser, i familier og andre steder – hvor det også på Færøerne skal være en almindelig ting, at man ikke behøver skjule og være flov over, at man er homoseksuel. Og der er stadig væk et stykke vej at gå.

Kl. 12:25

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Vi går videre i rækken af korte bemærkninger, og det er fru Aleqa Hammond til en kort bemærkning.

Kl. 12:25

Aleqa Hammond (SIU):

Eftersom Grønland har fået indført selvstyre og Grønland helt har hjemtaget råstofområdet som ansvarsområde fra Danmark, er det det grønlandske Inatsisartut og Naalakkersuisut, som i fællesskab er den lovgivende og udøvende magt på råstofområdet, også i uranspørgsmålet. Og Grønland styres jo demokratisk på samme måde som i Danmark. Det er flertallet, der bestemmer, hvad man vil sætte særlig fokus på, hvad angår erhvervsudvikling og fremtidig økonomisk udvikling.

Eftersom SF's ordfører siger så tydeligt, at man er imod uranudvinding, eller at uran overhovedet tages op af jorden, mener SF så dermed, at retten til selv at bestemme over sine egne råstoffer i Grønland skal tilbagekaldes?

Kl. 12:26

Kl. 12:28

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:26

Kl. 12:28

Karsten Hønge (SF):

Nej, jeg synes, den her debat består af to ting. Det ene er holdningen til uran, og det andet er, hvem der så kommer til at tage den endelige beslutning. Og der har vi jo tidligere gjort klart, at vi i den grad er imod udvinding af uran i Grønland, men at vi anerkender, at det er en afgørelse, der skal træffes i Grønland.

Kl. 12:26

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Fru Aleqa Hammond.

Kl. 12:26

Aleqa Hammond (SIU):

Vi er jo i gang med at behandle to lovforslag her i Folketinget, som har med uranudvinding og uraneksport fra Grønland at gøre, og som vi skal til at afgive betænkning om. I den sammenhæng vil jeg gerne sige, at der er stor opbakning til de lovforslag, og at de ser ud til at blive vedtaget. Når disse lovforslag er vedtaget, vil SF's ordfører så selv komme op og sige, at det er en demokratisk vedtaget bestemmelse, og at den respekterer man fuldt ud?

Kl. 12:27

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:27

Karsten Hønge (SF):

Jo, men altså, i et demokrati kan vi jo have forskellige holdninger og på samme tid anerkende og respektere, at det er den demokratiske proces. Jeg er da både før og efter beslutninger i Grønland hundrede procent imod, at man bryder uran i Kvanefjeld. Men jeg kan godt på samme tid anerkende, at der i Grønland er et flertal for at gøre det. Det er to forskellige ting, ikke? Det er holdningen til selve substansen i det og holdningen til processen.

Kl. 12:27

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Den næste til en kort bemærkning er hr. Jakob Ellemann-Jensen, Venstre.

Kl. 12:27

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Tak for det. Jeg kan jo tilslutte mig hr. Søren Espersens bemærkninger om hr. Karsten Hønges besynderlige udfald mod formanden for Grønlandsudvalget, og jeg kan beklage, at hr. Karsten Hønge så i dag må nøjes med Venstres politiske ordfører i stedet for vores Grønlandsordfører, formand for udvalget.

Hr. Karsten Hønge brokker sig over – eller undskyld – udtrykker en utilfredshed med, at det ikke er lykkedes formanden for udvalget at samle tilstrækkeligt med partier til en vedtagelse. Og samtidig udtrykker ordføreren så, at det i øvrigt ikke er et problem, at Dansk Folkeparti, som dog er nærværende parlaments næststørste parti, ikke er med. Det er en lidt besynderlig tilgang at have, al den stund det er lykkedes at få ni partier til at bakke op om det her forslag til vedtagelse, herunder tre ud af fire af de nordatlantiske.

Er det ikke et meget godt sted at starte i Nordatlanten ved sådan et forslag til vedtagelse? Er det ikke meget hensigtsmæssigt at have et forslag til vedtagelse, som tre fjerdedele af de nordatlantiske partier bakker op om, i stedet for ordførerens forslag til vedtagelse, som ingen af dem bakker op om?

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Karsten Hønge (SF):

Jo, det vil jeg give hr. Jakob Ellemann-Jensen fuldstændig ret i. Altså, som udgangspunkt er det jo et godt forslag, der ligger, og som hr. Jakob Ellemann-Jensen også kan se, er det detaljer, der adskiller de to forslag. Det er simpelt hen detaljer, og jeg er sikker på, at man med tilstrækkelig imødekommenhed og tilstrækkelig tilgængelighed havde fået løst det. Men der er simpelt hen opstået nogle ting i sidste øjeblik med nogle sætninger og nogle formuleringer, som ikke var på bordet for nogle dage siden. Det er det, det handler om. Så selvfølgelig ville vi da have kunnet finde ud af noget.

Jeg havde da også gerne set Dansk Folkeparti være med i det. Som jeg læser Dansk Folkepartis forslag til vedtagelse, er det jo også et okay forslag. Grunden til, jeg havde den bemærkning til det, er, at man i andre situationer har oplevet Dansk Folkeparti have behov for at have deres egne selvstændige markeringer. Jeg synes i øvrigt, at forslaget til vedtagelse fra Dansk Folkeparti også nærmest er okay, så måske man også i den her sammenhæng kunne have taget dem med i flokken.

Grunden til, at jeg havde den bemærkning, var alene, at man andre gange har haft behov for at stå med nogle selvstændige udtalelser vedrørende Grønland. Men måske havde det faktisk være muligt at samle hele Folketinget, hvis man havde prioriteret opgaven tilstrækkelig højt fra starten.

Kl. 12:29

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Jakob Ellemann-Jensen.

Kl. 12:29

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Jeg forstår ordførerens svar derhen, at man sådan set er ligeglad med, hvad tre fjerdedele af de nordatlantiske mandater mener er den rigtige tilgang at have. Tak for det.

Kl. 12:29

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:29

Karsten Hønge (SF):

For os er det meget vigtigt, hvad de nordatlantiske mandater mener. Vi ville gerne have fundet et kompromis, og det kan man også se her at vi kunne have gjort. Hvis ellers opgaven var prioriteret fra starten af, kunne man efter al sandsynlighed have fået et forslag til vedtagelse, der havde rummet alle partierne, muligvis også Dansk Folkeparti. I hvert fald kan man sige, at med tilstrækkelig flid eller prioritering af opgaven havde vi også været en del af det.

Kl. 12:30

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Den sidste til en kort bemærkning er fru Mette Bock, Liberal Alliance.

Kl. 12:30

Mette Bock (LA):

Tak for det. Man får da lige blodomløbet i gang igen under den her diskussion. Men jeg kan forstå, at hr. Karsten Hønge er ved at udvikle et helt nyt politisk speciale, som handler om at vælte folk, og åbenbart helst, når de ikke er til stede. Så jeg vil bare sådan af ren nysgerrighed gerne høre, om ordføreren havde orienteret formanden

for Grønlandsudvalget om denne opfordring, inden den nu bliver fremsat her fra Folketingets talerstol i en situation, hvor formanden for Grønlandsudvalget faktisk ikke selv er til stede.

Kl. 12:30

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:30

Karsten Hønge (SF):

Jeg har ikke haft mulighed for at snakke med hr. Marcus Knuth, så nej, det har jeg ikke.

Kl. 12:30

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Fru Mette Bock.

Kl. 12:31

Mette Bock (LA):

Jeg kan oplyse, at vi lever i en tidsalder, hvor f.eks. sms'en findes, og jeg går ud fra, at ordføreren, allerede inden han gik på talerstolen, havde konstateret, at formanden ikke var til stede.

Så vil jeg høre, om det er den måde, som SF fremadrettet vil lægge sin strategi på, når man skal indgå i aftaler om udtalelser osv. For det er jo noget, som vi andre som partier bliver nødt til at tage bestik af.

Kl. 12:31

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):
Ordføreren.

Kl. 12:31

Karsten Hønge (SF):

Nu vil jeg da nødig blotlægge endnu mere af den proces, der har været op til det her, for det kan jeg høre at man helst ikke må. Men når nu fru Mette Bock netop peger på sms'er, kan jeg sige, at den sidste sms, jeg sendte til hr. Marcus Knuth, var kl. 07.30 i morges.

Kl. 12:31

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Der er ingen, der har bedt om korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren, og vi går videre i ordførerrækken til hr. Rasmus Jarlov for Det Konservative Folkeparti.

Kl. 12:31

(Ordfører)

Rasmus Jarlov (KF):

Tak. Jeg vil sige om hr. Karsten Hønges sidste kommentar, at jeg synes, det er noget værre pjat at gå op på de høje nagler her og lige-frem opfordre formanden til at træde tilbage på grund af en meget, meget banal diskussion, som har været på mail de seneste par dage. Det kommer fuldstændig bag på mig, at man trækker så dramatisk et kort ud af det blå uden nogen som helst konsultation med formanden. Jeg vil ikke sige mere om det, for emnet her er mere vigtigt end den slags fnidder.

Jeg vil starte med at sige tak til statsministeren for en glimrende tale. Jeg synes, at statsministeren afslører en meget stor viden om forholdene i rigsfællesskabet og om de følelser og forskellige synspunkter, der er inden for rigsfællesskabet.

Det Konservative Folkeparti er også meget stor tilhænger af rigsfællesskabet. Vi mener, det er meget vigtigt, at vi bevarer det. Det er et historisk fællesskab, der går over 600 år tilbage. Færøerne og Grønland er ikke Danmark. Færøerne er Færøerne og Grønland er Grønland. Men vi hører sammen, og selv om vi er tre lande, så er vi også et land. At opløse rigsfællesskabet ville være som at få skåret sin krop midt over.

Den eneste måde, hvorpå vi kan sikre at Færøerne, Grønland og Danmark bliver i rigsfællesskabet, er ved at sikre os, at alle tre lande ser det som en fordel. Rigsfællesskabet er frivilligt. Det eksisterer kun, fordi alle tre lande ønsker at være sammen. Alle tre lande har mulighed for at opsiges fællesskabet, og det vil også ske, hvis folkene ønsker det. Derfor skal vi arbejde med den folkelige opbakning til rigsfællesskabet.

Som dansk politiker føler jeg mig primært forpligtet til at arbejde med den folkelige opbakning i Danmark. Jeg mener, at der ligger et stort arbejde foran os. Danskerne er alt for uvidende om Færøerne, Grønland og rigsfællesskabet. Grønlandere og færinger, som jo er meget i Danmark, møder ufattelig dumme spørgsmål, når de befinder sig hernede. Kan man køre derop, hvilket sprog taler de osv.? Det er den slags ting, som afslører en afgrundsdyb uvidenhed. Det er meget demotiverende for færinger og grønlandere at blive mødt af den slags uvidenhed, fordi uvidenhed udstråler ligegyldighed. Det skal vi gøre bedre fra dansk side, og der må også nogle initiativer til for at forbedre folkeoplysningen. Her kan både folkeskolen og medierne gøre meget mere for at højne vidensniveauet i Danmark.

Fra dansk side skal vi også være bedre til at sørge for, at Færøerne og Grønland føler sig inddraget i rigets ledelse. Det må ikke føles, som om Danmark styrer Grønland og Færøerne. Det er ikke det, der er meningen med rigsfællesskabet. Vi har et fælles rige, som vi styrer sammen. Det betyder dog ikke, at Færøernes og Grønlands hjemmestyre og landsstyre skal være ligestillet med Folketinget, når Danmark eksempelvis går i krig. Det er jo ikke sådan, vores grundlov er bygget op. I rigsfællesskabet, i grundloven i kongeriget Danmark er Folketinget det organ, hvor vi træffer den slags beslutninger. Det har vi valgt. Man kunne have valgt det anderledes. Færøerne og Grønland kunne have valgt det anderledes. De kunne godt vælge at have deres egen sikkerheds- og udenrigspolitik, være selvstændige lande, men det er jo ikke det, vi har valgt. Vi har en konstruktion, efter hvilken Folketinget træffer beslutninger om sikkerheds- og udenrigspolitik. Her er Færøerne og Grønland repræsenteret gennem deres folketingsmedlemmer, og så er det her, Færøernes og Grønlands stemmer kan blive hørt.

Så synes jeg i øvrigt, at de færøske og grønlandske folketingsmedlemmer gør det fremragende. Jeg synes også, jeg i den her folketingsperiode har set et stort aktivitetsniveau på de her områder, og det glæder mig meget, at de færøske og grønlandske folketingsmedlemmer virkelig er aktive på de områder, hvor vi har en fælles politik i rigsfællesskabet, hvor Folketinget er det øverste organ.

Jeg synes også i den forbindelse, at det er vigtigt, at vi så også får inddraget de færøske og grønlandske folketingsmedlemmer fuldt ud på de områder, som netop er fælles rigsanliggender. Herunder tænker jeg særlig på det kommende forsvarsforlig. Jeg synes, det ville være naturligt, at vi imødekommer de ønsker, der er blevet fremsat fra de grønlandske og færøske folketingsmedlemmer, om at få dem med i et kommende forsvarsforlig. Det skal for de grønlandske og færøske partier selvfølgelig være på samme vilkår som for alle andre partier. Det kræver selvfølgelig, at man kan blive enig. Man kan ikke garantere nogen på forhånd, at de kan komme med i et forlig. Det kræver, at de ikke stiller nogen krav, som de andre partier ikke kan gå med til.

Kl. 12:36

Det kræver også, at man er indstillet på at følge de forligsregler, der er. Man ikke kan rende rundt og trække vetokortet i tide og utide og obstruere en hel masse ting. Men på samme måde som for alle andre bør tilbuddet om, at man kan komme med i den slags forlig, i hvert fald foreligge.

Så vil jeg sige noget om EU's fiskeripolitik. Jeg har selv netop nu prioriteret rigsfællesskabet højere end EU, i og med at der faktisk også lige for øjeblikket er møde i Europaudvalget, hvor jeg også er medlem. Jeg har valgt at være hernede i stedet for, for jeg synes, at

rigsfællesskabet er vigtigere end EU, særlig når man har så vigtig en debat, som vi har lige nu. Det må også være sådan, at Danmark kæmper mere for Grønlands og Færøernes interesser over for EU. Jeg synes, at den her situation har været uskon. Det har fra Færøernes og Grønlands side set ud, som om Danmark har været mere interesseret i EU end i rigsfællesskabet. Sådan må det ikke være, synes jeg. Jeg ved godt, at det er en meget, meget svær situation for den danske regering. Der er en masse traktater og forpligtelser, som man skal tage hensyn til, og jeg kender ikke juraen i det hele. Men det er i hvert fald vigtigt, at det står klart, at vi varetager Grønlands og Færøernes interesser. For når vi har det her fællesskab, er det også vigtigt, at Grønland og Færøerne netop oplever, at den danske regering ikke bare er dansk regering, men faktisk er hele rigsfællesskabets regering på de områder, som hører under rigsfællesskabet. Jeg synes, at vi fra dansk side kunne gøre det bedre.

Så jeg synes faktisk, at der er meget, vi kan gøre bedre fra dansk side. Jeg vil ikke tale så meget om, hvad man kan gøre bedre fra Færøernes og Grønlands side, for det er ikke rigtig mit bord. Det må man jo høre noget mere om, når det nu bliver de færøske og grønlandske folketingsmedlemmers tur. Men jeg synes, at vi fra dansk side har en særlig forpligtelse til at sørge for, at Færøerne og Grønland føler sig velkomne, føler, at de får deres interesser varetaget, og også bliver mødt med den ligeværdighed, som vi har i vores rigsfællesskab.

Kl. 12:39

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra hr. Christian Juhl.

Kl. 12:39

Christian Juhl (EL):

Jeg tænker på det der med forsvaret. Hvis nu Grønland og Færøerne ønskede at blive hørt i diskussionen om dansk forsvarspolitik, ville det jo ikke være unaturligt, når man tænker på alle de temaer, der er, om f.eks. Arktis. Vi kan jo så være uenige om, om det er rigtigt eller forkert, men forsvaret er jo ikke kun mere eller mindre vellykkede krige i Mellemøsten, i Afghanistan osv., det er jo også hele den indsats, der skal foregå omkring Grønland, i Arktis, ved Færøerne osv. Jeg synes, det er et fuldstændig legalt synspunkt at have, at man gerne vil have indflydelse på det, og måske ikke vil stemme for krige i Mellemøsten. Det burde være muligt.

Kl. 12:40

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:40

Rasmus Jarlov (KF):

Jamen det er jo muligt for færingerne og grønlænderne at give deres stilling til kende i forhold til, hvad de mener om de krige, som Danmark går med i, og med at deres folketingsmedlemmer har stemmeret herinde i Folketingssalen. Det er jo primært her, man kan give sin modstand til kende.

Jeg kan ikke se rimeligheden i, at Færøerne og Grønland skal være en part, som sådan har en særlig status, når vi drager i krig. Der synes jeg faktisk, som hr. Søren Espersen sagde tidligere, at det er relevant at sige, at der jo ikke bliver bidraget til forsvaret fra Færøerne og Grønlands side, og at have vetoet synes jeg derfor ikke er rimeligt. Men jeg synes, at de folketingsmedlemmer, som er med til at bestemme sikkerheds- og udenrigspolitikken, skal give sig til kende, hvis de er uenige i de beslutninger, som bliver truffet, og så vil der selvfølgelig blive lyttet rigtig meget til det.

I forhold til Arktis er det meget naturligt, at vi taler med den grønlandske regering og det grønlandske parlament, fordi Arktis så

direkte omhandler forhold på Grønland. Og der er det også helt naturligt at have en høringsproces, hvor vi får talt med myndighederne deroppe og de folkevalgte deroppefra. Men samtidig er det også vigtigt, at der for de grønlandske folketingsmedlemmer er mulighed for at komme med i forsvarsforlig, hvor tingene bliver forhandlet.

Kl. 12:41

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Christian Juhl.

Kl. 12:41

Christian Juhl (EL):

Jeg synes, det måske ville være bedre at nytænke den måde, vi laver forsvarsforlig på. Det er jo det eneste ministerområde, hvor man stort set kun har et stort forlig. Det har irriteret os i Enhedslisten, fordi der er dele af forsvaret, som vi synes om, og der er en hel del, som vi ikke synes om. Og det vil sige, at det er ganske umuligt, hvis man ikke tager hele pakken.

Så kan man stå uden for og råbe højt og skælde ud på regeringen, men man har ikke en chance for at komme ind og f.eks. få indflydelse på f.eks. beredskabet, og hvad vi synes kunne være fornuftigt at bruge dele af forsvaret til. Man kunne jo gøre som i andre ministerier og dele forsvarsforliget op, så der kom et mere dynamisk arbejde med området, i stedet for at det er en fast sammentømret gruppe, der laver det hele.

Kl. 12:42

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:42

Rasmus Jarlov (KF):

Det kunne man sikkert godt. Vi har nu et beredskabsforlig, som ikke er det samme som et forsvarsforlig. Så det er jo delvis opdelt. Men det kunne man sikkert godt. Det ved jeg faktisk ikke hvad historikken er for. Det er også lidt uden for emnet her i forhold til rigsfællesskabet.

Kl. 12:42

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Den næste for en kort bemærkning er hr. Sjóður Skaale.

Kl. 12:42

Sjóður Skaale (JF):

Tak for det. Og tak for en fin tale, nok en gang. Når det drejer sig om forsvarspolitikken, tror jeg ikke, at der er nogen, der har krævet, at Færøerne skal have vetoet. Altså, det ville være fuldstændig urimeligt, det er klart.

Men det, som jeg ønsker, er, at der skal stå et eller andet sted i beslutningen, om Færøerne bakker op eller ej. For når riget bliver krigsførende, er det jo hele riget, som bliver krigsførende, også Færøerne, formelt. Og der er jo også en hel del færøske soldater i den danske hær.

Derfor synes vi, det ville være passende, hvis der stod, om dette laves med opbakning eller ikke med opbakning fra Færøerne. Det er det, som tanken har været. Tak.

Kl. 12:43

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:43

Rasmus Jarlov (KF):

Tak for præciseringen. Det er også sådan, jeg har opfattet ønsket. Det kan godt være, at jeg ikke fik udtrykt det korrekt, men jeg er med på, at det er det, der ønskes.

Jeg mener jo så, at det står i beslutningsgrundlaget, hvorvidt Færøerne og Grønland er enige, i og med at hr. Sjúrdur Skaale har stemmeret herinde i Folketinget og dermed har mulighed for at tilkendegive den færøske holdning til emnet.

Kl. 12:44

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Anden korte bemærkning til hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 12:44

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Så har jeg et andet spørgsmål. Ordføreren talte om EU og grundloven. EU er en realitet, og Danmark er med i EU, mens Grønland og Færøerne ikke er med. Og grundloven er rammen, sagde ordføreren også. Grundloven er rammen om, hvad man kan og ikke kan. Den beskriver ligesom rigsfællesskabet. Men nu var det således, at Færøerne i 2013-2014 blev sanktioneret af EU, deriblandt af Danmark, fordi – som man sagde – Færøerne ikke levede op til sine folkeretlige forpligtelser.

Mener ordføreren, at en enhedsstat kan have to forskellige folkeretlige forpligtelser? Mener ordføreren, at man kan sige, at Danmark er en enhedsstat, når Danmark sanktionerer en del af Danmark? Kan man så stadig væk sige, at Danmark er den enhedsstat, som bliver beskrevet i grundloven? Tak.

Kl. 12:45

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:45

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg mener, det er noget rod, at en del af kongeriget Danmark sanktionerer en anden del af kongeriget Danmark. Det vender sig i mig, og jeg synes, det er fuldstændig håbløst, at vi kan stå i sådan en situation.

Jeg må så også bare erkende, at det er ret kompliceret jura, i forhold til hvad det er for nogle forskellige forpligtelser, vi har. Og derfor vil jeg ikke gøre mig alt for meget til dommer over, om man kan sige, at vi er en enhedsstat, og hvad der ellers ligger af juridiske forpligtelser og forfatningsmæssige begreber. Det ved jeg simpelt hen ikke nok om det til. Jeg kan bare sige, at jeg har en dyb modvilje mod, at vi skal stå i den situation, og at vores sympati bør ligge hos Færøerne og ikke hos EU i den situation.

Kl. 12:45

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Så er det hr. Magni Arge til en kort bemærkning.

Kl. 12:45

Magni Arge (T):

Det er angående det, at Danmark som krigsførende magt måske præsenterer sig som Kongeriget Danmark og hejser det færøske flag over ambassaden i Damaskus, mens man bomber over Aleppo. Der synes jeg det ville være meget passende, hvis også det færøske parlament havde givet sit besyv med og sagt, om man nu støttede sådan en militær aktion eller ej. Vi må jo huske på, at det færøske parlament i 2003 modsatte sig, at man var medvirkende til krigsindsatsen i Irak. Tak.

Kl. 12:46

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg synes godt, man kan tage hensyn til færøske følelser, i forhold til om man hejser det færøske flag. Det synes jeg ikke man skal gøre fra dansk side, hvis der er en modvilje fra færøsk side, med hensyn til hvor flaget bliver hejst. Jeg synes, det ville være god opførsel, at man ikke gør det. Men sagen her er jo meget klart den, at sikkerhedspolitik og udenrigspolitik hører hjemme i rigsfællesskabet og i Folketinget, og der er det, at Færøerne har indflydelse igennem de færøske folketingsmedlemmer, og så kan man ikke opfinde en forpligtelse, som vi så har, til også at skulle tale med den færøske regering undervejs. Altså, man kan godt gøre det sådan af høflighedsmæssige årsager osv., det ville jeg ikke have noget imod, men forfatningen er jo klar på området om, hvor det er, at beslutningen bliver truffet.

Kl. 12:47

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Skal hr. Magni Arge have anden korte bemærkning? Nej. Så går vi videre til fru Aleqa Hammond til en kort bemærkning.

Kl. 12:47

Aleqa Hammond (SIU):

Det blev tidligere nævnt, at eftersom Grønland ikke bidrager militært, var det jo ikke så vigtigt, at man spurgte Grønland om, hvad Grønland mente om, at Danmark på vegne af hele riget gik i krig. Jeg synes ikke, det er passende at bruge den sammenligning, fordi vi ikke har militær og ikke har værnepligt hjemme hos os, at man ikke behøver at inddrage os. Vi er trods alt et rigsfællesskab, og rigsfællesskabet forpligter til tæt samarbejde og fælles forståelse for de internationale forpligtelser, som den danske regering påtager sig på vegne af riget, eftersom vi ikke har udenrigs- og sikkerhedspolitisk kompetence på det område. Men Grønland har et udenrigsdepartement, der også varetager sikkerhedsspørgsmål på vegne af rigsfællesskabet, som burde blive inddraget, og det grønlandske parlament, Inatsisartut, har et udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg, og de interesserer sig alle sammen for, hvad Danmark påtager sig på områder, hvor vi ikke har kompetence.

Så derfor vil jeg synes, at hvis man gerne vil være med til at styrke rigsfællesskabet og den fælles forståelse i et så alvorligt spørgsmål, vil det være helt naturligt, at man retter henvendelse til hinanden og lader hinanden vide, hvad der er bedst for os alle sammen, uden at vi skal kræve vetoret.

Kl. 12:48

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:48

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg synes altid, at Grønland skal have mulighed for at give sin holdning til kende. Jeg tænker, at man måske fra dansk side har vurderet, at de grønlandske interesser i Syrien og Irak osv. ikke er så voldsomt store, så man har vurderet, at der ikke var behov for særligt at høre Grønland i forbindelse med disse krige.

Jeg synes, det er mest naturligt, at man hører Grønland, når det handler om forhold, som har betydning for Grønland, og det skal man gøre. Det skal man gøre meget mere, end man gør i dag. Altså, når det handler om alle faktiske forhold som fiskeri, hvalfangst, alt, hvad der ellers kunne have grønlandsk interesse, skal man selvfølgelig hente den viden, de synspunkter, de kompetencer, som Grønland har, for så er det meget ofte primært Grønlands interesser, som vi varetager. Men i forhold til krige i Mellemøsten har jeg måske svært ved lige at få øje på de særlige grønlandske synspunkter, men hvis

der er nogle, og det skal jeg ikke kunne udelukke, synes jeg bestemt, de skal gives til kende, og der skal lyttes til dem.

Kl. 12:49

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Fru Aleqa Hammond.

Kl. 12:49

Aleqa Hammond (SIU):

Der er områder, som Danmark varetager på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område, hvor Grønland ikke direkte har beføjelse til at være med, og hvis ikke vi bliver inddraget i henhold til Itilleqerklæringen, er det meget svært for Grønland at fremkomme med sine egne synspunkter til de lande, som Danmark samarbejder med. Grønland har jo ikke altid de samme interesser, som Danmark har, heller ikke, når det gælder udenrigspolitikken, men desto mere vigtigt er det, at vi har fælles fodslag, når Grønland på mange måder er medinddraget. For vi samarbejder direkte med lande, som er repræsenteret i Arktisk Råds arbejdsgrupper, og forhandler om fisk og hvaler og deslige, og de lande ser også meget på, hvad Danmark gør af udenrigs- og sikkerhedspolitiske tiltag, som kan ramme os.

Kl. 12:50

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:50

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg hørte ikke så meget et spørgsmål i det, men jeg er enig i, at der selvfølgelig er nogle væsentlige grønlandske, også nogle gange særinteresser, i forhold til hvad man kan have af interesser fra dansk side i rigtig mange sager, og der synes jeg at vi skal gøre meget mere for at inddrage Grønland så meget, som vi overhovedet kan. Altså, det er vigtigt, at Grønland virkelig føler, at Danmark kæmper for Grønlands interesser. Og det kan vi gøre bedre fra dansk side.

Kl. 12:51

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti, for en kort bemærkning.

Kl. 12:51

Søren Espersen (DF):

Jeg vil sige, at jeg deler den konservative ordførers ønske om, at de grønlandske og færøske medlemmer af Folketinget bliver en del af forsvarsforligskredsen. Det synes jeg ville være helt eminent godt, og jeg kan egentlig ikke forstå, at man ikke tidligere har forsøgt den mulighed. Det er jo ikke noget, som man fra regeringens side eller fra forligspartiernes side holder dem ude fra, når man møder glad frem til det første møde i forligskredsen. Og så er der også de pligter, der følger med.

Noget af det, som jeg er meget optaget af man også skal og bør gøre fra Grønlands og Færøernes side, hvis man skal inddrages mere i forsvarspolitikken, er, at man indfører værnepligt i de to områder. Hvordan stiller den konservative ordfører sig til det?

Kl. 12:52

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:52

Rasmus Jarlov (KF):

Det er jeg utilbøjelig til at støtte, og det er simpelt hen, fordi jeg mener, vi skal gå ret varsomt frem i forhold til at presse ting ned over Grønland og Færøerne, som de ikke ønsker sig. Skulle der komme et ønske om det, vil jeg selvfølgelig være meget åben over for det, men det har jeg ikke hørt. Og jeg tror, at vi fra dansk side skal passe lidt

på, at vi ikke kommer og presser nogle ting igennem af den karakter, som man ikke ønsker. Det ville være meget kontroversielt. Det ville skabe en masse ballade, det ville skabe en masse modvilje mod Danmark, og jeg har meget svært ved at se, at de meget store ulemper, der ville opstå ved det, ville være sådan en kamp værd.

Kl. 12:52

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Hr. Søren Espersen.

Kl. 12:52

Søren Espersen (DF):

Jeg synes bare, at der skal være sammenhæng mellem rettigheder og pligter, altså, at der ligger nogle forpligtelser i at gå med i et forsvarsforlig og tage et fælles ansvar for kongerigets forsvar, og der er altså også det, at man skal have ligeværdighed i forbindelse med de unge mennesker i Danmark, Grønland og på Færøerne. Jeg kan sige, at da jeg var i søværnet for alt, alt for mange år siden, var der rigtig mange grønlændere og rigtig mange færinger om bord på skibene. Jeg ved så ikke, hvad der er foregået senere, om forsvarsviljen i Grønland og på Færøerne er forsvundet. Det ved jeg ikke. Jeg kan bare konstatere, at jeg var utrolig glad for at se så mange, der var med dengang. De findes også stadig væk, men i meget, meget lille tal, desværre.

Kl. 12:53

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Ordføreren.

Kl. 12:53

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg kan godt erklære mig enig i princippet om, at der bør være ligeværd. Jeg må så også bare sige – og det ved hr. Søren Espersen godt – at det ville blive opfattet som en kæmpe provokation fra dansk side, hvis man begyndte at køre frem med sådan et krav. Og er det det værd? Det synes jeg overhovedet ikke det er. Jeg er meget optaget af at bevare rigsfællesskabet. Jeg er mere optaget af at bevare rigsfællesskabet og træde varsomt frem og tage hensyn til følelserne på Færøerne og Grønland, end jeg er af at presse nogle måske principielt rigtige principper ned over hovedet på dem.

Kl. 12:54

Den fg. formand (Benny Engelbrecht):

Vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er fru Aaja Chemnitz Larsen, IA. Værsgo.

Kl. 12:54

(Ordfører)

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak for ordet. I Inuit Ataqatigiit er vi glade for, at vi nu for tredje gang har mulighed for at drøfte rigsfællesskabet på baggrund af regeringens redegørelse. I IA mener vi, at det er mindst lige så vigtigt at have en debat om rigsfællesskabets fremtid, som det er at drøfte en redegørelse, som ser tilbage i tiden. For rigsfællesskabet er i konstant udvikling, og man kan paradoksalt nok sige, at en udvikling af rigsfællesskabet derfor også er en afvikling af rigsfællesskabet, som vi ser det i dag. Derfor er debatter som den i dag rigtig vigtige at tage.

Jeg plejer at sige, at man som grønlandsk folketingsmedlem eller som grønlandsordfører har mindst 32 ordførerskaber, fordi Danmark varetager 32 rigtig vigtige områder på vegne af Grønland. Det er alt fra storpolitik, såsom udenrigspolitikken, forsvarspolitikken og sikkerhedspolitikken, til den helt grundlæggende retssikkerhed i vores kredsretter, vores politi og vores anstalter og over til at snakke om

luftfart og sikkerhed til søs – det er for kun at nævne nogle få områder.

Rigsfællesskabet er et fællesskab, hvor der skal være respekt for, at de 32 områder, som Danmark varetager på vegne af Grønland, prioriteres, løftes og optimeres. På en lang række områder er dette desværre ikke tilfældet i dag. På det familieretlige område halter det med mere end 50 år gamle love, og samtidig truer en udflytning af statslige arbejdspladser den dansk-grønlandske aftale om søkort over Grønlands barske farvande, som nu ikke kan færdiggøres til aftalt tid i 2018. Vi ser også, at der stadig er en lang række grænsehindre og barrierer imellem vores lande samt et behov for en styrket inklusion af grønlandere i Danmark og en større forståelse af og viden om Grønland i det danske samfund. Der er rigeligt at tage fat på, og i IA ønsker vi at gå konstruktivt til værks med arbejdet på tværs af partierne, og derfor har vi bl.a. fremlagt et udspil med en lang række forslag til at styrke inklusionen af grønlandere i Danmark.

Fremtidens rigsfællesskab skal på den ene side kunne rumme et grønlandsk ønske om selvstændighed og på den anden side en gensidig respekt for fællesskabet. I fremtidens rigsfællesskab skal vi i tæt dialog og fællesskab tage et større arktisk lederskab og spille en større udenrigspolitisk rolle i Arktis. Grønlands udenrigspolitiske rolle bør udvikles og opbygges i de kommende år, bl.a. når det drejer sig om en bæredygtig og økonomisk udvikling i den arktiske region. Grønland bør i alle emner, der vedrører det arktiske og Grønland i rigsfællesskabet og internationalt, involveres og inddrages aktivt og selvfølgelig altid sidde med ved forhandlingsbordet.

Et stort flertal af de danske partier stemte for selvstyreloven. Der er respekt for befolkningens ønske om at opnå øget selvstændighed, hvilket Inuit Ataqatigiit er optaget af. Grønlands økonomi er udfordret, og de reformer, der ligger på bordet i Grønland, stikker ikke dybt nok. Vi ser, at der er en stigende ulighed i det grønlandske samfund, arbejdsløsheden er fortsat høj, og det kræver en forøget indsats for at skabe nogle arbejdspladser. Ledigheden blandt de unge har et særligt fokus for Inuit Ataqatigiit, og vi er optagede af, at flere grønlandere får sig en uddannelse. Fællesskabet skal være for alle og ikke kun for de få. Uddannelse er for mange også vejen ud af en negativ social arv og samtidig helt afgørende for Grønlands udvikling.

Vi er i Inuit Ataqatigiit interesserede i at få skabt en erhvervsudvikling på bæredygtig vis, og derfor siger Inuit Ataqatigiit nej tak til uranudvinding i Grønland. Men vi ønsker, at der skal fokuseres på andre råstofprojekter, for der findes bestemt alternativer. Vi ser også gerne, at Grønland spiller en udenrigspolitisk rolle og ikke repræsenteres igennem andre. Og det tror jeg sådan set de fleste partier i salen også godt forstår er et grundlæggende ønske at ville som et folk. Det øgede fokus på Arktis bør komme Grønland til gavn i form af øgede erhvervsmuligheder og en mere diversificeret erhvervsindsats, som kan styrke den grønlandske økonomi.

Grønland bør satse på en diversificeret erhvervsudvikling, hvor der arbejdes målrettet med at øge turismen, igangsætte mindre råstofprojekter, udvikle fiskeri og fangst samt udvikle innovation og iværksætterier. Grønland har ansvaret for investeringer i fremtidens erhvervsudvikling, men som verdens største ø med en lille befolkning er internationale partnerskaber helt afgørende. I 2015 udgav den danske regering og Naalakkersuisut, den grønlandske regering, en aftale om at fremme erhvervssamarbejdet. Det er i denne henseende oplagt at etablere en arktisk investeringsfond, som man kunne arbejde for i fællesskab.

Kl. 12:59

Taksøe-Jensen-rapporten, som udkom for ikke så lang tid siden, havde en grundpræmis, som handlede om udelukkende at varetage danske interesser og lade Danmark spille rollen som en arktisk stormagt. Det mener vi er grundlæggende forkert, for Danmark er kun en arktisk stormagt qua Grønland. For Grønland er Arktis, skal vi

huske på, og det er en rigtig vigtig grundforståelse i forhold til rigsfællesskabet.

I Taksøe-Jensen-rapporten peges der på en række anbefalinger såsom styrkelse af forsvarets opgaver i Grønland, etablering af en forskningshub i Grønland eller etablering af en arktisk investeringsfond. Alle tre er interessante forslag, som er en dialog med Grønland værd. For det er afgørende, at Grønland spiller en central rolle i udformningen af disse nye initiativer, og at lokalbefolkningen inddrages i højere grad. Bl.a. kunne det være ved etablering af et frivilligt beredskab, som kunne være med til at styrke forsvaret i Grønland til gavn for alle.

Et øget fokus på Grønland og på Arktis understreges af den øgede betydning, som Taksøe-Jensen-rapporten tillægger Arktis, men vi ser det i lige så høj grad, når formanden for Det Europæiske Råd, Donald Tusk, besøger Grønland for at se klimaforandringerne virkning med egne øjne, som det skete for få dage siden. For temperaturstigningerne i Arktis sker med dobbelt hastighed i forhold til resten af verden, og der er et stort behov for en tilpasningsplan. For det er en ny virkelighed.

Det gælder ikke kun for Arktis, men det gælder for hele verden, at man kigger på behovet for en plan for tilpasning til den nye virkelighed. EU har for nylig offentliggjort sin Arktisstrategi, som lægger op til en mere ydmyg tilgang end den tilgang, vi så, da EU besluttede sig for et EU-forbud mod salg af sælskind. På trods af at der findes en inuitundtagelse og en lovning om, at der ville ske oplysningsaktiviteter om denne undtagelse, så er der ingen midler afsat til at oplyse EU's borgere om, at man retmæssigt kan købe sælskind fra bæredygtig sælfangst i Grønland. Det er et forbud, som har kostet det grønlandske samfund flere hundrede millioner kroner, siden EU-forbuddet trådte i kraft i 2009.

Internationalt er Grønland en rollemodel for mange oprindelige folk. Grønland er det første oprindelige folk, som har opnået selvstyre, og internationalt ser man med beundring på den politiske selvstændighed, som Grønland har opnået og kan opnå med selvstyreloven. Så selv om vi internt i rigsfællesskabet kan have vores stridigheder, mener jeg, at både Grønland og Danmark kan være stolte af, at vi er blandt de lande, der går forrest i forhold til at sikre oprindelige folks rettigheder.

Det er også vigtigt at sige, at man ikke kun kan have rettigheder. Man har også pligter, og derfor handler det også om, at man internationalt har en særlig pligt til som foregangsland for oprindelige folks rettigheder at være med til aktivt og proaktivt at fremme oprindelige folks rettigheder og udvikle vores globale førerposition som et oprindeligt folk.

Selvstyreloven er knap 7 år gammel, og formålet med selvstyreloven har været at fremme ligeværdighed og Grønlands selvbestemmelse inden for rigsfællesskabet. Ønsker rigsfællesskabets parter at udvikle et stærkt fællesskab, fordrer det engagement, dialog og en stadig større viden om hinanden. Det er til tider en meget svær balance, men det er også helt afgørende for, at man er i stand til at kunne rumme tre så forskellige nationer og tre så forskellige landes forskellige interesser og visioner for fremtiden internt i rigsfællesskabet.

Inuit Ataqatigiit støtter forslaget til vedtagelse, som er udarbejdet i fællesskab med Venstre og flere partier. Mange tak.

Kl. 13:03

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Der er en kort bemærkning fra hr. Søren Espersen.

Kl. 13:03

Søren Espersen (DF):

Det drejer sig om økonomien i Grønland, som jeg også var meget inde på i min ordførertale. Jeg ved det ikke, men jeg kan kun gætte på, at hvis Danmark stod over for at være nødsaget til at få budgetfor-

bedringer på 5 pct. af BNP i de næste 25 år, ville der komme en eller anden form for nationalt kompromis, en tvingende følelse af nødvendighed af, at man satte sig sammen for ikke at køre sit land i afgrunden.

Det må da optage alle politikere i Grønland hver eneste dag, at man sidder i et tog nu – ja, det gør man så ikke, for der er ingen jernbaner i Grønland – eller at man i overført betydning sidder i et tog og kører imod en økonomisk baggrund. Så der vil jeg egentlig høre: Er det ikke det, der gennemsyrrer alt i grønlandsk politik i øjeblikket?

Kl. 13:04

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:04

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Nu kan jeg ikke tale på vegne af samtlige politikere i Grønland, men jeg kan sige, at det er et spørgsmål, som Inuit Ataqatigiit er meget optaget af. Det handler bl.a. om at sikre en stabil økonomi. Vi ved, at omkring 90 pct. af vores eksport er baseret på fiskeri, og vi har nogle gode verdensmarkedspriser i forhold til hellefisk og rejer lige nu, hvilket er med til at sikre vores økonomi på den korte bane.

Men det er også et enormt ustabil grundlag, så det er jo derfor, jeg synes, der er behov for, at man kigger på en mere diversificeret erhvervsudvikling, hvor man både kigger på, hvordan vi kan øge turismen, og på, hvordan vi kan få gang i nogle råstofprojekter – og måske også kigger på nogle mindre projekter, fordi de kan være med til at skabe nogle lokale arbejdspladser, uden at det går ud over miljøet eller sundheden.

Kl. 13:05

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:05

Søren Espersen (DF):

Der bliver talt om det på lang sigt. Jeg taler også om det på kort sigt. Den rapport, der er kommet fra Grønlands økonomiske råd, viser, at de reformer, man har lavet for alderspension, førtidspension og bolig sikring, slet ikke er tilstrækkelige, men at det er nødvendigt, at der også på kort sigt igangsættes en mere omfattende reformproces i Grønland. Og der taler vi ikke bare om nogle korrektioner, men en dramatisk strukturændring. Hvad har IA gang i i forhold til at få vendt udviklingen?

Kl. 13:06

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:06

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for spørgsmålet. Jeg er meget enig i den kritik, der har været af reformerne, og det er også noget, som IA har fremført, når det er blevet behandlet i Inatsisartut. Vi så jo gerne, at det var nogle reformer, som stak noget dybere. Det er nogle småjusteringer, som jeg ser det, og det er i virkeligheden også nogle grupper, som det er svært at hente en masse penge fra. Det viser reformerne i virkeligheden også. Hvis du tager førtidspensionister og pensionister, er det altså ikke der, der er en masse penge at hente.

Jeg tror, vi er nødt til også at kigge på, hvor mange penge vi bruger på uddannelsesområdet. Bliver pengene brugt godt nok? Vi ved, der er rigtig store udfordringer, at der er rigtig mange unge, der ikke får sig en uddannelse, og på mange måder er vi meget inspireret af den danske måde at håndtere tingene på. Der tror jeg der også er behov for, at vi finder vores egen vej. Det handler i virkeligheden om

hele den offentlige sektor, både uddannelses-, social- og sundhedsområdet. Hvordan kan vi sikre, at vi får mest muligt for pengene?

Så der er bestemt behov for at kigge på hver en krone, når det gælder om at sikre Grønlands økonomi, både ved at kigge på reformer, men også ved at kigge på erhvervsudvikling.

Kl. 13:07

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Tak til fru Aaja Chemnitz Larsen. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste ordfører er fru Aleqa Hammond fra Siumut.

Kl. 13:07

(Ordfører)

Aleqa Hammond (SIU):

Mange tak. Vi er det 12. største land i verden, står der i Taksørapporten, og det er Grønland også uden Danmark. Men det sætter rigsfællesskabet lidt i perspektiv som landmasse. Taksø-Jensen fremhæver, at vi tilsammen er det 12. største land i verden og det 3. største NATO-land, målt på areal. Det giver indflydelse, men det er Grønland, der leverer 98 pct. af arealet. Vi er fra Grønlands side klar til at bidrage med det, vi kan, for at fremme Danmarks interesser – hvis Danmark er interesseret i at fremme resten af rigsfællesskabets interesser.

Grønland og Danmark udgør tilsammen en arktisk stormagt, siges der. Og det er på tide, at Danmark tager det ansvar, der følger med, på sig. Det siger igen også ret så meget om rigsfællesskabet, lidt i et andet perspektiv.

Selvstyreloven slår endegyldigt fast, at Grønland har ret til selvstændighed, og et overvældende flertal af grønlændere stemmer på partier, der går ind for Grønlands selvstændighed. Derfor er det vigtigt for Danmark at forstå, at hvis man ønsker at holde fast i rigsfællesskabet, er det på tide at nytænke rigsfællesskabet og dets rammer. Hvis rigsfællesskabet skal prioriteres, må Danmark tage sit ansvar alvorligt.

Her tænker jeg bl.a. på det grønlandske beredskab, som har brug for en klar opprioritering af kystvagten og beredskabet. Rigsrevisionen kritiserede for efterhånden mange år siden i meget opsigtsvækkende og hårde vendinger beredskabet i Grønland. Vi venter stadig på den rapport, der skal komme med et bud på fremtidens beredskab, og efterhånden hører vi, at søkortopmålingen muligvis ikke er på trapperne, sådan som det ellers er aftalt. Et andet eksempel på, at Danmark underprioriterer Grønland, er nemlig udarbejdelsen af det søkort, som jeg lige har nævnt. Jeg synes også, det er en meget vigtig udmelding fra Grønlands side, at naalakkersuisut, det grønlandske selvstyre, fastholder, at man lever op til sin aftale.

Jeg vil mene, at det til enhver tid bør være rigsfællesskabets interesser, der kommer først, og at der ikke træffes en beslutning, som kan svække andre dele af riget, på grund af national politik.

Danmark varetager udenrigspolitikken på vegne af Grønland og Færøerne – vel at mærke på ikke hjemtagne sagsområder. I virkeligheden har rigsfællesskabets dele bare ikke altid samme interesser. Det har vi måske set mest tydeligt i forbindelse med Færøernes eksport af fisk til Rusland – trods dansk deltagelse i handelssanktioner mod netop Rusland.

Vi synes også, det er utrolig vigtigt at opbygge en meget stærkere tillid mellem vores udenrigstjenester, end vi har gjort hidtil. Selv om der ofte er et godt og tæt samarbejde, når danske interesser ikke er i klemme, kan man nemt få den opfattelse, at Grønland bliver holdt uden for indflydelse, hvis grønlandske interesser ikke flugter med de danske. Det skaber ikke ligefrem tillid.

Vi har bl.a. set eksempler på, at Grønland er blevet holdt uden for møder, til trods for at Arktis har været på dagsordenen. Hvis Danmark for alvor skal føre udenrigspolitikken på vegne af alle rigsfællesskabets dele, må Grønland som minimum have fuld indsigt i alle

beslutninger, der angår Grønland og Arktis, herunder samarbejdet med USA.

Idet udenrigspolitikken føres på vegne af hele riget, vil det også være på sin plads, at Grønland og Færøerne får fuld indsigt i hele den udenrigspolitik, der føres på vegne af hele rigsfællesskabet. Danmark har pligt til at medinddrage, rådføre sig med og konsultere Grønland, når emner vedrørende Grønland og Arktis tages op ved internationale møder, i henhold til Itellegerklæringen, som vi begge to skal leve op til.

Det er blevet fremhævet, at rigsfællesskabets udenrigspolitik ikke skal dikteres fra Nuuk eller Tórshavn. Det er jeg enig i ikke ville være rimeligt, men det er heller ikke rimeligt, hvis rigsfællesskabets udenrigspolitik dikteres fra København.

Generelt ønsker vi i Grønland, at man fra dansk side engagerer sig langt mere aktivt i samarbejdet med Grønland. Vi har meget at tilbyde hinanden. En af de måder, som Danmark kan støtte Grønlands arbejde på, er gennem de danske ambassader. Vi så gerne, at man på danske ambassader rundtomkring i verden blev uddannet i grønlandske forhold eller ansatte medarbejdere med grundig viden om Grønland, så de danske ambassader ikke bare i særlige tilfælde, men som en naturlig del af deres daglige arbejde, kan fremme hele rigets erhvervsinteresser – i en tid, hvor rigsfællesskabet er under stærk forandring.

Kl. 13:12

Netop erhvervsinteresserne i forbindelse med mineudvikling omtaler statsministeren i sin redegørelse, for vores lande har indgået aftale om håndtering af bl.a. uran. I selve rapporten lægger jeg også mærke til, at statsministeren indleder med og lægger særlig vægt på, at brydningen af et fåtal af andre råstoffer også kan berøre udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser. Statsministeren nævner konkret sjældne jordarter.

Derfor må statsministerens udtalelser opfattes på den måde, at der kan være råstoffer, som det er strategisk vigtigt for Danmark eller rigsfællesskabets allierede at få adgang til – grundet manglende udbud på verdensmarkedet.

Det anser jeg som en oplagt måde at styrke hinanden på. Men jeg er også nødt til at understrege, at fastsættelsen af råstoffernes pris – måske efter markedspriser – har Grønland aftalt med Europa-Kommissionen allerede tilbage i 2012, og alt andet ville være dybt urimeligt over for de mineselskaber, der har foretaget store investeringer i at udvikle en mine.

Vi har mange grænsehindre i rigsfællesskabet, som der heldigvis nu i den her regerings tid bliver sat særlig fokus på. Jeg synes, at mange af de grænsehindre, vi ser i rigsfællesskabet, er forældede og absurde og trænger til at blive fjernet, således at vi har et rigsfællesskab, hvor vi møder hinanden med stor forståelse for hinandens forskelligheder og værdier.

Siden indførelsen af hjemmestyret i 1979 har vi fra Grønlands side satset meget stærkt på vores uddannelse. Inden Grønland hjemtog uddannelse som ansvarsområde, var der kun et par uddannelsessteder i Grønland. I dag er der rigtig mange uddannelsessteder, og aldrig nogen sinde har vi uddannet så mange gode kræfter som nu. Men vi har lang vej endnu. Som befolkning er vi ikke nok til at skabe en fuld vifte af universitetsuddannelser, men når unge rejser ud i verden, herunder til Danmark, for at uddanne sig, er der en risiko for, at de af forskellige grunde ikke vender tilbage. Det er meget få af dem, der ikke vender tilbage, og vi har brug for hver eneste person til at arbejde for os.

Grønland har et meget stort potentiale, men det er ikke alle muligheder, der er lige synlige. Statsministeren redegør for nogle af de erhvervsmuligheder, som Grønland forsøger at udvikle på nationalt niveau, f.eks. minedrift, lufthavne og turistinfrastruktur. Men jeg deler faktisk statsministerens opfattelse af vigtigheden af det private initiativ.

Der er rigtig mange opgaver i Grønland, som er underlagt direkte dansk ansvar, bl.a. retsvæsenområdet, som har meget ringe kår og ikke repræsenterer lige muligheder i hele riget. Der bliver ikke udvist lige prioritering og ligeværdighed. Her snakker vi om mange bygger uden retssikkerhed, landbetjente eller en detention eller for den sags skyld et kontor at rette henvendelse til – en tilstand, jeg ikke mener er rigsfællesskabet værdigt.

Grønlandere bør inddrages mest muligt i den fælles ansvarsvaretagelse. Forsvarets rekrutteringsindsats i Grønland er et godt eksempel på, hvordan grønlanderne kan inddrages mere i opgaveløsningen. Et andet område kunne være Siriuspatruljen. I dag er det et krav, at man har været værnepligtig, for at kunne blive optaget i Siriuspatruljen, men grønlandere er ikke omfattet af værnepligten. Uddannelsen er opbygget fra et dansk udgangspunkt, hvor man antager, at folk har forsvarsuddannelsen, og så må de lære bl.a. at køre og bygge hundeslæder og overleve i Grønland.

Det kunne måske være en idé at tilpasse forløbet sådan, at grønlandske ansøgere forudgående kunnen i forbindelse med slædekørsel og overlevelse i de arktiske egne kunne inddrages, så grønlandske ansøgere, der allerede kan køre og bygge slæder, kunne bruge mindre tid på den del og i stedet fokusere på den del af forsvarets træning, som grønlandske ansøgere normalt ikke har fået. Det ville da være helt naturligt at inddrage de grønlandske unge i suverænitethåndhævelsen af deres eget land.

Statsministeren siger i redegørelsen, at regeringen stiller sig positivt over for det grønlandske og færøske ønske om at arbejde med selvstændige forfatninger inden for grundlovens rammer. Den holdning vil jeg meget gerne kvittere for her til slut. Det viser en forståelse for, at vi på et tidspunkt kan blive tre selvstændige lande – tre lande, der kan vælge at gå hver til sit eller frit vælge at fortsætte i fællesskab, hvis det giver mening.

At vi i Grønland ønsker selvstændighed i form af free association, betyder netop, at vi fortsat kan indgå i et fællesskab, men at det vil være en ligeværdig form for fællesskab, hvor vi hele tiden fokuserer på sammen at gøre hinanden stærkere.

Kl. 13:16

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Søren Espersen.

Kl. 13:17

Søren Espersen (DF):

Nu bebrejdede fru Aleqa Hammond mig, at jeg i min tale var meget negativ. Men jeg synes ikke ligefrem, at fru Aleqa Hammond i sin tale sådan sprudlede af glæde over rigsfællesskabet. Jeg kunne i hvert fald ikke høre noget, men det kan være, det er, fordi jeg er ved at blive halvdøv. Men må jeg ikke lige sige noget. Nu nævnes der f.eks. i redegørelsen, at uddannelsesniveaet i Grønland internationalt set er lavt, altså at kun halvdelen af en ungdomsårgang får en kompetencegivende uddannelse, at 61 pct. af de 16-18-årige i Grønland er uden for uddannelsessystemet, og at 85 pct. af de ledige ikke har en uddannelse ud over folkeskolen. Fru Aleqa Hammond har jo i sin tid som landsstyreformand i Grønland haft ansvaret, og hvad angår noget af den udvikling, må der også have ligget et stort ansvar på fru Aleqa Hammonds skuldre. Hvorfor har man ikke taget fat på det her, også i den periode, hvor fru Aleqa Hammond var landsstyreformand?

Kl. 13:18

Aleqa Hammond (SIU):

Det er et ansvarsområde, som alle påtager sig et stort ansvar for, om man er landsstyreformand eller ej. Den samlede regering og det samlede Inatsisartut og den samlede befolkning i Grønland synes, at uddannelse er vejen frem. Jeg synes, at der fra den tid, hvor jeg selv var et stort barn, og til i dag, er sket en fantastisk revolution af ud-

dannelsesniveaue i Grønland. Når jeg flyver hen over Atlanten, er der grønlandske kaptajner, og vi har i dag grønlandske læger og jurister, og vi uddanner hvert år ca. 50 nye lærere til folkeskolen. Hvis man sætter fokus på, hvad Grønland har formået at etablere og opnå inden for de sidste 35 år, siden hjemmestyret blev indført, kan man se, at Grønland formået at løfte uddannelsesniveaue langt mere end i den tid, hvor Danmark havde ansvaret for uddannelse i Grønland, og jeg vil mene, at det er en succeshistorie i forhold til andre oprindelige folk i verden, at vi aldrig nogen sinde har oplevet så mange blive færdige hvert år, som vi gør i dag, og det er vi rigtig stolte af. Men vi har langtfra nået målet, og vi synes ikke, vi har gjort det godt nok med hensyn til at få flere med. Men hvis jeg skal sætte lidt fokus på det, vil jeg sige, at jeg er stolt over, at jeg lever i et land, hvor det samlede naalakkersuisut og Inatsisartut står bag det at fremme uddannelserne så meget, som vi nu kan, med de uddannelsesmuligheder, vi har, og med de midler, vi har.

Kl. 13:19

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:19

Søren Espersen (DF):

Det er da udmærket, at man står sammen, men der sker jo ikke noget, og det er jo ikke det, der fremgår af den redegørelse, og det er heller ikke det, der fremgår af orienteringen fra Grønlands Økonomiske Råd. For det er jo forskelligt fra det, som fru Aleqa Hammond står og påpeger, altså at det hele faktisk går godt, og der er en vældig udvikling, for det er ikke det, man læser i de rapporter, der er. Det kan jo ikke nytte at nægte, at det, når det gælder mellemledere og topledere i Grønland, så stort set kun er danskere, der sidder på de poster, modsat f.eks. på Færøerne, hvor situationen er en ganske anden, hvor færinger besætter dem alle. Der må da være noget fundamentalt galt, når der er den forskel på Færøerne og Grønland. Det er to lande, som har fuldstændig det samme befolkningstal, men hvor der er en afgrundsdyb forskel på, hvordan uddannelsessystemet fungerer.

Kl. 13:20

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:20

Aleqa Hammond (SIU):

Fordi tingene ikke fungerer på samme måde, som de gør i Danmark, og fordi de ikke fungerer på samme måde, som de gør i Færøerne, så er der i henhold til Dansk Folkeparti noget fundamentalt galt. Det er der jo ikke, men vi ser tingene forskelligt. Vi ser da naturligvis rapporter, og de viser også, hvilken vej vi skal sætte særlig fokus på, og om det er noget, som vi har i forvejen. Når vi i Grønland via vores finanslov afsætter så og så mange millioner hvert evige eneste år, vil vi også meget gerne se nogle rapporter så ofte som vi kan, så vi selvkritisk kan se på, hvad det er, vi gør godt, og hvad det er, vi ikke gør godt nok. Det er helt naturligt for en regering og for et parlament, at man fremkommer med rapporter, således at man hele tiden kan vurdere de indsatser, man har. Jeg synes også, at vi for hvert eneste år afsætter endnu flere midler til at sikre, at der er kollegieboliger nok til vores egne unge, og etablerer uddannelsesmuligheder i Grønland mest muligt, således at de ikke behøver at forlade landet og andet for at uddanne sig.

Jeg synes, Grønland er nået rigtig, rigtig langt, og det er vi godt stolte over. At det ikke lever op til Dansk Folkepartis egne krav, er så noget andet. Men jeg vil sige, at det at fremme uddannelsesniveaue i Grønland ikke bare er et politisk ansvar; det er lige så meget mors og fars ansvar, familiens ansvar, at sikre, at vores børn får den

uddannelse, de skal have, og den opbakning, de skal have. Jeg vil også gerne sige, at vi, til trods for at vi har erfaret et meget stort frafald i de grønlandske uddannelsesinstitutioner, konstant har politisk fokus på at sikre forskellige initiativer, der skal være med til at mindske frafaldet i Grønland. Det er ikke med samme hastighed, som vi ønsker det, men vi er godt på vej.

Kl. 13:22

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Hr. Karsten Hønge.

Kl. 13:22

Karsten Hønge (SF):

Fru Aleqa Hammond giver ofte, også i dag, udtryk for stærk utilfredshed med samarbejdet med Danmark, og det er fru Aleqa Hammond absolut i sin gode ret til. Men jeg kunne dog godt tænke mig at spørge ind til en bestemt ting. For for nylig så jeg et interview med fru Aleqa Hammond, der igen i en sammenhæng, hvor hun gav udtryk for en meget stærk utilfredshed med den indsats, som Danmark gør i rigsfællesskabet, nævnte muligheden for, at Grønland skulle finde et andet land at være partner med. Hvilke lande tænkte fru Aleqa Hammond på?

Kl. 13:22

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:22

Aleqa Hammond (SIU):

Når vi snakker om store investeringer i Grønland, hvor Grønland står over for at skulle investere i store mineprojekter og infrastrukturprojekter, så er det vigtigt for Grønland at lade rigsfællesskabet vide, at det her kan man ikke løfte alene. Grønland så gerne, at Danmark og Grønland samarbejdede om fælles investeringer i forhold til store investeringer i Grønland, således at rigsfællesskabet får en win-win-situation ud af det her. Men hvis interessen udebliver, er det også vigtigt for Grønland at pointere over for rigsfællesskabet, at andre lande har interesse i udvinding af mineralske råstoffer i Grønland, og at de også har interesse i at investere i Grønland. Det er pointen med hele situationen.

Jeg synes også, det er vigtigt at sige, at vi hellere end gerne så rigsfællesskabet eller vores nordiske lande stå sammen om fælles investeringer. Jeg synes også, det er vigtigt – og det tror jeg også stadig væk er muligt – at man i rigsfællesskabet, selv om det er i forandring, og selv om man er i gang med at gå hver til sit, ser på langsigtede fælles løsninger, der kan være til gavn for rigsfællesskabet, også efter en tid, hvor Grønland er blevet selvstændigt.

Kl. 13:23

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:24

Karsten Hønge (SF):

Jo, jo, noget af diskussionen er jo klart nok gået på det med investeringer, og der er det jo åbenlyst for alle, at det er virksomheder fra andre lande. Men jeg har forstået interviewene med fru Aleqa Hammond sådan, at der var en generel utilfredshed med Danmarks uformåen over for Grønland i rigsfællesskabet og en meget stærk utilfredshed artikuleret meget ofte af fru Aleqa Hammond, også i dag, over for sådan et samarbejde med Danmark, og i den sammenhæng har jeg oplevet, at fru Aleqa Hammond har nævnt, at hvis Danmark ikke, om jeg så må sige, tager sig sammen, så vil hun foreslå, at Grønland finder en anden stat at være partner med, og så er det, jeg spørger: Er der nogle bestemte stater, som fru Aleqa Hammond tæn-

ker på kunne være sådan en ny partner for Grønland i stedet for Danmark?

Kl. 13:24

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:24

Aleqa Hammond (SIU):

Grønland har i forvejen en meget udmærket samarbejdsaftale med EU, som vi får mange millioner ud af hvert evige eneste år, til fælles målsætninger for at fremme uddannelsen i Grønland, og der er blevet sikret en rigtig god samarbejdsaftale med EU, hvad angår fiskeriet. Så det har vi i forvejen, og vi har også fiskeriaftaler med andre lande, hvilket vi gør direkte uden at skulle spørge Danmark først. Grønland har samtidig et meget stærkt engagement i Arktisk Råds arbejde og i arbejdsgrupperne og har bl.a. haft formandskabet i Sustainable Development Working Group. Jeg vil sige, at Grønland har mange gode samarbejdspartnere, hvad angår forskning på det område, som ikke varetages af rigsfællesskabet alene.

Kl. 13:25

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 13:25

Henrik Brodersen (DF):

Tak. Jeg er ligesom Søren Espersen meget skuffet, i og med at der jo var lagt op til, at nu skulle vi have en positiv og virkelig glad beretning fra det grønlandske medlem. Men det kunne jeg heller ikke høre. Det var en lang opremsning af, hvad der var af dårligdomme set fra Grønlands side, med hensyn til hvad Danmark ikke levede op til. Omkring det at varetage det grønlandske forsvar beklager ordføreren, at man ikke som grønlander kan være med i eksempelvis Siriuspatruljen. Den er der jo bl.a., fordi man fra norsk side gerne ville have haft gjort krav på det østgrønlandske område. Det blev fastlagt tilbage i 1933, at det nu engang var noget, der hørte rigsfællesskabet og Danmark til. Det tror jeg rigsfællesskabet skal være glad ved.

Jeg har et spørgsmål til ordføreren, som lyder: Hvad kan og vil Grønland bidrage positivt med til rigsfællesskabet?

Kl. 13:26

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:26

Aleqa Hammond (SIU):

Hvis ikke man kan høre det positive i min tale, har man ikke lyttet grundigt nok. Jeg må i den sammenhæng sige, at jeg startede med at omtale Taksørapporten, hvor jeg pointerede, at rigsfællesskabet bliver en arktisk stormagt, hvis det sikres, at der bliver et tættere samarbejde mellem Danmark og Grønland, end der er i dag, i udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske spørgsmål. Jeg nævnte også, at Grønlands fremtidige investeringer vil bero på en fælles indsats for at fremme investeringer i Grønland i rigsfællesskabet. Jeg sagde også, at rigsfællesskabet er i forandring, og selv om Grønland ønsker selvstændighed, har Danmark stadig væk et ansvar, som det er underlagt.

I den sammenhæng nævnte jeg også, at retssikkerheden i Grønland i mange små bygder er meget, meget svækket. Hvis bare jeg kunne sige det på en festlig måde, ville jeg gøre det, men det kan jeg altså ikke. Det har været negligeret i så mange år, at man efterhånden synes, at det er helt okay, at retssikkerheden ikke er i orden i de tyndt befolkede dele af Grønland. Det er simpelt hen ikke i orden. Jeg synes også, at hvis man i rigsfællesskabet skal have en mulighed for at være stærke sammen i fællesskab, så er ligeværdighed og med-

inddragelse og samarbejde nøgleordene, sådan som statsministeren påpegede det. Hvis samarbejde er nøgleordet, er det jo helt naturligt, at vi ser på, hvad det er for nogle områder, vi samarbejder om. Det er 32 sagsområder, som Danmark har ansvaret for, og som trænger til at blive set lidt grundigere på.

Kl. 13:28

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:28

Henrik Brodersen (DF):

Jeg synes nu mere, at jeg hørte en klagesang om det, der manglede fra dansk side, frem for et svar på det, jeg reelt spurgte om, nemlig hvad Grønland kunne bidrage med i rigsfællesskabet netop for at få en samhørighed.

Så vil jeg gerne lige have uddybet noget. Altså, ordføreren var inde på, at man såmænd havde samarbejdspartnere ud over Danmark og Færøerne – i særdeleshed i EU. Ordføreren nævnte også, at det har man haft store økonomiske fordele af. Skal jeg forstå det sådan, at Grønland helst ikke vil indgå aftaler med andre, medmindre Grønland har økonomisk fordel af det?

Kl. 13:29

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:29

Aleqa Hammond (SIU):

Nej, sådan er det ikke. Enhver, der følger med i, hvad Grønland foretager sig og har af samarbejdsaftaler med andre lande, ved godt, at det ikke udelukkende er økonomiske interesser, som driver værket for Grønland. Grønland er med i Inuit Circumpolar Council, og der er vi med for at sikre, at inuiternes rettigheder, menneskerettigheder og miljørettigheder bliver varetaget på internationalt niveau. Vi har også sæde i FN under ECOSOC, Economic and Social Council, for at sikre, at oprindelige folks rettigheder bliver respekteret af alle stater, som har implementeret deklarationen for oprindelige folk. Det har ikke noget med økonomi at gøre. Det drejer sig om et folk og dets rettigheder.

Vi arbejder også i Arktisk Råd. Vi er der ikke for at hente midler derfra, vi er der for at sikre, at den arktiske befolknings stemme bliver hørt og ikke bare bliver repræsenteret af staterne alene. I den sammenhæng vil jeg også gerne sige, at vi derudover også har forhandlinger med andre lande på allerede hjemtagne sagsområder som fiskeri, og vi laver fiskeriaftaler med andre lande. Så vores samarbejde med andre lande er ikke bare baseret på at få midler. Det er baseret på indflydelse, medinddragelse og bidrag til knowhow til en god udvikling i de arktiske områder – sammen med staterne og uden for staterne.

Kl. 13:30

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Tusind tak til fru Aleqa Hammond. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste ordfører er hr. Magni Arge fra Tjóðveldi.

Kl. 13:30

(Ordfører)

Magni Arge (T):

Det går ikke så ringe endda på Færøerne, vil man nok sige på jysk. Vi fik en ny regering den 14. september 2015 på årsdagen for folkeafstemningen for løsrivelsen tilbage i 1946. Til trods for en noget turbulent start har regeringen været med til at sætte et positivt og optimistisk præg på omgivelserne. For første gang siden finanskrisen budgetteres der med overskud på statens finanser, til trods for at fi-

nansloven indeholdt skattelettelser for folk med lavere indkomst og at bloktilskuddet fra Danmark er blevet fastfrosset. Lakseopdrættens og det pelagiske fiskeri går godt, og der er gang i byggeriet over det ganske land, måske lidt i overkant, men der er egentlig ingen arbejdsløshed.

Færøerne blev også et mere rummeligt sted, da Lagtinget stemte for en modernisering af loven om borgerlig vielse, så også par af samme køn kan blive gift på Færøerne. Loven træder i kraft, så snart Folketinget har stemt for en modificering af ægteskabslovgivningen. Der er taget hul på hjemtagelse af udlændingeområdet. Familie-, person- og arveretsområdet bliver også hjemtaget, og der er en dialog i gang om overtagelse af dele af luftfartsområdet. Til efteråret tages det store nye gymnasium i Thorshavn i brug, og man har sat gang i en tiltrængt udbygning af landshospitalet i Thorshavn.

Optimismen kan direkte aflæses i befolkningsvæksten, som var på 1,2 pct. fra april 2015 til april 2016. Selvfølgelig er vi meget glade for, at vi nu er nået op på knap 49.400 sjæle for første gang i historien. I april var det 49.331. Fortsætter vi med den hastighed, passerer vi et halvt hundrede tusinde til maj næste år. Men det er ikke kun antallet, som glæder os. Det er også sammensætningen, da væksten blandt de unge indhenter væksten blandt de ældre. Det kunne tyde på, at vi har fat i en tilgang, som kan imødegå dommedagsprofetier om, at de unge rejser, mens de ældre bliver, med de enorme udfordringer, det vil medføre.

Selvfølgelig har det her noget med de økonomiske konjunkturer at gøre. Det går jo fremad og opad i færøsk økonomi. Men det handler også i høj grad om, at man politisk signalerer en stærk vilje til at udvikle det færøske samfund og det, der på engelsk kaldes nation building, til et selvstændigt samfund, som vil stå på egne ben politisk og tage ansvar for kommende generationers velfærd. Vi knokler for at opnå en selvstående økonomi, der bygger på, at vi udnytter havets ressourcer på en bæredygtig måde, biologisk, økonomisk og socialt, og vi vil sikre både erhvervsmæssig dynamik og samfundsmæssige interesser i processen.

Det handler også om et samfund, som løbende investerer i habil uddannelse, godt helbred og omsorg for dem, der har særlig brug for den, og ikke mindst et samfund, som forstår både at værdsætte traditionelle værdier og omfavner moderniteten. Vi behøver en fokuseret og energisk indsats, der konstant forbedrer vores odds for at nå målet. Derfor er der flere store sager på agendaen i den nærmeste fremtid. Blandt dem er fiskerireformen, som en kommission udarbejder oplæg til, og som forventes offentliggjort, når Lagtinget sætter sig sammen igen og undersøger den. Så er der også en pensionsreform på vej.

Den offentlige Landsbanki Føroya genetableres og får til opgave at administrere offentlige lån og likviditet samt en økonomisk stabiliseringsfond. Landsbanki Føroya skal også forestå analyse og rapportering om færøsk økonomi med særligt henblik på finansielle risici og den finansielle sektor. Den skal også etablere et makrofinansiel tilsyn, der svarer til Det Systemiske Risikoråd i Danmark. Hvis Finanstilsynet, som foretager tilsyn med de færøske banker, skal være en del af det færøske risikoråd, kræver dette en mindre lovændring i Folketinget, men jeg forventer selvfølgelig, at både regeringen og Folketinget støtter fuldt op om initiativet, som kan reducere risici og øge holdbarheden i færøsk økonomi.

Kl. 13:35

Vi har hjemtaget langt de fleste lovgivnings- og administrationsområder i dag. Faktum er, at det færøske folk selv betaler hen ved 90 pct. af det færøske statsbudget. Den danske blokstøtte udgør nu mindre end 5 pct. af bruttonationalproduktet. Derved har vi pådraget os langt det største ansvar for velfærden i vores land nu og i fremtiden, og det kræver en stærkt sammenhængskraft. Netop for at styrke sammenhængskraften har landsstyret kaldt alle partier sammen for at færdiggøre arbejdet med den færøske forfatning. Vi har brug for at

forankre vores værdier, politiske og administrative system, rettigheder og pligter i en færøsk grundlov eller forfatning, som folk vil tage beslutning om. Folkeafstemningen forventes afholdt i efteråret 2017. Det her er en uhyre vigtig demokratisk proces for det færøske samfund.

Så jeg mener, at det færøske Lagting og det færøske folk skal tage beslutningen uden nogen indblanding fra dansk side. Jeg forstår ikke den danske regerings udtrykte mistillid til det færøske demokratis evne til at forestå arbejdet med at formulere, behandle og vedtage en forfatning for vores eget land. Jeg synes, det er utidig indblanding, når statsministeren gang på gang mistænkeliggør motiverne og forlanger en skelnen mellem en forfatning inden for rigsfællesskabet og uden for rigsfællesskabet. Det her handler ikke om løsrivelse. Det handler om styrkelse af fundamentet for den færøske nation, som jeg mener det færøske folk selv skal tage beslutning om. Hvis det færøske folk på et senere tidspunkt beslutter sig for løsrivelse, tager man stilling til, om det kræver en anderledes forfatning end den, som man nu ønsker gennemført. Derfor er jeg også glad for Enhedslistens og SF's oplæg til et forslag til vedtagelse.

Jeg forventer også, at regeringen vil behandle den udenrigspolitiske lov i Lagtinget i den nærmeste fremtid, fordi man ikke anser den for hensigtsmæssig anno 2016. Siden Danmark forlod rigsfællesskabet i handelsmæssig forstand og gik ind i det europæiske fællesmarked, har Danmark og Færøerne støt og roligt bevæget sig fra hinanden. Danmark er en del af EU handelspolitisk, og Færøerne forhandler selv om adgang til andre landes markeder, men med begrænsede muligheder. EU fører også en centraliseret fiskeripolitik, så Færøerne har, siden fiskerigrænserne blev udvidet til 200 sømil i 1977 pådraget sig ansvaret for sin egen færøske fiskeripolitik, mens Bruxelles har styret den danske politik. Overdragelsen af denne danske selvbestemmelsesret har bl.a. resulteret i, at Danmark deltog i en boykot af færøsk eksport og lukkede alle sine havne for færøsk eksport af pelagiske fiskeprodukter for ganske kort tid siden. Det betyder vel, at Danmark dybest set prioriterer fællesskabet med andre europæiske lande højere end fællesskabet med Færøerne. Vi kan derfor forvente, at Danmark tager parti for vores modpart, når der opstår en lignende konflikt igen.

Jeg håber, at de ærede medlemmer af dette høje Ting forstår vores ønske om at få kontrol med selvstændige udenrigspolitiske redskaber, så vi er i stand til at forsvare vores interesser med de samme internationalt anerkendte våben, som vores modstandere besidder.

Justitsministeriet og Statsministeriet har igennem tiderne konsekvent argumenteret med, at det danske kongerige er en enhedsstat, hvor der ifølge grundloven ikke er plads til f.eks. udenrigspolitiske indrømmelser og f.eks. en færøsk grundlov. Men det er noget vrøvl. Enhedsstatstænkningen antager en grundlæggende fælles identitet, som netop ikke foreligger, uanset om man definerer identiteten sprogligt, kulturelt, etnisk eller nationalt. For riget består af tre rigsele, som er grundlæggende forskellige med hensyn til sprog, kultur, klima og livsmønstre.

Vi har så ofte erkendt, at det kun er færing, der prioriterer færingerne højest. Det er en kendsgerning, vi ikke kan komme uden om, og stort set alle markante resultater i det færøske samfund er drevet af selvstyrebævegelsens ukuelige vilje til at udvikle nationen Færøerne.

At Danmark til gengæld har overdraget en stor del af sin selvbestemmelse til EU og i øvrigt indrettet den tilbageværende lovgivning, så den i størst mulig grad harmoniserer med EU og mere end med andre dele af kongeriget, har i nogle tilfælde været med til at medføre større grænsehindre mellem Danmark og Færøerne, end der er mellem Danmark og landene i EU.

En fælles historie er ikke nok til at holde sammen på rigsfællesskabet. Det kræver gensidige politiske og økonomiske interesser og en stor tillid. Når det er sagt, vil jeg sige, at jeg er positivt overrasket

over flere spændende og fremsynede ordførertaler, og ville ønske, at regeringen vandrede i samme retning. Jeg vil gerne medvirke til, at vi får en mere moderne og tidssvarende debat om det fremtidige politiske samarbejde. Det kunne omfatte flere spørgsmål: Hvordan ser vi på fremtiden hver især? Hvad er vores største udfordringer internt? Hvordan tænker vi Europa og Arktis ind i det her? Kan man i det hele taget behandle udenrigspolitik for alle tre lande, når vi har så store forskelle?

Hr. Martin Lidegaard talte jo om det næste trin for fællesskabet. Jeg går selv ind for fuld færøsk selvstændighed, men skal der være et alternativ, må det nødvendigvis handle om en føderativ konstruktion mellem jævnbyrdige og suveræne parter, altså en free association eller personaleunionmodel. Det er muligt, at Færøerne og Grønland ikke er på samme tidslinje, hvad det angår, men jeg er ikke i tvivl om, at tiden er moden for Færøerne, og så må vi tage den derfra. Det behøver ikke ændre noget ved de mange gode venskaber og fælles interesser, vi overtager, mellem venner og samarbejdspartnere kulturelt og på andre politiske områder.

Det kan tværtimod bevirke, at vi får stærkere venskaber ud af det, som nogle har fremført. Jeg vil gerne bidrage til at finde en fælles forståelse for den nødvendige tilgang hen imod selvstændighed, og hvordan vi kan skabe en stærk og konstruktiv platform for et moderne samarbejde imellem landene. Tak.

Kl. 13:42

Tredje næstformand (Christian Juhl):

En kort bemærkning fra hr. Søren Espersen.

Kl. 13:42

Søren Espersen (DF):

Jeg vil bare gerne have en bekræftelse af, at det kun er en del af det færøske folk og en del af det færøske Lagting, der går ind for selvstændighed. Det synes jeg kunne være interessant at få.

Så vil jeg også spørge: Så længe rigsfællesskabet fungerer, hvad er så rimeligheden i, at unge færøske mænd ikke bliver indkaldt til værnepligt for at være med til at forsvare riget? Når man er en del af det og vil have rettigheder, hvorfor sørger man så ikke for også at få de pligter, der hører med? Og vil hr. Magni Arge sørge for, at hans parti i Lagtinget fremsætter forslag om, at Færøernes unge skal aftegne værnepligt?

Kl. 13:42

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 13:42

Magni Arge (T):

Lad mig for det første sige, at jeg erkender, at Tjóðveldi har opbakning fra cirka 25 pct. af befolkningen på Færøerne. Men hvis man ser på, hvor mange der egentlig går ind for selvstændighed, så ser man med de undersøgelser, der er lavet, nok et rimelig pænt flertal for det. Spørgsmålet er bare, hvordan tilgangen til det så skal være, og hvor hurtigt det skal foregå.

Men husk nu på, at det her ikke handler om, om man er imod Danmark eller ej, men om, at vi har taget ansvar for vores egen skæbne og vores egen fremtid og vores eget samfund. Det er det, det handler om.

Hvad angår det med det militære, har man altså en lang tradition på Færøerne for at melde ud, at man ikke ønsker at deltage i militære handlinger og heller ikke i militære konflikter. Det går helt tilbage til 1940, hvor vi havde den ene debat efter den anden om det.

Det ændrede sig så i 2005, hvor der blev opnået enighed om at sige, at den danske regering skal høres eller i hvert fald inddrages i beslutninger, som handler om at skulle ud i militære aktioner af den ene eller den anden art.

Jeg tror ikke, vi vil fremsætte nogen forslag om, at færinger skal tvangsudskrives til militærtjeneste, men jeg kan sige, at der er flere, der af egne personlige årsager vælger at gøre det. Og det er tilladt at gøre.

Kl. 13:44

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 13:44

Søren Espersen (DF):

Det er pudsigt, at ordføreren lige for kort tid siden sagde, at historien ikke er nok. Og når der kommer et nyt spørgsmål om noget andet, tales der lige pludselig om traditionen. Det har jeg meget svært ved at forstå, altså det med, at der har været tradition for noget, så det gør man ikke. Men det er jo i modsætning til det, der lige er blevet sagt.

Hvorfor skulle Færøerne høres i militære anliggender, hvis man ikke vil gøre sin pligt i forhold til værnepligten? Hvorfor dog det? I øvrigt mener jeg, at hr. Magni Arge ønsker at være en del af et forsvarsforlig. Hvorfor skulle man ikke kræve det af Færøerne, når de er en del af forsvaret af riget?

Kl. 13:45

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 13:45

Magni Arge (T):

Jo, men man må da kunne begrunde, hvorfor man har den holdning, man har, og hvordan den er kommet frem gennem forskellige beslutninger igennem anden verdenskrig, den kolde krig og oprettelsen af NATO's base på Færøerne, hvor der blev taget en beslutning om, at der ikke skulle være atomar oprustning på Færøerne osv.

Jeg har egentlig ikke den store lyst til at træffe beslutning om, om Danmark skal gå i krig eller ej. Jeg mener, at Danmark skal træffe beslutning om det. Det eneste, jeg siger, er, at jeg ikke mener, at Danmark skal beslutte, om Færøerne skal gå i krig. Og det er det, jeg har udtrykt min holdning til.

Kl. 13:45

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 13:45

Henrik Brodersen (DF):

Først vil jeg gerne kvittere for talen og også bekræfte, at mange af de ting, som Færøerne har hjemtaget, fungerer på alle parametre – det er glædeligt at se – og at der bliver taget hånd om det, hvis det ikke går i den retning.

Der har jo været en masse paradokser. Netop det her med, at Danmark lige pludselig skulle sætte ind med sanktioner over for Færøerne, synes vi jo er fuldstændig, jeg vil bare bruge et almindelig ord som mærkeligt. Det med, at man står inden for en samhörighed og så skal lave sanktioner over for hinanden, er svært at forholde sig til.

Færøerne har desværre også været i medierne over hele verden omkring grindefangsten, og jeg må sige, at der vil Dansk Folkeparti altid stå på Færøernes side, fordi det er en del af den færøske kultur.

Men jeg kunne godt tænke mig at stille et spørgsmål. Når man fra ordførerens side nu ikke vil lave krigshandlinger eller på anden vis deltage i det og siger, at ordføreren personligt meget gerne så sig løsrevet fra Danmark og rigsfællesskabet, så må ordføreren jo også forholde sig til, at hvis man gør det, er man nødt til at tegne sig ud i verdensbilledet som en selvstændig nation med alt det, det indebæ-

rer: en udenrigspolitik og eksempelvis et forsvar. Det er man vel næsten nødt til at have, og så kræver det vel også, at man har nogle folk under gevær. Kan jeg få en bekræftelse fra ordføreren på det?

Kl. 13:47

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:47

Magni Arge (T):

Den eneste kanon, vi har, er en vandkanon om bord på et af vores fiskeriinspektionsskibe. Så vi har ikke den helt store militære magt, må jeg nok erkende. Og med 50.000 mennesker kommer vi nok aldrig til at have en militær magt i det hele taget.

Det, der er helt klart, er, at når vi træder ud i verdenssamfundet som en selvstændig nation, kan vi ikke bare være en selvstændig nation som en lille ø med 50.000 folk. Vi skal indgå i alle mulige former for internationale samarbejder og mellemstatslige samarbejder. Og jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at den mest oplagte samarbejdspartner fra day one er Danmark. I en forsvarsmæssig sammenhæng er jeg heller ikke et øjeblik i tvivl om, at Færøerne skal indgå i en vestlig alliance, som på en eller anden måde vil være tilknyttet NATO. Det ville være det mest naturlige for vores vedkommende.

Kl. 13:48

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:48

Henrik Brodersen (DF):

Ordføreren siger, at hvis Færøerne en dag står som en selvstændig nation ude i verden, er det stadig væk med et tilknytningsforhold til Danmark, NATO eller på anden vis, sådan at man forestiller sig et forsvar, som eventuelt kunne ligne lidt det islandske, hvor man altså er med i nogle alliancer og så, om jeg så må sige, betaler sig fra de ydelser, der bliver ordnet for at sikre rigets tilstand. Er det i den retning, ordføreren tænker?

Kl. 13:48

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:48

Magni Arge (T):

Lad mig sige det sådan, at den islandske model måske er den nærmeste model, vi i det hele taget kan komme, fordi der har man jo heller ikke et selvstændigt militær, men man indgår i en militærstrategisk alliance. Hvis vi ser på erfaringen fra anden verdenskrig, ved vi, at man allerede efter at den var slut, var klar over, at Danmark ikke var i stand til at opretholde suveræniteten hverken over Færøerne, Island eller Grønland. Derfor blev Grønland en amerikansk forsvarszone og Færøerne blev egentlig en engelsk forsvarszone. Så længe det kan foregå på venlige vilkår og i en fælles forståelse, tror jeg, at det er den vej, vi vil gå.

Kl. 13:49

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Fru Aleqa Hammond.

Kl. 13:49

Aleqa Hammond (SIU):

Jeg synes, at det er rigtig godt, at ordføreren fremhæver rigtig tydeligt, at lysten til selvstændighed og trangen til selvstændighed ikke har noget at gøre med, at man har noget imod Danmark. Jeg synes, at det er en meget misforstået forståelse, man møder nogle gange og så her i salen, nemlig at når man taler om selvstændighed, tror man,

at man har noget imod den anden part. Det har ikke noget med det at gøre. Det her drejer sig om at tage ansvar for sig selv og tage ansvar for alle de problemstillinger, man nu måtte stå over for, men også bruge det potentiale, ens eget land har til et videre arbejde.

Jeg synes også, at det er meget rigtigt, at skal man have et stærkt rigsfællesskab, skal man også forstå, at der er forskellige måder at se tingene på, fordi det er tre forskellige kulturer, tre forskellige sprog, tre forskellige prioriteringer, og et stærkt rigsfællesskab respekterer det hele vejen igennem. Når det er sagt, vil jeg gerne spørge ordføreren: Hvad ser I som den største trussel for rigsfællesskabet?

Kl. 13:50

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren.

Kl. 13:50

Magni Arge (T):

Hvis jeg skal sige, hvad jeg faktisk ser som den største trussel for rigsfællesskabet, er det, hvis man fastholder enhedsstatstænkningen, altså, hvor man bliver ved med at hænge sig i, at Danmark er en enhedsstat, hvor der ikke er plads til, at Færøerne og Grønland udvikler sin egen selvstændighed. Det er en gammel retorik, som er opfundet for at holde fast i alle de dele, der nu engang tilhørte det danske overherredømme, om jeg så må sige, og jeg tror, at der er behov for at komme ind i en meget mere frugtbar form for konstruktiv dialog, som man faktisk har set flere ansatser til i dag. Der har været flere ordførertaler, som har ledt til, at man skal have en mere åben dialog, der tager udgangspunkt i, hvor vi er i dag i 2016, ikke hvad enhedsstatstænkningen sagde for 100 år siden eller 50 år siden. Hvor er det, vi forestiller os vi skal være om 15 år, om 20 år, 30 år, og det er ikke kun os, det er Grønland, og det er også i Danmark? Hvordan får vi det her til at fungere, sådan at vi kan få det bedst mulige ud af samarbejdet?

Kl. 13:51

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Spørgeren.

Kl. 13:51

Aleqa Hammond (SIU):

Jeg synes også, at ordføreren fremlagde specielt, at når Danmark går i krig, er det ikke på vegne af Færøerne, sådan som det blev sagt. Det synes jeg er en rigtig stærk måde at sige til statsministeren på i den her sag, at danske interesser ikke nødvendigvis altid er samme interesser som i andre dele af rigsfællesskabet. Grønland har aldrig været i krig, og vi har bestemt ikke tænkt os at starte på det, men når man er et rigsfællesskab, har man forpligtelser over for hinanden og skal se på hinandens ønsker og holdninger.

Ordføreren nævnte lidt i retning af inddragelse og medbestemmelse på spørgsmål, som har med rigsfællesskabet at gøre, trods vi ikke har militær, trods vi ikke har værnepligt, trods vi ikke har det, der skal til for at gå i krig, men vi er alligevel medinddraget og medindbundet, fordi andre dele går i krig. Kan ordføreren uddybe lidt tydeligere, hvilke konsekvenser det kan have på Færøerne?

Kl. 13:52

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Ordføreren kan uddybe. Værsgo.

Kl. 13:52

Magni Arge (T):

Jeg kunne ikke helt følge med i, hvad det var, jeg skulle uddybe, men lad mig nu sige på den anden side, at når vi taler om militært samarbejde og det bidrag, som Færøerne kan give, synes jeg, at vi sagtens kan bidrage med et nordisk samarbejde, f.eks. inden for

seach and rescue, inden for overvågning. Jeg synes også, at vi bør kunne bidrage med hjælp til steder, hvor der har været krig, hvor der er flygtningelejre, og hvor der er brug for humanitære indsatser og lignende. Det bør vi kunne påtage os, men jeg kan ikke se, at vi på noget tidspunkt får del i en aggressiv militærindsats nogen steder.

Kl. 13:53

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Tak til hr. Magni Arge. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste ordfører er hr. Sjúrdur Skaale fra Javnaðarflokkurin.

Kl. 13:53

(Ordfører)

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, formand.

Der har været en del kommunikation i forbindelse med forslaget til vedtagelse efter dagens debat. Ingen af de nordatlantiske medlemmer er med, og derfor vil jeg først sige lidt om, hvorfor jeg på vegne af mit parti vender tommelfingeren op. Det gør jeg, fordi jeg oprindeligt havde to ønsker til ændringer, som begge er imødekommet. For det første synes jeg, det er vigtigt, at Folketinget med denne vedtægt siger, at Fámjinerklæringen, som bestemmer, at Færøerne skal inddrages i alle udenrigspolitiske forhold, der har betydning for Færøerne, skal tages alvorligt, implementeres. For det andet er det vigtigt, at Folketinget anerkender Færøernes ret til egen forfatning uden at kræve, at den skal ligge inden for grundlovens rammer. Det må jeg lige sige lidt om nok en gang.

Færøerne har faktisk en forfatning allerede nu. Den regulerer de politiske institutioner på Færøerne på samme måde, som grundloven regulerer disse institutioner i Danmark. Det er der behov for, for der er tale om to forskellige politiske systemer. Og grundloven siger som bekendt intet om Færøernes politiske system.

Nu er der behov for, at denne færøske forfatning udbygges, så den bedre beskriver Færøernes reelle stilling i rigsfællesskabet samt nedfælder den holdning, som formentlig over 90 pct. af befolkningen deler, nemlig at det færøske folk er landets øverste myndighed. Det siger grundloven ikke, og derfor er det vigtigt for mig, at der i forslaget ikke står, at forfatningen skal ligge inden for grundlovens rammer, men inden for rigsfællesskabets rammer. For rigsfællesskabet er for mig langt større og langt rummeligere end grundloven. Grundloven er for os en delmængde af rigsfællesskabet.

Som jeg har påpeget tusind gange før: Når man på Færøerne har egen lovgivningsmagt, eget skattesystem, egne udenrigspolitiske relationer osv., kan man ikke, uanset hvordan man vender og drejer det, få det til, at grundloven beskriver rigsfællesskabet eller rammen om det. Grundloven siger intet om rigsfællesskabet, ikke et ord. Alligevel har regeringens embedsværk med både mulige og umulige krumspring og fortolkninger på den ene side forsøgt at gøre grundloven langt større og videre, end den er, og på den anden side søgt at krympe virkeligheden, således at den kan klemmes ned i grundloven.

Men der er tale om et konglomerat, en sammensætning af ikke-sammensætlige elementer. Rent teoretisk har det kunnet lade sig gøre, fordi man har bevæget sig ud i den her science fictionagtige form for juridisk fortolkning. Men efter det, der skete i 2013 og 2014, så kan man end ikke med de vildeste krumspring få det til, at Danmark er den enhedsstat, som grundloven beskriver. For når EU iværksatte alvorlige sanktioner imod Færøerne med den begrundelse, at Færøerne ikke levede op til sine folkeretlige forpligtelser, så var det en formel anerkendelse af, at selv om vi udgør et og samme kongerige, så er Færøerne og Danmark hver sin størrelse. Man kan altså ikke med folkeretlige begrundelser sanktionere en del af en enhedsstat. Det ville jo svare til, at en domstol dømte en persons ene arm til fængsel. Det kan man ikke. Enten bliver hele personen dømt, eller også bliver han ikke dømt.

I dette tilfælde blev situationen endnu mere absurd af det faktum, at Danmark som en del af EU blev nødt til at være med til sanktionerne. Og en enhedsstat kan altså ikke iværksætte folkeretligt begrundede sanktioner mod en del af sig selv. For at bruge billedet fra før: En dommer kan ikke dømme sin egen arm til fængsel. Det går ikke. Så lad os anerkende det. Lad os glæde os over, at Færøerne og Danmark er to forskellige lande, som er i et tæt og meget velfungerende frugtbart fællesskab, som vi kalder rigsfællesskabet. Det er et fællesskab, som bygger på en politisk forståelse. Det rent juridiske indhold skifter fra tid til anden.

De færøske partiledere mødes i dag for at tale om, hvordan forfatningsarbejdet kan lægges til rette, og det er mit partis klare holdning, at det skal ligge inden for rigsfællesskabets rammer. Det skal altså bygge på den forståelse, som har gjort vores fællesskab til den succes, det er blevet. Grundloven gælder selvfølgelig også i hele riget, men på visse områder er Færøerne vokset ud over dens rammer. At sige noget andet er simpelt hen omsonst.

Kl. 13:58

Jeg forstår godt embedsværket. Dets opgave er at få paragrafferne og de formelle rammer til at passe til virkeligheden. Men det er politikernes opgave at skabe virkeligheden og at skabe de formelle rammer. Derfor blev jeg lidt skuffet, da statsministeren i sin redegørelse satte lighedstegn mellem rigsfællesskabet og grundloven. Jeg blev også lidt skuffet, da han sagde, at det er Justitsministeriets embedsmænd, som har eneret til at fortolke grundloven, for dermed siger han også, at det er Justitsministeriets embedsmænd, som suverænt bestemmer, hvad vi kan, og hvad vi ikke kan politisk. Historien viser, at det er, når politikerne har taget sagen i egne hænder og tilsidesat de betonaftige fortolkninger af grundloven, at rigsfællesskabet er vokset og blevet stærkere. Men langt vigtigere end de formelle rammer er selvfølgelig indholdet; det er det, der bestemmer, hvad rigsfællesskabet er for noget, og det er det, der bestemmer, om der er opbakning til det eller ej.

I maj 2014 besluttede et enigt Folketing, at der skulle arbejdes systematisk for at fjerne grænsehindringer inden for rigsfællesskabet. Vi har siden i fællesskab lavet en liste med 17 hindringer, 17 internt i kongeriget og 4 nordiske, og så arbejder man på at få dem fjernet. Vi har fjernet to, og der er to, der er på trapperne. Det er for lidt efter 2 år, men jeg tror, vi får sat langt flere flueben, når vi har denne debat om 1 år. Det vigtigste er, at vi får en orden, der gør, at man på Færøerne kan få tildelt administrative cpr-numre, mens man bor på Færøerne. Det ville fjerne mange af de resterende 17 hindringer. Jeg synes, at hvis vi ikke kan få den sag løst, er det næsten pinligt, så er vi ofre for vores egne systemer. Jeg kvitterer for, at regeringen arbejder for at få de her hindringer fjernet.

Når det gælder Arktis, takkede landstytet nej til at være med i den rapport, som blev udarbejdet, Taksøe-rapporten. Det synes jeg var uheldigt, men det skyldtes delvis, at indbydelsen kom lige efter det færøske valg. Uanset hvad årsagen var, synes rapporten på skift at tage udgangspunkt i to størrelser: Danmark og rigsfællesskabet. Hvilken betegnelse der anvendes, bestemmes af, hvad der tales om. Når man vender næsen mod syd, hedder det Danmark, når man vender den mod nord, hedder det rigsfællesskabet. Det synes jeg sådan set er helt naturligt, for, som jeg sagde, Danmark og rigsfællesskabet er to størrelser, ikke helt det samme. Men gennem hele rapporten er det, som om man mener, at delmængden Danmark og helheden fællesskabet har det hele tilfælles, og der tales om rigsfællesskabets fælles interesser i nord, som om det var en selvfølge. Men interesserne er ikke altid de samme, som både makrelstriden og det, at vi eksporterer til Rusland nu, mens Danmark ikke kan, jo klart viser. Vi står sammen, men er samtidig forskellige størrelser med interesser, der kan være forskellige. Det er en udfordring, som ikke nævnes i rapporten.

Det undrer mig også, at aftalen fra 2005 om Færøernes inddragelse i udenrigspolitikken ikke nævnes, men så er det jo godt, at Folketinget i dag ved sin vedtagelse klart tilkendegiver, at den skal håndhæves. Selv om interesserne kan være forskellige, har vi også og som oftest store fælles interesser. I Arktis kan en plus en plus en give mere end tre, hvis Grønlands enorme størrelse, Færøernes placering på en af verdens kommende vigtigste sejlruiter og Danmarks langt større diplomatiske styrke arbejder sammen. Derfor er jeg også yderst tilfreds med forløbet om den erklæring om miljøbeskyttelse i Arktis, som de fem nordiske statsministre sammen med Barack Obama udsendte efter mødet i Washington for en uge siden.

Der var ønske om, at statsministrene skulle støtte ideen om at oprette store reservater i Arktis, at der skulle være totalfredet for fiskeri og anden økonomisk aktivitet, men jeg har forstået, at bl.a. Danmarks statsminister sagde nej til, at dette kom med i aftalen, og jeg noterede mig, at han efterfølgende på et pressemøde sagde: »Vi skal passe på Arktis, men vi skal også vide, at der er en interesse for kommerciel aktivitet.« Tak for det, det er meget vigtigt. Og jeg tager det som et udtryk for, at de nordatlantiske interesser er bestemmende i den her sammenhæng.

De retningslinjer, der i disse år lægges for fremtiden i den del af verden, må aldrig styres af lande og organisationer, som i stedet for en bæredygtig udvikling har som mål, at der slet ikke skal være nogen udvikling, og det er der klart en fare for – det så vi i forbindelse med hvalfangstorganisationen IWC. Det var en hvalfangstorganisation, men så kom alle mulige interesser med, som intet havde med hvalfangst at gøre, og det endte med at blive en organisation, hvis formål var at forbyde hvalfangst.

Kl. 14:03

En ambitiøs miljøpolitik har naturligvis uhyre stor betydning for Arktis, mere end for de fleste andre områder, for Arktis er jo verdens håndvask. Hver gang der åbnes et kulkraftværk i Kina, fører luftstrømningerne forureningen til Arktis, hvor den falder ned. Samme mekanisme gør sig gældende inden for havforurening, men at lukke for alt økonomisk aktivitet i store dele af selve Arktis er ikke på nogen måde en løsning. De mennesker, der bor i området, har præcis samme ret til udvikling som alle andre, og ingen har større interesse i, at al aktivitet skal følge meget stærke miljømæssige regler. Der skal investeres i Arktis, bl.a. netop for at sikre fred, sikkerhed og miljøbeskyttelse, og det er klart i både Danmarks, Færøernes og Grønlands interesse. Det fremgår også af det forslag, som bliver vedtaget i dag, og det er også en af grundene til, at det bliver et ja fra mig.

Til sidst vil jeg sige tak til statsministeren for en fin redegørelse og tak til de mange gode, inspirerende ordførertaler, der har været.

Kl. 14:04

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Der er en kort bemærkning fra hr. Søren Espersen.

Kl. 14:04

Søren Espersen (DF):

Jeg siger tak for en god tale. Den var som så ofte interessant at høre. Jeg vil lige spørge: Hvordan fortolker hr. Sjóður Skaale grundlovens § 1, hvor der står, at denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks rige?

Kl. 14:04

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Ordføreren.

Kl. 14:04

Sjóður Skaale (JF):

Den fortolker jeg således, at man anerkender, at der er tre forskellige dele i riget. Den giver i hvert fald plads til, at man siger, at der er tre

forskellige politiske systemer, som er samlet i et fællesskab. Sådan vil jeg læse den.

Kl. 14:05

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:05

Søren Espersen (DF):

[Lydudfald] ... befolkning, at denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks rige. Man siger, at man anerkender, at der er tre forskellige dele, men det mener jeg ikke der er. Altså, der står i grundlovens § 1, at grundloven gælder for alle dele af Danmarks rige, herunder altså også Færøerne og Grønland. Er det ikke korrekt? Men så hører det jo ikke sammen, når hr. Sjóður Skaale siger, at grundloven ikke nævner rigsfællesskabet eller for den sags skyld Færøerne med et eneste ord. Jeg kan i øvrigt se, at Færøerne også er nævnt i § 32, stk. 5, og i § 86.

Kl. 14:05

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:05

Sjóður Skaale (JF):

Der står, at der skal vælges folketingsmedlemmer på Færøerne. Det er ikke at beskrive Færøerne. Grundloven kan jo fortolkes på utrolig mange måder. Jeg vælger at fortolke § 1 på den måde, at der er forskellige dele. Hvis der ikke stod, at det er forskellige dele, ville det være en del, og så ville det jo være overflødigt at sige forskellige dele og alle dele. Så ville der kun være en del. Derfor vælger jeg at læse det således, at man anerkender, at der er forskellige dele og forskellige systemer i fællesskabet.

Kl. 14:06

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Tak til Sjóður Skaale. Der er ikke flere korte bemærkninger. Og da vi nu har været igennem alle ordførerne, er det igen statsministerens tur.

Kl. 14:06

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det. Og tak for en interessant debat, som jo kun kan udlægges på den ene måde, at der er et ganske betydeligt engagement i forhold til rigsfællesskabet her i Folketingssalen. Det synes jeg da der er grund til at glæde sig over. Det er i øvrigt et engagement, som regeringen deler, hvad jeg også gjorde rede for i min første besvarelse.

Jeg er også meget tilfreds med, at man med afsæt i den her debat jo kan konkludere, at der er meget bred opbakning til et forslag til vedtagelse, som man kan sige også matcher regeringens linje. Der er et tilsagn om, at vi fra dansk side ønsker at bidrage aktivt – også med henblik på at fremme investeringer på kommercielle vilkår – og at vi er meget åbne over for det forfatningsarbejde, der er sat i gang, når det kan rummes inden for rigsfællesskabets rammer, som jo er fastlagt i grundloven. Det glæder jeg mig over.

Vi har været rundt i forskellige hjørner og har jo bl.a. på forskellig vis også berørt de økonomiske udfordringer, som tegner sig på Færøerne og i Grønland, primært i et lidt langsigtet perspektiv. Der er grund til at glæde sig over, at realøkonomien har det godt på Færøerne. Der er overskud på statsbudgettet. For ganske nylig kom der et revideret regnskab for den grønlandske landskasse, der også viser en betydelig budgetforbedring. Hvor man havde budgetteret med et underskud i 2015, afleverede man rent faktisk et overskud. Det jo positivt. Men det afspejler altså ikke mindst en god prissætning på hellefisk og andre ting og kan jo derfor ikke skjule, at der er langsigt-

tede udfordringer. Og de har været vendt. Forskellige ordførere har været inde på det, og det, der vel er vigtigt at få slået fast her, er, at ansvaret jo ligger på Færøerne og i Grønland.

Jeg er glad for via de nordatlantiske indlæg at få et yderligere indblik – jeg havde også et, inden jeg kom – i, hvad der er af initiativer i så henseende, bl.a. det færøske arbejde med en pensionsreform. Og jeg vil bare her endnu en gang tilkendegive, at den danske regering jo er indstillet på at samarbejde og hjælpe rent administrativt i forhold til de reformer, som man har under opsejling, eller som man får under opsejling på Færøerne og i Grønland, hvis der er et ønske om det. Det er jo bl.a. et af de steder, hvor der kan være en merværdi ved at være i et fællesskab med hinanden, når vi kan trække på hinandens erfaringer. Og der er i hvert fald helt klart et reformbehov både i Grønland og på Færøerne. Det er der så i øvrigt også i Danmark, og det skal vi vende tilbage til ved en senere lejlighed.

Hele det her spørgsmål om investeringer, om erhvervsinvesteringer og infrastrukturinvesteringer særlig i relation til Grønland, har jo også været rejst, og der har været forskellige tanker. Det mest vidtgående forslag er jo i virkeligheden det, der er dækket af det forslag til vedtagelse, som hr. Søren Espersen har fremsat. Jeg vil gerne sige, at i og med at den grønlandske økonomi jo er et grønlandsk ansvar, er det derfra, at initiativerne skal udspringe. Og vi har ikke modtaget noget forslag fra Grønlands side om en fælles udviklingsfond eller andet og har derfor heller ikke haft lejlighed til at drøfte det her spørgsmål med landsstyret.

Jeg har meget klart tilkendegivet ved rigsmødet og ved andre lejligheder, at vi naturligvis til enhver tid vil være åbne for henvendelser, vi får, men det er bare vigtigt at få sagt, at tingene skal tages i den rigtige rækkefølge. Det kræver som nævnt først og fremmest politisk handling i Grønland at løse de økonomiske udfordringer ved siden af den dagsordenen, der handler om nødvendige strukturreformer. Så er der en dimension, der handler om at skabe rammevilkår for fremtidig vækst og velstand, og hvis et dansk-grønlandsk, grønlandsk-dansk samarbejde kan bidrage til det, er vi selvfølgelig åbne over for at drøfte det, men det må som sagt være Grønland, der har serveretten, og den har man i hvert fald ikke til dato udnyttet.

Kl. 14:11

Ja, forfatningsspørgsmålet har jo også været godt og grundigt oppe at vende, og jeg vil gerne gøre min position helt klar: Spørgsmålet om grønlandsk/færøsk forbliven i rigsfællesskabet er jo i sidste ende en sag, der skal afgøres i Grønland/på Færøerne. Sådan er det. Regeringen er varm tilhænger af rigsfællesskabet, men det hviler jo på, at der er en fælles vilje til at være i det, og vil man forlade det, kan man gøre det, jeg vil begræde det. Inden for rammerne af rigsfællesskabet og inden for rammerne af grundloven er der jo mulighed for, og det har vi gjort stort brug af både på Færøerne og i Grønland, at opnå selvbestemmelse, og har man et behov for at udtrykke det i en forfatning, så respekt for det, men jeg er nødt til at insistere på, at der må være åbenhed om, hvad formålet er med det, man gør.

Derfor vil jeg her bare gentage, hvad jeg også sagde i mit første indlæg, og hvad jeg også har sagt på rigsmøder og andre steder, at jeg altså har den naturlige forventning, at man, inden man tyer til afstemninger, har en dialog med den danske regering. Det må være i en fælles interesse at sikre, at en forfatning, der kommer til afstemning, kan indpasses med de fælles spilleregler, vi har i rigsfællesskabet. Og når jeg siger det, er det ikke for at udtrykke nogen som helst mistillid, selv om hr. Magni Arge forsøgte at lægge mig det i munden, så er det faktisk, fordi jeg er meget stærkt optaget af, at det lykkes at nå i mål med forfatningsarbejdet på en positiv måde, som altså fremmer et fortsat tillidsfuldt samarbejde i rigsfællesskabet.

I forskellige indlæg har man vendt det færøske og det grønlandsk ønske om at opnå øget indflydelse og synlighed i udenrigspolitikken. Det forstår jeg godt. Jeg vil blot i al stilfærdighed gentage det, jeg også tidligere har gjort opmærksom på, nemlig at den kon-

struktion, vi har på udenrigsområdet, efter grundloven indebærer, at vi taler med én stemme, hvilket forudsætter tæt praktisk samarbejde og koordination i rigsfællesskabet, villighed til at finde en fællesnævner.

Derfor må jeg også sige til fru Aleqa Hammond, at beskrivelsen af, at Grønland har udenrigskompetencen på overtagne sagsområder, ikke er en helt korrekt gengivelse af tingene. Grønland kan bruge fuldmagtsordning til at forhandle og indgå folkeretlige aftaler på rigets vegne på overtagne områder, og det er noget ganske andet. Det er jo derfor, at omdrejningspunktet for en pragmatisk drøftelse af de her ting er DFG-modellen – altså Danmark, for så vidt angår Færøerne og Grønland – hvor vi har iværksat et arbejde for at se på, hvordan vi rent praktisk kan udvikle de modeller, så de bliver endnu mere hensigtsmæssige.

Så har uran været nævnt, og jeg vil bare sige, at beslutningen om at ophæve multoleranceprincippet er et rent grønlandsk anliggende. For os har det været vigtigt i respekt for det så at få etableret det konkrete samarbejde, der gør, at Grønland kan fortsætte sine bestræbelser for at udvikle sin minedrift, og det har vi gjort med det aftalekompleks, der er faldet på plads, og som sikrer, at vi lever op til de allerhøjeste internationale standarder. Det kan jeg sige med sikkerhed, fordi jeg bl.a. havde mulighed for at vende det med direktøren for Det Internationale Atomenergiagentur på Nuclear Summit i Washington for nylig. Der står sådan set respekt om den måde, det er håndteret på. Det sikrer, at vi overholder vores internationale forpligtelser og lever op til de højeste internationale standarder om ikke-spredning.

Så har der antydningssvis været spørgsmål til de to lovforslag, som jo er i proces i øjeblikket. Det vil jeg henvise til erhvervs- og vækstministeren og udenrigsministeren for at få en besvarelse af. Der kører en almindelig lovgivningsproces her.

En ting, jeg også gerne lige ville runde, er det spørgsmål, der har været om Grønlands eksport af sælprodukter, som også har været rejst her i dag, og hvor regeringen har stor forståelse for sælfangstens betydning i Grønland. Der er et tæt samarbejde med landsstyret i den her sag. Det er jo lykkedes, og flere ordførere har også refereret til det, at sikre, at Inuitundtagelsen fastholdes, at Grønlands ret til at eksportere sælprodukter til EU er sikret. Det lykkedes også at få ind i forordningen, at EU er forpligtet til at øge informationen om Grønlands ret til sælekseport.

Når det er sagt, og selv om der jo altså finder en informationsindsats sted, som man måske også kan spore de første resultater af, er det klart, at der er lang vej igen for at få genetableret respekten omkring de grønlandske produkter her op imod de kampagner, vi har set. Og jeg vil bare tilkendegive, at jeg sammen med formanden for naalakkersuisut havde anledning til at nævne det her for formanden for Det Europæiske Råd, Donald Tusk, under besøget i Grønland tidligere på ugen. Nu er det jo Kommissionen og ikke Rådet, der har en handlepligt her, men derfor er det jo alligevel relevant, og det er en sag, vi vil følge op på.

Kl. 14:17

Så har vi vendt den her diskussion om inddragelse i forbindelse med væbnet konflikt og det militære aspekt af vores udenrigspolitik. Om det vil jeg bare sige, at vi lægger overordentlig meget vægt på, at der er en løbende dialog og informationsudvikling om udenrigspolitiske emner, der har særlig interesse for Færøerne og Grønland. Men altså uden at være den store formalist er jeg også nødt til at få understreget, at i forhold til anvendelse af militære magtmidler, er det reguleret i grundloven, at vi forud for sådanne beslutninger rådfører os med Folketinget via Udenrigspolitisk Nævn, hvortil de nordatlantiske mandater, som er fuldt ligestillede mandater med alle andre mandater i Folketinget, jo altså har mulighed for at søge indflydelse.

Så man er nødt til at lave en eller anden form for distinktion mellem det, der også fremgår af de aftaler, vi har indgået, og som der er refereret til i forslaget til vedtagelse, i de situationer, hvor de har en særlig interesse for Færøerne og Grønland, og de situationer, hvor man må sige, at det ikke har nogen særlig interesse – det rækker ikke videre for Færøerne og Grønland, end det gør for resten af Danmark.

Det er vel også vigtigt at have med i forhold til den diskussion, der så har været omkring inddragelsen af de nordatlantiske medlemmer i forsvarsforhandlingerne. Hr. Søren Espersen har også været inde på det i flere omgange, og jeg må altså sige, at det fulde danske forsvar også hviler på en værnepligt – den gælder ikke i Grønland, den gælder ikke på Færøerne – men det siger sig selv, at der i hvert fald er en betydelig del af det, der drøftes, og som reguleres på forsvarsministerens område, som altså har stor relevans i forhold til Færøerne og Grønland. Det er jo også understreget i den redegørelse, vi lige har fået fra Taksø, som også kommer til at danne grundlag for, at regeringen her inden længe vil komme med et udspil til, hvordan vi styrker forsvarets opgaver i forhold til Arktis.

Derfor vil jeg synes, at det er meget, meget naturligt, at forsvarsministeren i forbindelse med forberedelse af de kommende forhandlinger på forsvarets område drøfter de her særlige nordatlantiske perspektiver med de nordatlantiske folketingsmedlemmer. Men et forsvarsforlig som sådan spænder jo meget bredt, altså det spænder fra internationale operationer til anskaffelse af nyt materiel til forsaret og hjemmevernet, hvor Arktis altså kun udgør en mindre del, og det er vel også det, der betinger, at der i hvert fald ikke har været tradition for, at de nordatlantiske medlemmer inddrages i forsvarsforhandlingerne helt bredt endsige indgår i en forligskreds.

Fru Aleqa Hammond nævnte Rigsrevisionens kritik fra september 2013 af beredskabet i Grønland. Forsvarsministeren fik den 1. januar 2014 overdraget ansvaret for sø- og flyredningen i Grønland, Search And Rescue-beredskabet, og det skete for at forenkle og styrke beredskabet. Det er derfor, der er oprettet et fælles redningscenter ved Arktisk Kommando i Nuuk, som koordinerer både sø- og flyredning, og som er tilført uddannelsesmæssige kompetencer vedrørende havmiljøopgaven, og det er en forventning, at miljø- og fødevareministeren vil fremsætte forslag om en ny havmiljølov for Grønland – formentlig i efteråret 2016. Så det er ikke korrekt, at der ikke er sket noget i forhold til Rigsrevisionens beretning for 2012.

Så tror jeg, jeg vil lade min bemærkning i første række hvile ved det. Jeg synes, det har været en god og konstruktiv debat, vi har haft her i dag, hvor vi har drøftet nogle aktuelle udfordringer, som vi har i vores rigsfællesskab – en debat, der vidner om et stort engagement, som jeg gerne vil kvittere for. Derfor ser jeg også frem til det videre arbejde med at styrke og udvikle rigsfællesskabet. Tak.

Kl. 14:21

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Det inspirerer til et par korte bemærkninger, og den første er fra fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 14:21

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til statsministeren. Jeg synes også, at rigsfællesskabsdebatten, måske særlig længden af rigsfællesskabsdebatten, vidner om, at der i hvert fald er rigtig meget engagement. Jeg tror, at det er den længste debat, vi nogen sinde har haft om rigsfællesskabet.

I forhold til deltagelse i forligsforhandlinger: Nu bliver forsvarsforliget bragt op som ét emne, men i princippet kunne man sige, at der også var andre emner, der var oplagte. Men hvis vi nu kigger på forsvarsforliget, tænker jeg, at man alt andet lige må have tillid til, at de nordatlantiske folketingsmedlemmer også forstår deres rolle i forhold til at indgå i et forsvarsforlig. Det tror jeg i hvert fald at man bør have tillid til. Så jeg håber stadig væk, at der er en åbning over for, at de nordatlantiske mandater kan deltage i forsvarsforliget.

Andre emner, som også er blevet bragt op, og som måske ikke har haft så meget fokus, er de her grænsehindringer, som der er internt i rigsfællesskabet. Det er jo sådan, at der er en række hindringer internt i vores eget fællesskab mellem landene, som der også er behov for at have fokus på.

Kl. 14:22

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Statsministeren.

Kl. 14:22

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det. Alle 179 folketingsmedlemmer sidder jo her på et ligeværdigt mandat og kan i princippet derfor indgå i alle de aftaler, der måtte være gensidig vilje til. Det beror vel også på gensidighed, for jeg har i hvert fald noteret mig – også når jeg har haft lejlighed til at diskutere det med nordatlantiske medlemmer under former, som ikke er i salen, og hvor vi har haft tid til at tale ud med hinanden – at der jo som spejlbillede på den diskussion, der også er, om, hvad Grønland er, og hvad Færøerne er op imod rigsfællesskabet og op mod Danmark, at der i en situation, hvor man ikke betaler skat til den del af rigsfællesskabet, der hedder Danmark, og som finansierer nogle af de omkostninger, vi regulerer ved lovgivning hernede, er en spørgen-sig-selv-ind-til, hvor man så skal sætte sin egen grænse for, hvad man vil deltage i. Det er jo ikke noget, jeg kan afgøre.

Jeg vil bare sige, at allerede tilbage fra det regeringsgrundlag, vi formulerede sidste sommer, og det har fru Aaja Chemnitz Larsen jo også kvitteret for over for mig før, har vi ligesom tilkendegivet et ønske om at have en åben samarbejdsform. Jeg har også tilkendegivet, at finansministeren i forbindelse med finanslovsforhandlingerne og andet i et omfang, som man ikke har set det historisk, vil konsultere de nordatlantiske medlemmer. Og så må man jo se derhenad, hvad bæreevnen så er i forhold til at indgå i bestemte aftalekomplekser.

Jeg har i hvert fald i dag ønsket at understrege, at i forhold til den del af forsvarsforhandlingerne og forberedelsen af dem, som har den særlige nordatlantiske dimension, synes jeg, det er helt naturligt, at der finder en dialog sted mellem forsvarsministeren og de nordatlantiske medlemmer.

Kl. 14:24

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:24

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Nu er det måske lidt svært at snakke om det her med at betale skat og se det som det eneste argument for, at man ikke kan være med. Så jeg vælger stadig væk at tolke statsministerens udmeldinger som en åbning i forhold til at tænke os ind, både i finanslovsforhandlingerne, som jeg har fået en lovning på tidligere, men også i forligsforhandlinger fremadrettet.

Nu er det jo også sådan, at der bliver flere og flere grønlandere, som bor i Danmark. Det er noget, som vi også har italesat fra IA's side. Vi har mere end 16.000 grønlandere, som bor i Danmark. Ser vi på en lang række af de seneste rapporter, der er kommet, så ved vi, at omkring 80 pct. af de grønlandere, som er i Danmark, er vel-fungerende, betaler skat i øvrigt, bidrager til samfundet og er en ressource for det danske samfund. Så jeg så jo også gerne, at man for den gruppe, der har et særligt behov, også gik ind og tog et ansvar.

Kl. 14:25

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Statsministeren.

Kl. 14:25

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Ja, og de grønlandere, der bor i Danmark, er jo så repræsenteret ved de 175 folketingsmedlemmer, som ikke er valgt i Nordatlanten. Det er jo sådan, det er.

Jeg sætter ikke skatten op som nogen barriere. Jeg forsøgte bare at referere tilbage til en diskussion, jeg ved findes. Jeg har da selv været i diskussion med hr. Sjúrdur Skaale under spørgetid til statsministeren, hvor jeg har lyttet på, at han har haft en refleksion over, hvor han sætter grænsen for, hvilke beslutninger han ønsker at være med i her, i forhold til at der er en selvstændighedstrang på Færøerne, og at der i øvrigt også er en situation, hvor de færøske skattepenge anvendes via Lagtinget og ikke via Folketinget. Så hvis vi har misforstået det, undskylder jeg.

Jeg har den tilgang til arbejdet her, at alle sidder på et fuldstændig ligeværdigt mandat – sådan er det også reguleret i grundloven – og at aftaler forudsætter bare, at der er en gensidig vilje til at indgå dem. Man kan ikke på forhånd ligesom statuere, at alle skal være med, men man skal heller ikke lukke nogen døre for det.

Måtte jeg lige sige noget om grænsehindringer, som der også blev spurgt til? Først vil jeg sige, at det ligger mig meget på sinde. Der er jo lavet et arbejde, som nu også er afsluttet, som afdækker de hindringer, vi har, og nu handler det jo så om at få handlet på det. Der ønsker regeringen sådan set at lægge energi i at få fjernet de grænsehindringer, som vi selv gensidigt har været med til at sætte op over for hinanden.

Kl. 14:27

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Fru Aleqa Hammond.

Kl. 14:27

Aleqa Hammond (SIU):

Jeg sagde i forbindelse med mit ordførerindlæg, at Grønland har forhandlingsretten på udenrigspolitisk plan på alle hjemtagne sagsområder. Og nu hører jeg statsministeren stå og sige, at det ikke er helt korrekt. Mener statsministeren, at selvstyreloven ikke længere er i kraft, hvis statsministeren mener, at fuldmagtsloven er grundlaget og ikke selvstyreloven? I så fald vil jeg gerne høre en uddybning.

Kl. 14:27

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Statsministeren.

Kl. 14:27

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Det kan være, at jeg hørte forkert, da fru Aleqa Hammond havde ordet først. Det er bare vigtigt for mig at sige, at de steder, hvor man har hjemtaget det, forhandler man jo på vegne af kongeriget. Det er sådan, at vi i rigsfællesskabet er ét folkeretligt subjekt. Vi har så via den lovgivning, vi har lavet i vores egne rammer, skabt en mulighed for, at Grønland på hjemtagne områder kan binde os. Det er jo sådan, det er. Det er der sådan set ikke noget hokusfokus ved, og den formulering, jeg havde her i mit svar, var overhovedet ikke noget forsøg på at bygge en eller anden konflikt op.

Kl. 14:28

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Spørgeren.

Kl. 14:28

Aleqa Hammond (SIU):

Jeg forstår det da heller ikke som noget, man skaber konflikt omkring. Jeg synes tværtimod, at selvstyrelovgivningen er den lovgivning, som er gældende for hele rigsfællesskabet, og ikke fuldmagts-

loven, som skal danne grundlag for, om Grønland kan have forhandlingsretten på alle hjemtagne sagsområder. Så i den sammenhæng er jeg ikke i tvivl om, hvad selvstyrelovgivningen siger.

Så har vi Taksøerapporten. Danmark bliver en arktisk stormagt, står der i den. Og den er baseret på danske interesser. Inatsisartut, det grønlandske parlament, bliver ikke nævnt med et eneste ord. Jeg vil gerne spørge statsministeren, om fremtidig stormagtspolitik fra dansk side kommer til at inddrage også grønlandske interesser, for vores interesser er ofte andre end danske interesser.

Kl. 14:29

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Statsministeren.

Kl. 14:29

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Man skal jo passe på, hvordan man bruger ordet. Det er kongeriget Danmark, der er en arktisk stormagt; det er jo rigsfællesskabet. Derfor har vi også et tæt og tillidsfuldt samarbejde med Grønland om, hvordan vi så at sige udøver vores interesse i den sammenhæng. Det er bl.a. derfor, at vi i forbindelse med det seneste møde i Arktisk Råd fandt en løsning med en delt stol, sådan at rigsfællesskabet var ordentligt repræsenteret. Det er jo også vores tanke at gøre det fremadrettet. Så jeg ser jo ikke nogen som helst konflikt mellem det forhold, at rigsfællesskabet består af de tre dele, nemlig Danmark, Færøerne og Grønland, hvorved vi altså rent territorielt har en meget stor del af Arktis. Det skal vi så udøve. Og der skal vi jo sørge for at få balanceret vores interesser i vores udøvelse af det. Det sker på to planer, i to dimensioner. Det sker ved, at Nordatlanten er direkte repræsenteret her i Folketingssalen og dermed kan søge indflydelse på, hvad det er for en udenrigspolitik, vi formulerer. Og det sker ved, at vi så ved siden af det i øvrigt også har en dialog med både Færøerne og Grønland.

Kl. 14:30

Tredje næstformand (Christian Juhl):

Hr. Magni Arge.

Kl. 14:30

Magni Arge (T):

Tak for det. Det var angående forfatningsprocessen hjemme på Færøerne og tiden til det arbejde, der kommer til at foregå der. Når jeg snakker om det her med at have en tillid til, at man på Færøerne er i stand til at gennemføre en ordentlig forfatningsproces, ligger det lidt i, at jeg finder, at man fra den danske regerings side hele tiden er lidt bagstræberisk og kigger ned i historien 70 år tilbage i tiden for at holde fast i noget, der har været, i stedet for at se på, at nu må Færøerne få lov til at se på tingene anno 2016. Det er ligesom med forhandlingerne, der var i 1946 efter krigen, hvor den danske regering ville have, at man tog udgangspunkt i situationen, der var, før krigen brød ud, og ikke den realitet, man befandt sig i i 1946. Det er selvfølgelig, fordi det giver en større magt over tingene, hvis man kan holde sådan et gammelt udgangspunkt.

Jeg tror, at man skal have tillid til, at hvis I ikke mener, at Tjóðveldi kan få mere end 25 pct. opbakning, vil der heller ikke være flertal på Færøerne for en løsrivelse i form af en forfatning. Det vil komme af sig selv, når den tid kommer. Så jeg synes bare, at man skal lade Færøerne få lov til at arbejde med det her i fred og ro, og så kommer der en forfatning ud af det, som vi kan stå inde for som folk.

Hvad angår det forsvarspolitiske og at man har adgang til rådgøring, som er i Udenrigspolitisk Nævn, kan jeg bare sige, at det er meget svært at få adgang til Udenrigspolitisk Nævn, og jeg tror, at det vil være det rigtige at forelægge det her for det færøske parlament i forhold til at komme med en udtalelse.

Tredje næstformand (Christian Juhl):
Statsministeren.

Kl. 14:32 ring står et hundrede procent på det færøske folks side også i den sag, vi har set.

Kl. 14:35

Kl. 14:32 **Formanden** (Pia Kjærsgaard):
Fri Karin Gaardsted, værsgo.

Kl. 14:35

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det. Jeg har meget svært ved at se parallellen til 1946, fordi i kontrast til 1946 står der altså sådan set nu her en dansk statsminister på Folketingets talerstol og siger: Jeg vil sådan set gerne understøtte arbejdet med, at man får formuleret en færøsk forfatning. Jeg har bare den stiltfærdige forventning, at det er i en eller anden form for dialogbaseret proces, så der er åbenhed om, hvad rækkevidden er af det arbejde, man sidder med – i øvrigt også måske for helt simpelt at undgå nogle misforståelser. Det står i hvert fald i kontrast til det, der var den danske attitude i forhold til 1946-afstemningen, som jo derfor så heller ikke blev anerkendt, men det er en helt anden historie.

Jeg vil ikke have siddende på mig, at det her hviler på mistillid. Det hviler på et ønske om at få klarhed, fordi det at være i rigsfællesskabet jo skaber gensidige pligter og rettigheder. Ved siden af det med bloktilskuddet er der territorialforsvaret, og der er en række andre ting, og der skal være klarhed over, om det, man sidder med, og det, man vedtager, rent folkeretligt pludselig sætter Færøerne et helt andet sted end det, der ligesom er tænkt i den konstruktion, vi i fællesskab har ansvaret for at forvalte og fortolke, nemlig det, der er rammet ind af grundloven.

Derfor gentager jeg bare, at jeg har en ret naturlig forventning om, at inden man kommer til det tidspunkt, hvor man sender noget forfatningsudkast til folkeafstemning, så har man en dialog med den danske regering.

Kl. 14:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Karin Gaardsted. Okay, der er et spørgsmål til fra hr. Magni Arge.

Kl. 14:34

Magni Arge (T):

[Lydudfald] ... bør ikke være en betingelse for, hvad man sender ud til afstemning.

Så vil jeg i øvrigt også kvittere for den store opbakning, som man har fået fra det danske Folketing og regeringen i forbindelse med den ballade, vi har haft angående grindedrab på Færøerne. Det synes jeg har været en forbilledlig opbakning, vi har fået, hvad det angår. Jeg er også vældig glad for den indsats, som man gør for at fastslå, at en bæredygtig udnyttelse af havets pattedyr er en sag, som man skal slås for bliver stadfæstet også i Arktisk Råd, sådan at alle, som ønsker at give et bidrag til, hvordan Arktisk skal udvikle sig, må anerkende, at den rettighed har folket, der bor i Arktis.

Kl. 14:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Statsministeren. Værsgo.

Kl. 14:34

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det. Det var jo primært en kommentar, og den tager jeg så til mig. Man kan i hvert fald konstatere i forhold til det med grindedfangsten, at der er der ude i det internationale samfund et meget klart billede af at der findes en konstruktion, der hedder kongeriget Danmark, der også dækker Grønland og Færøerne. Det kan jeg i hvert fald se både på min Facebook og min mailboks, fordi der er en ganske betydelig propagandaaktivitet imod specifikt Færøerne. Jeg er glad for, at også hr. Magni Arge har noteret sig, at den danske rege-

Karin Gaardsted (S):

Tak til statsministeren, fordi han er enig med mig i, at der skal følges op på EU's løfte om at fremme forståelsen for, at sælfangsten i Grønland er bæredygtig. Hvordan vil statsministeren følge op, hvad forventer statsministeren, at resultatet bliver, og er der nogen tidshorisont?

Kl. 14:36

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Statsministeren.

Kl. 14:36

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Det er jo et udtryk for en helt konkret opfølgning, at jeg på det møde, vi havde i forgårs i Llimanaq sammen med landsstyreformand Kim Kielsen, tog det her tema op over for Rådets formand, Donald Tusk. Og så vil jeg selvfølgelig tilse, at de ministre, der sidder med det ressortansvar, holder den her sag varm.

Ved siden af det tror jeg så i øvrigt også, at på trods af at vi selvfølgelig skal sikre, at EU lever op til den forpligtelse, som jeg mener EU har, så er der også tale om en sag, vi lidt er nødt til at tage os af på egen hånd her. For der er jo skabt et imageproblem, og det ved jeg man også selv arbejder med på Grønland. Og det er måske et af de steder, hvor vi også kunne arbejde tættere sammen.

Der har været forskellige god indspil til, hvordan man kunne bruge de danske ambassader. Jeg er meget pragmatisk med hensyn til det med det handelspolitiske, altså at bruge danske handelsdelegationer til også at slå et slag for grønlandske og færøske produkter. Så det kunne godt være, at det var et sted, hvor vi ved siden af at gå og presse på i EU også skulle se på, hvad vi selv kan gøre for at genskabe branding af de her produkter internationalt.

Kl. 14:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 14:37

Karin Gaardsted (S):

Tak. Og så har jeg lige en anden ting, og det er spørgsmålet om manglende kommunefogeder i nogle af de mindste bygder. Har statsministeren en kommentar dertil, og kan statsministeren se en løsning inden for en rimelig tid?

Kl. 14:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Statsministeren.

Kl. 14:37

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jamen det er klart en udfordring og noget, vi er opmærksomme på i forhold til at prøve at rekruttere og uddanne egnet personale. Det er jo i øvrigt et spejlbillede på nogle af de udfordringer, det grønlandske samfund også selv står med i forhold til opgavevaretagelse på områder, man selv har taget hjem.

For der er jo bare en geografisk og infrastrukturel udfordring i Grønland, som man ikke kender på Færøerne eller herhjemme. Og det så jeg også selv i Llimanaq den anden dag, hvor de f.eks. skal lave skole for kun seks børn i en bygd, hvor sejltiden til den nærmeste

ste store by er halvanden time. Det påvirker rekrutteringsmulighederne, og i forhold til de opgaver, Danmark varetager i Grønland, som vi har som ambition at gøre ordentligt, står vi med lidt de samme udfordringer, som landsstyret også selv gør. Og i respekt for det – og det er det danske retsvæsen også opmærksomme på – skal vi prøve at finde nye og mere fleksible veje til at få løst de opgaver, som vi har påtaget os.

Kl. 14:38

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til statsministeren.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og så er forhandlingen sluttet. Afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 24. maj 2016.

Det har været en lang og vigtig debat, så jeg vil meget anmode om, at man overholder taletiderne her ved de næste punkter på dagsordenen. Det er et fremskredent tidspunkt.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 112:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af folkekirkens økonomi.

Af Mette Bock (LA) m.fl.
(Fremsættelse 31.03.2016).

Kl. 14:39

Forhandling

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Forhandlingen er åbnet. Det er først kirkeministeren. Værsgo.

Kl. 14:39

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Tak, formand. Liberal Alliances beslutningsforslag pålægger regeringen at fremlægge beregninger, som kan danne grundlag for en omlægning af statens tilskud til folkekirken. Det begrundes med, at borgere uden for folkekirken ikke skal deltage i finansieringen af den kristne forkyndelse. Dertil kommer det faldende medlemstal, som også nævnes, og jeg kan fortælle, at i øjeblikket er det 76,9 pct. af danskerne, som er medlem, og dåbsprocenten er 62,6. Folkekirken varetager en række opgaver, som har samfundsmæssig karakter, og som kommer alle danskere til gode uanset religiøst tilhørsforhold. Jeg tænker på personregistrering, jeg tænker på varetagelse af den fælles kulturarv, drift af kirkegårde, begravelsesvæsen osv. Disse opgaver skal under alle omstændigheder løses. Men det er ikke dem, som finansieres via tilskud fra staten. Det er derimod 40 pct. af præstelønningerne. Jeg tror, det er det, som gør, at Liberal Alliance har fremsat dette forslag.

Danmark er som bekendt et kristent land, og jeg noterer mig, at forslaget ikke vil gøre op med grundlovens § 4, som fastslår, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og som sådan understøttes af staten.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at mit parti også tidligere har gjort tilløb til at få omlagt statens tilskud til folkekirken til et bloktilskud. Der stod således i den sidste Anders Fogh-regerings regeringsgrundlag »Mulighedernes samfund« fra 2007:

»Af hensyn til den brede opbakning bag folkekirkens ordning vil regeringen omlægge statens økonomiske støtte til folkekirken fra et tilskud til præstelønninger mv. til en støtte til de samfundsopgaver,

som folkekirken varetager, fx inden for kirkegårdsdrift og vedligeholdelse af kirkebygningerne. Derfor skal støtten – uden at ændre på den økonomiske byrdefordeling mellem staten og folkekirken – omlægges til et bloktilskud.«

Jeg husker afsnittet meget tydeligt, for dels var jeg kirkeminister på det tidspunkt, dels havde jeg skrevet det pågældende afsnit.

Som en udløber af regeringsgrundlaget i 2007 blev der nedsat et udvalg om bloktilskud, som skulle gøre sig overvejelser om, hvilke muligheder og modeller der kunne anvendes. For bloktilskud er nemlig ikke så enkelt, som det lyder, hvilket jeg vil vende tilbage til. Udvalgets arbejde er sammenfattet i betænkning 1511, som vil kunne danne grundlag for de beregninger, som Liberal Alliance vil pålægge regeringen at fremlægge.

Dengang strandede forhandlingerne på uenighed om, hvem der skulle modtage et bloktilskud. Udfordringen er i hovedsagen, at de udgifter, som folkekirken har til opgave af samfundsmæssig karakter, ligger lokalt i de enkelte sogne. Sognene er jo meget centrale i folkekirkens ordning. Hvis et bloktilskud skal fordeles til 2.200 sogne eller lidt mere eller til 100 provstier, godt og vel, på retfærdig vis, er der tale om en stor administrativ øvelse. Skal vi ind på det, skal vi undgå, at vores gode intentioner om gennemsigtighed og forenkling i virkeligheden ender i en masse unødvendigt bureaukrati til skade for skatteyderne, folkekirken og samfundet. Så her skal vi passe på.

Der er mange spørgsmål, der skal afklares, inden vi kan tage endelig stilling til, om statens tilskud skal omlægges til et ikkeøremærket bloktilskud, men vi mener i regeringen, at det er en god idé at få belyst grundlaget og få fakta på bordet. F.eks. er det relevant i den aktuelle debat med Ateistisk Selskab. Det er relevant at få konstateret, om udgifterne til 40 pct. af præstelønningerne nogenlunde svarer til det, som alle de opgaver, som folkekirken løser for samfundet, koster. Det er altså kirkegårdsvæsen, civilregistrering, vedligehold af kirkebygninger osv. Det er relevant at få det beregnet.

Så på den baggrund kan regeringen støtte forslaget om at fremlægge beregninger, men jeg må samtidig understrege, at regeringen ikke på nuværende tidspunkt kan tilkendegive, om vi så også vil omlægge til bloktilskud, og især kan jeg ikke tilkendegive, hvordan måden for en sådan omlægning i givet fald vil være. Det afhænger af, om der kan findes en overbevisende model.

Kl. 14:45

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ministeren. Der er en kort bemærkning fra hr. Christian Langballe, værsgo.

Kl. 14:45

Christian Langballe (DF):

Vi er ikke imod økonomiske beregninger af noget som helst, vi mener faktisk, at de økonomiske beregninger er gode for at danne sig et grundlag til at tage beslutninger på. Sådan er det inden for kirken, og sådan er det alle andre steder. Men jeg synes, at problemet med det her forslag først og fremmest er kirkerne. Hvis man nu vil lade tilskuddet gå til kirkerne i stedet for, så underkender man fuldstændig det forhold, at kirkebygningerne ikke er statens, det er sognenes. Det er rammen for gudstjenester om søndagen og for kirkelige handlinger i løbet af ugen. De her middelalderkirker, der ligger herude, er jo ikke bare fortidsminder, men nutidige kirkerum, som danner rammen om den kristne forkyndelse hver eneste søndag. Så synes jeg godt nok, at det er en selvmodsigelse, at man vil støtte dem for at komme uden om at støtte præsterne, fordi man ikke vil medvirke til den kristne forkyndelse, hvilket man kommer til under alle omstændigheder.

Kl. 14:46

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren, værsgo.

Kl. 14:46

Kl. 14:49

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Det forstår jeg godt. Når jeg nævnte vedligehold af kirkebygninger, skyldes det, at en meget stor del af de danske kirker jo er yderst bevaringsværdige og måske også fredede, og det vil sige, at uanset hvad der sker, så skal de vedligeholdes, og det koster noget. Og det er så det, som forslagsstillerne synes vi skal beregne hvad koster, for pædagogisk set ville det måske også være bedre at kunne sige, at det er det, statens bidrag til folkekirken går til sammen med kirkegårds-væsenet og civilregistreringen.

Kl. 14:47

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Christian Langballe.

Kl. 14:47

Christian Langballe (DF):

Så vidt jeg er orienteret, er kirkebygningerne ikke fredede. De er gudstjenesterum. Så at der er indført nogle ordninger i forhold til, hvad man kan i kirkerum, er noget, som folkekirken selvstændigt har lavet for at hindre, at der sker vold mod bygningerne. Men det er jo kirkerum.

Mit andet spørgsmål er: Med hensyn til bloktilskuddet vil jeg godt spørge kirkeministeren – og det kan så også indgå i den almindelige forhandling om det her: Vil bloktilskuddet styrke sognenes position i den danske folkekirke, eller vil det gøre, at der er andre, der modtager pengene for så at fordele dem til sognene?

Kl. 14:47

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren.

Kl. 14:47

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Det er det helt centrale spørgsmål, og det er jo også grunden til, at regeringen ikke er klar til at gå ind for bloktilskuddet og specielt ikke til at sige, hvordan det skal foregå på nuværende tidspunkt.

Med hensyn til hvad man må og ikke må ved kirker, så får jeg jo masser af klager, hvor man klager over, at man ikke må flytte en bæk, at man ikke må gøre noget som helst ved kirkebygningen, at man skal spørge dyre konsulenter osv., og det må være, fordi der er noget, der skal holdes. Og den udgift til det er det, vi skal have beregnet.

Kl. 14:48

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Hr. Pelle Dragsted, Enhedslisten.

Kl. 14:48

Pelle Dragsted (EL):

Tak, og i øvrigt tak for den positive tilkendegivelse fra regeringen i forhold til forslaget her. Jeg synes, det er et rigtig vigtigt forslag. Forleden uge kunne man i Politiken læse om en præst i folkekirken, som ikke ville vie mennesker, som havde været skilt, heller ikke, hvis de var blevet skilt f.eks. som resultat af vold i det parforhold, de kom fra. Der kan man selvfølgelig sige, at så længe det foregår i uafhængige trossamfund, er det jo noget, vi kan tage afstand fra, ligesom vi også gør, når andre forkyndere fra andre religiøse trossamfund siger tåbelige ting. Men i det her tilfælde er der altså det problem, at jeg sammen med ca. 1,3 millioner andre danskere, der ikke er medlem af folkekirken, er med til at betale. Det er jo en offentlig ansat. Er ministeren ikke enig i, at et sådan forslag her også ville løse den udfordring? Hvordan ser ministeren egentlig på, at vi har præster, som er offentligt ansatte, som har den slags holdninger?

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren.

Kl. 14:49

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Jeg tror, jeg ville være meget imod det fremsatte forslag, hvis det indebærer en ændring i det forslag, som spørgeren her nævner, for dette Folketing har jo omhyggeligt igennem historien skabt plads til både dem, som er tilhængere af kvindelige præster, og dem, der ikke er det, dem, som vil vie homoseksuelle, og dem, der ikke vil. Folketinget har altid gået rummelighedsvejen, og det synes jeg minsandten vi skal blive ved med at gøre. Det er derfor, vi har så høj en medlemsprocent i folkekirken.

Det er for øvrigt også derfor, jeg er tilhænger af, at Folketinget bliver ved med at være den øverste myndighed. Jeg tror, at vi herinde er bedre til at løse konflikter og forhindre, at man smider hinanden ud af folkekirken, og at de hellige får for meget magt i kirken, for som en tidligere statsminister sagde, det var Stauning: Når de hellige slås, er fanden løs. Og det sagde han, fordi der på hans tid var en hel del hidsige stridigheder, som heldigvis blev klaret af Folketinget, ved at de stridende parter kunne blive i kirken, sådan som gamle Grundtvig sagde straks ved grundlovens forhandling.

Kl. 14:51

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Pelle Dragsted.

Kl. 14:51

Pelle Dragsted (EL):

Jeg deler sådan set holdningen om, at det ikke er en statsopgave at bestemme, hvad medlemmer af et trossamfund eller forkyndere i et trossamfund skal mene. Det kan man så have en masse holdninger til og kæmpe mod de holdninger, hvis man synes, de er forkerte. Det er selvfølgelig vores alle sammens opgave som demokrater, når vi hører den slags reaktionære holdninger. Men er der ikke en modsætning i, at pågældende person er på en lønningsliste, som jeg og 1,3 millioner andre danskere, som ikke er medlem af folkekirken, er med til at betale?

Kl. 14:51

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren.

Kl. 14:51

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Forslaget er jo fremsat, fordi forslagsstillerne i lighed med mig og andre i regeringen altså mener, at det ville være bedre, hvis man kunne finde noget andet at finansiere. Vi er med på, at folkekirken understøttes af staten – det står der i grundlovens § 4 – men vi vil gerne se, om der var noget bedre, vi kunne støtte, end lige præcis 40 pct. af præstelønnen. Det er jo derfor, vi står her, og det er derfor, vi behandler denne sag.

Kl. 14:52

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Fru Mette Bock, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 14:52

Mette Bock (LA):

Tak for det. Det er egentlig blot en kort bemærkning. Først vil jeg gerne kvittere for, at ministeren tager godt imod forslaget, og så vil jeg gerne bekræfte, at ministeren læser forslaget, som det er tænkt. Det her er ikke en stillingtagen til, hvilken reform der eventuelt skal gennemføres i forhold til økonomien. Det her forslag er med tanke

på, at vi får et fælles fagligt grundlag at tage den eventuelle videre diskussion ud fra. Så det er fuldstændig korrekt opfattet af ministeren.

Så må jeg jo konstatere, at der stadig væk findes mange hidsigpropper i folkekirken, og hver eneste gang vi har folkekirken på dagsordenen her i Folketingssalen, begynder vi at diskutere alle mulige ting på en gang.

Men som sagt: Ministeren læser forslaget helt korrekt. Det skal tolkes snævert. Det er et spørgsmål om at tilvejebringe et grundlag for en yderligere diskussion, hvor alle parter naturligvis står fuldstændig frit til at mene, hvad de måtte mene. Så tak for det.

Kl. 14:53

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ministeren.

Kl. 14:53

Kirkeministeren (Bertel Haarder):
Tak for den klargøring.

Kl. 14:53

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Naser Khader.

Kl. 14:53

Naser Khader (KF):

Hvis nu man forestillede sig, at man tog næste skridt og afskaffede støtten til præsterne, altså de 40 pct., som præsterne får fra staten, kunne konsekvensen så ikke være, at kirkeministeren ikke længere havde mulighed for at sætte en ekstrem præst på plads, en, der prædiker ekstremt? Det er bl.a. det, vi får til gengæld for, at vi støtter præstelønninger, nemlig at Kirkeministeriet også har mulighed for at gå ind og sætte sådan en præst på plads. Den mulighed ville man måske ikke have, hvis staten ikke længere var med til at finansiere præsternes lønninger.

Kl. 14:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ministeren.

Kl. 14:54

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan godt forstå spørgsmålet, men det er jo op til Folketinget i forbindelse med en given reform at sikre, at det, som hr. Naser Khader her frygter, ikke bliver tilfældet.

Kl. 14:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Naser Khader.

Kl. 14:54

Naser Khader (KF):

Det er et spørgsmål. Der er nogle, der har problemer med, at staten går ind og støtter forkyndelse. Kunne man ikke i den sammenhæng mene, at det skulle være et krav, at det, at de godkendte trossamfund er undtaget fra selskabsskatten, også bliver afskaffet? Det er også en indirekte måde at støtte forkyndelse på.

Kl. 14:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ministeren.

Kl. 14:54

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Hvis hr. Naser Khader tænker på den fradragsmulighed, som andre trossamfund har, så er den jo etableret selvstændigt i Skatteministeri-

et. Jeg tror, vi begge har set den lange liste over, hvem der har fradragsmulighed, og den kan reguleres uden hensyn til det, vi taler om her. I det hele taget er der mange spørgsmål, som er så lette at besvare, når det gælder ændringer af folkekirken, fordi det ganske enkelt er Folketinget her, der bestemmer. Og vi kan bestemme næsten hvad som helst.

Kl. 14:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ministeren. Så går vi i gang med ordførerrækken. Det er fru Karen J. Klint, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 14:55

(Ordfører)

Karen J. Klint (S):

Tak for det, og også tak til fru Mette Bock fra Liberal Alliance, for at vi får en gentagelse og en lejlighed til at drøfte den struktur, vi har i folkekirken; ikke at den brede struktur er til debat i dag, men det er den regnemodel, der kan danne grundlag for, om vi skal have en ny struktur, og i hvilket omfang vi skal have en ny struktur.

Også tak for, at den model, der her lægges op til, jo stadig væk vil respektere grundlovens paragraffer, altså at vi taler om en model, der er inden for grundlovens rammer. Jeg vil da også gerne kvittere for ministerens positive tilgang til det. Det er så ikke overraskende, for jeg vidste jo godt, at ministeren har været pennefører for regeringsgrundlaget i 2007. Jeg har selv været lidt skuffet over, at man ikke nåede længere dengang, for jeg har faktisk rost den daværende regering rigtig mange gange i de foredrag, jeg har været ude at holde, for det var et rigtig godt regeringsgrundlag, der gik fra løntilskud til bloktilskud. For det var jo en debat, vi havde brug for at få, og faktisk også noget, jeg havde skrevet ind i mit eget partis papirer helt tilbage i 2003. Så vi er nogle stykker, der har set på de forskellige muligheder gennem årene. Vi havde det også med i vores regeringsgrundlag i 2011. Der gik vi så bare et skridt videre, hvor vi også sagde, at der skulle kigges på en ny model, en mere gennemsigtig model, en ny organisation eller ny struktur, som var mere forståelig for de mange mennesker, der ikke forstår den opbygning, folkekirken har i dag.

I forhold til regnestykket har jeg lyst til at sige til både ministeren og til forslagsstilleren, at regnestykket jo ikke oprindeligt er kreeret ud fra en procentdel til præstelønningerne på 40 pct. Da det startede for næsten 100 år siden, var det i øvrigt også 60 pct. Men det havde jo baggrund i, at kirken havde afleveret en masse hektar jord og skov til staten, og dermed havde præsterne mistet deres indtægtsgrundlag i stor stil. Og så var det en kompensation for det indtægtstab, man havde haft. Ellers var kirken og præsterne gået konkurs på det tidspunkt.

Derfor er det også på tide nu, her 100 år efter at det regnestykke og den handel er lavet, at vi ser på, hvordan regnestykket bør se ud i dag. For vi kan jo ikke blive ved med at forklare næste generation en regnemodel og et regnestykke, der har baggrund i 100 års historie.

Jeg er meget opmærksom på, at hvis der skal gås fra løntilskud til bloktilskud, skal vi have en ny driftsorganisation, der skal modtage det. Vi skal have løst den gordiske knude, som opstod med bloktilskudsrapporten, nemlig at der ikke var en modtager. Siden er der jo kommet nogle budgetudvalg, der først var meget uformelle. Nu er de lidt mere formelle, men de er alligevel i høj grad lidt selvbestaltede. Der kunne vi godt tænke os, at folkekirkens demokrati er mere inde over, for selvfølgelig kan der laves en modtagermodel til bloktilskuddet, uden at det skal sendes ud til næsten 2.000 sogne måske med snailpost, der er 5 dage om at nå frem. Fremtiden har jo også krav på nogle andre løsninger end dem, vi havde i forgårs.

Så vi vil gerne som parti være med til at se på et regnestykke, som er status i dag. Man skal også kigge på, om der kan være nogle andre ting. Så vi siger både ja til step et og er også parate til at drøf-

te, hvad der skal til, for at vi måske tager yderligere et trin, når den tid kommer. Men lad os se på regnemodellen og give os tid til at analysere, hvad regnestykket giver os af associationer til at drøfte. For når vi ser det regnestykke, som nogle har lavet, kan det jo godt ske, at vi har nogle spørgsmål til, hvorfor det ikke er med, eller hvorfor det er med, og hvordan det hænger sammen. Så lad os få et regnestykke, vi går til frisk og frejdigt og uden fordomme fra fortiden. Så vi er med på beslutningsforslaget.

Kl. 14:59

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til Socialdemokratiets ordfører, fru Karen J. Klint. Så er det hr. Christian Langballe, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:59

(Ordfører)

Christian Langballe (DF):

Det lyder næsten på ordføreren, som om vi kan få den jord tilbage, som vi engang afgav til staten. Det ville da være en dejlig ting. Jeg tror egentlig, Folketinget kunne vinde en hel del på den handel, virkelig for alvor.

Jeg vil godt lige sige til at begynde med, at jeg egentlig ikke har noget imod, at der bliver lavet en beregning af folkekirkenes forhold. Jeg har aldrig nogen sinde været imod beregninger. Og det der med, at der sidder sådan en hidsigprop, der hele tiden skal være obsternasig, når der bliver diskuteret noget i forbindelse med folkekirken, er simpelt hen ikke rigtigt, i hvert fald ikke for mit eget vedkommende.

Men det, det drejer sig om, er den tretrinsrakat så at sige, der ligger i forslaget, dvs. hensigten. Det er klart, at der ligger en hensigt. Når man meget klart skriver ind i bemærkningerne til forslaget, hvad det er, man gerne vil, så er der en hensigt med forslaget. Og det, jeg bare synes er mærkeligt, er, at man sådan af politisk korrekte grunde vil sige, at nu skal staten ikke længere betale til præsterne, fordi den så betaler til forkyndelsen. Der vil jeg bare sige, at rent sagligt kan jeg ikke se, hvad forskellen er på, at der ydes statslige tilskud til præsterne, eller at der på den anden side ydes tilskud til kirkerummet. Begge dele bidrager til den kristne forkyndelse.

Altså, kirkerne er jo ikke museale bygninger, der ligger rundtom i landskabet til minde om en længst forgangen og svunden fortid. Kirkerne er først og fremmest levende kirkerum, hvor der hver søndag holdes gudstjeneste, hvor der holdes dåb, hvor der holdes bryllupper, begravelse m.m. Det vil sige, at kirkerne er en del af den konkrete nutid og så afgjort bidrager til den kristne forkyndelse. Man kan så derudover sige, at kirkerummet jo er ladet med kristen forkyndelse i form af sakramenter, altså døbefont og alter. Det vil sige, at både kirkerummet, præsten og menigheden er dele af den kristne gudstjeneste, dele af forkyndelsen, evangeliet og Guds ord.

Så selvfølgelig er kirkerne nutid, og de er så også et vidnesbyrd om vores fortid i den forstand, at hovedparten af de smukke kvaderstenskirk er bygget fra det 12. til det 14. århundrede. Og ud over at det jo er en arkitektonisk bedrift uden sidestykke i danmarkshistorien, er kirkerne også åndelige aftryk af den kristne forkyndelse, fordi de ligger der som monumenter over den tid og den kristning af Danmark, som fandt sted som en proces og i ryk. Men kirkerne er så også sognekirker. De er menighedernes gudstjenesterum. De danner rammen om en kristen forkyndelse her i Danmark.

Så derfor mener jeg simpelt hen, at der ligger en falsk præmis i forslaget, hvis forslagsstillerne mener, at man ved at omlægge stats-tilskuddet fra præsterne til kirkerne skulle hindre, at danskerne generelt set kunne bidrage til den kristne forkyndelse. For det gør de under alle omstændigheder, hvad enten de betaler til kirkerne, eller de betaler til præsterne.

Hvad angår det principielle i forslaget, ligger jeg altså ikke under for de politiske korrekte kvababelser med hensyn til præstelønninger eller folkekirke. Jeg synes, det er i sin orden, både principielt og

historisk, at en del af præsternes løn betales af staten. Danmark er et gammelt kristent land, og folkekirken har ifølge grundloven en særstatus, som gør, at den understøttes af staten. Jeg synes også, det er i sin orden, at trossamfund uden for folkekirken nyder visse skattefordele, blot de trossamfund ikke opfører sig som imamerne i Grimhøjmoskeen.

Jeg kan sådan set tilslutte mig en økonomisk redegørelse og afdekning af, hvordan folkekirken fungerer. Men jeg kan ikke tilslutte mig forslaget, for så skulle jeg tilslutte mig de hensigter, der ligger i forslaget, og det kan jeg ikke.

Kl. 15:04

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Så er der en kort bemærkning fra hr. Pelle Dragsted, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:04

Pelle Dragsted (EL):

Nu blev folkekirken jo faktisk kompenseret for den ekspropriering af ejendom, der skete i 1919, så det er lidt skævt, synes jeg, at bruge det som argument for, at man understøtter præsternes lønninger.

Men jeg vil egentlig spørge om noget helt andet. Det var det samme, som jeg spurgte ministeren om. Jeg er ikke selv medlem af folkekirken, jeg er ikke troende, men jeg betaler over min skat til præsternes lønninger. Kan ordføreren forstå, at når jeg læser om en folkekirkepræst, som jeg altså er med til betale lønnen for, og som ikke vil vie mennesker, der er blevet skilt, selv om kvinden f.eks. har været udsat for grov vold, så er det i hvert fald stødende for mig? Jeg tror også, det er stødende for mange andre, at der er mennesker, der har den her slags holdninger.

Så der er en modsætning her. Så længe vi betaler i fællesskab, så længe det er staten, der betaler, er det jo i princippet offentligt ansatte.

Kl. 15:05

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 15:05

Christian Langballe (DF):

Altså, nu var det der med ekspropriering af jorden, og at jeg syntes, det skulle indgå i regnestykket – og det kunne egentlig være sjovt, hvis det gjorde – faktisk ment som en morsomhed. Men lad det nu ligge.

Så vil jeg i øvrigt sige til hr. Pelle Dragsted, at jeg jo også har et problem med, at jeg betaler partistøtte til Enhedslisten. Men sådan er det en gang imellem med skatter. Man betaler til fællesskabets pulje, fordi man bibeholder nogle ordninger, som man holder af, og der er vi så bare i forhold til folkekirken i hvert fald af forskellig observans, for jeg holder utrolig meget af folkekirkeordningen. Jeg kan sådan set godt leve med, at der er præster, der mener noget andet, end jeg gør, ligesom jeg også godt kan leve med, at der i Folketinget er nogle mennesker, der mener noget andet, end jeg gør. Det synes jeg sådan set er helt i sin orden.

Kl. 15:06

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Pelle Dragsted.

Kl. 15:06

Pelle Dragsted (EL):

Det, vi finansierer over skatterne, er jo samfundsopgaver, altså fælles opgaver. I et sekulært samfund bør man ikke finansiere forkyndelse over skatten. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre – for jeg syntes, det var et lidt uklart svar: Tager ordføreren afstand fra de

udtalelser, som kom fra den pågældende præst, og fra hans forståelse af, hvornår man kan vie folk? Mener ordføreren, at det er nogle holdninger, som hører hjemme nogen som helst steder i et demokratisk samfund?

Kl. 15:06

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 15:06

Christian Langballe (DF):

Jeg kan sige det på den måde, at jeg fastholder hans ret til at mene, hvad han vil. Jeg mener det bare ikke selv, og det er der jo så forskel på. Jeg vil gerne vie fraskilte, men det er ikke det, der er spørgsmålet. Spørgsmålet er, om han må have lov til at mene det. Og ja, det må han godt.

Kl. 15:06

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er det fru Mette Bock, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 15:06

Mette Bock (LA):

Tak for det. Først vil jeg lige sige, at jeg da ikke ved, hvor ordføreren har fået den idé fra, at jeg skulle tænke på hr. Christian Langballe, når jeg taler om hidsigpropper i folkekirken. Det kunne slet ikke falde mig ind. Det er nogle helt andre, jeg tænker på, bare lige for at slå det fast.

Så har jeg rigtig svært ved at forstå, hvorfor man kan være imod, at oplysninger bliver lagt frem. Hr. Christian Langballe siger, at han holder meget af folkekirken. Det gør jeg bestemt også. Og når hr. Christian Langballe siger, at det er en politisk korrekt holdning, der bliver lagt frem her, så er det jo i hvert fald en, der har eksisteret i mange, mange årtier. Jeg har den her tilgang til folkekirkens økonomi, som er blevet grundlagt i mig for 50 år siden, da min far selv var kirkeordfører i dette Folketing. Der er intet nyt i, at man tænker økonomi i de her baner i folkekirken. Så hvad er det egentlig, det politisk korrekte er?

Kl. 15:07

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 15:07

Christian Langballe (DF):

Jeg synes bare, det er ånden i de bemærkninger, der ligger der, som os er langt væk af politisk korrekthed. Men det er jo bare sådan, som det er. Når jeg tænker på hidsigpropper, tænker jeg såmænd heller ikke på fru Mette Bock. Det vil jeg godt love. Det gør jeg ikke. Det kunne jeg aldrig drømme om. Men det er jo bare sådan, at folkekirken også drejer sig om andet en gang imellem.

Man kan opregne tusind grunde til at afskaffe folkekirken og splitte forholdet mellem kirke og stat. Det er jeg helt med på. Den diskussion er jo stående og bliver ved med at være der. Jeg synes bare, det her er noget lidt pjattet noget. Man prøver på en eller anden måde at gå uden om det der med at støtte den kristne forkyndelse, fordi det kunne støde nogen ateister. Altså, det gør ikke mig noget, at man støder dem. Men så prøver man at dreje det over i, at man i stedet for skulle støtte nogle kirkerum, hvor jeg så mener, at så støtter man jo også den kristne forkyndelse. Jeg mener bare, man er lige vidt med det, der er hensigten med det her. Altså, det ændrer jo ikke noget.

Kl. 15:08

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Fru Mette Bock.

Kl. 15:08

Mette Bock (LA):

Tak. Altså, baggrunden for det her er jo sådan set, at vi kan få en anden diskussion om vores folkekirke end den her med, om vi støtter forkyndelsen via præstelønningerne eller om vi ikke gør. Det har vi diskuteret i mange år, og jeg synes, den diskussion skygger for mange andre diskussioner. Jeg er for så vidt fuldstændig enig med ordføreren i, at selvfølgelig støtter vi indirekte, hvis vi går ind og kigger på kirkebygninger og nogle andre ting, men på samme måde kan man jo sige, at den danske stat også støtter moskeer, fordi vi lægger asfalt på vejene, så man kan køre hen til de der moskeer, og hvad ved jeg.

Så jeg har meget, meget svært ved at se, hvorfor det er så afgørende, at det lige præcis er på den her måde, vi opfylder grundlovens paragraffer. Men det kan være, hr. Christian Langballe kan forklare mig det.

Kl. 15:09

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo, hr. Christian Langballe.

Kl. 15:09

Christian Langballe (DF):

Ærlig talt synes jeg bare, problemet er meningen og hensigten med det her forslag – ikke den økonomiske afdækning, for den er jeg helt med på. Men hensigten med forslaget er jeg ikke med på, for det er jo en gang på stedet. Altså, de kirker, der ligger her, er sognenes kirker. Hvis men betaler til dem, bidrager man da til den kristne forkyndelse, lige så godt som hvis man betalte til præsterne. Det er bare det, jeg synes. Der synes jeg bare man går en lang omvej til at nå samme sted hen. Altså, det er det, der er hele min argumentation.

Kl. 15:10

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Carl Holst, Venstre. Værsgo.

Kl. 15:10

(Ordfører)

Carl Holst (V):

Tak for det, formand. Venstre kan støtte beslutningsforslaget fra Liberal Alliance. Vi tror på, at det kan være til gavn for en folkelig debat om folkekirkens rammer, mål og visioner for fremtiden, at man har mest muligt indblik i, hvilke tal der bruges til forskellige ting. Samme åbenhed eller transparens støtter vi jo også i forbindelse med andre kirkelige eller religiøse samfund, moskeer og andet, så vi ved, hvad der sker i diverse moskeer, og hvad det økonomiske fundament er for at kunne udøve de handlinger, der foregår der.

Vi forholder os til præmissen for beslutningsforslaget, nemlig at man skal have forelagt nogle tal. Hvad der sker i det videre forløb, er vi ikke afklaret om. Det må jo bero på tallet og en fælles forståelse og forhandling. Men jeg vil gerne her og nu understrege, at det ikke er Venstres opfattelse, at der skal ske en adskillelse af kirke og stat. At vi diskuterer tingene, at vi får nye tal frem, at vi får belyst nogle elementer, tror jeg faktisk kan være til gavn for os, der vil folkekirken. Det vil være til gavn for os, fordi vi kan benytte lejligheden til at understrege, hvilke værdier i folkekirken det danske samfund bygger på. Det er værdier, der kan være til gavn for borgere, som er medlem af folkekirken, men også for os borgere, der ikke er medlem af folkekirken.

Derfor støtter Venstre beslutningsforslaget.

Kl. 15:12

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Christian Langballe, værsgo.

Kl. 15:12

Kl. 15:15

Christian Langballe (DF):

Jeg anerkender helt det, som ordføreren har sagt, men jeg vil bare lige anholde en ting, og det er jo, at hvis der er en institution i Danmark, som hvad angår økonomi er blevet undersøgt på kryds og tværs og hele vejen rundt, hvad angår styrelsesstruktur og andet, så er det faktisk folkekirken. Altså, det er jo ikke, fordi vi mangler tal om folkekirkens økonomi. Jeg vil tro, at kirkeministeren kan gå lige over i Kirkeministeriet og trække de her tal ud af skuffen, for de ligger der allerede. Det er bare lige for at sige, at det jo ikke er, fordi der ikke er økonomisk transparens i folkekirken, det er der. Og i øvrigt hilser jeg en ny undersøgelse velkommen, hvis det kan gøre nogen glade.

Kl. 15:13

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 15:13

Carl Holst (V):

Det var netop det, som hr. Christian Langballe siger i sin sidste sætning, som jeg refererede til. Lad os få belyst, hvad det er for en del af folkekirkens midler, der går til hvad. Der lå ikke i min udtalelse en mangel på anerkendelse af, at der er transparens i folkekirkens økonomi. Det fremgik også af ministerens redegørelse, hvor han jo netop refererede til betænkningen fra 2009.

Kl. 15:13

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Pelle Dragsted, værsgo.

Kl. 15:13

Pelle Dragsted (EL):

Tak, og tak også til ordføreren. Det er da interessant med en positiv tilkendegivelse fra Venstre til det her forslag. Det tyder rigtig godt. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre mere principielt, nu hvor vi selvfølgelig snakker om den del af støtten, som, om jeg så må sige, kommer fra skattebilletten og ikke fra kirkeskatten: Hvordan ser Venstre egentlig på fænomenet kirkeskat, altså det, at vi har måske den eneste forening eller er det eneste trossamfund, hvis indkomst stiger med den almindelige velstandsfremgang i samfundet? Vi har lige set, at folkekirken har haft et ret betydeligt overskud i 2014. Nu er Venstre normalt et parti, som i hvert fald giver sig ud for at være sådan ret påholdende. Er det ikke lidt pudsigt at have en institution, et trossamfund, hvis økonomi ikke vokser i kraft af, at det får større opgaver – faktisk er der blevet færre kunder i butikken – men vokser alene i kraft af den almindelige velstandsstigning i samfundet, fordi beløbet bliver inddrevet som en skat?

Kl. 15:14

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 15:14

Carl Holst (V):

Venstre ser ikke noget problem i forhold til kirkeskatten. Jeg tror, at kirkeskatten over de sidste 5 år har været stagnerende eller måske ligefrem lidt faldende. Venstre har den opfattelse, at grundlovens § 4 netop kan legitimere, at man finansierer det på den her måde.

Kl. 15:15

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Pelle Dragsted.

Pelle Dragsted (EL):

Ja, det er jeg enig i at grundlovens § 4 kan legitimere, men grundlovens § 4 siger jo ikke, at det nødvendigvis skal ske på præcis den måde. Den siger heller ikke, hvor stort et beløb folkekirken skal understøttes med. Jeg tror ikke, at ordføreren er medlem af andre foreninger, hvor kontingentet er en andel af ordførerens løn eller indkomst. Og det er jo det, der er særligt ved det her, og det er derfor, at jeg spørger mere principielt til, om man ikke også burde se på den del af det her ved en senere lejlighed.

Kl. 15:15

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 15:15

Carl Holst (V):

Det mener jeg ikke. Og på spørgerens spørgsmål eller nærmest helt konkluderende kommentar om, at han ikke troede, at jeg var medlem af andre foreninger, hvor det foregik på den måde, kan jeg svare, at det er jeg. Jeg er medlem af en grundtvigiansk frimenighed, hvor medlemsskabsgebyret til fællesskabet opkræves på samme måde.

Kl. 15:16

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Pelle Dragsted, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:16

(Ordfører)

Pelle Dragsted (EL):

Tak. Det er jo faktisk ikke så tit, jeg har lejlighed til her i salen at rose Liberal Alliance for et forslag. Det sker en gang imellem, heldigvis, det er jo det dejlige ved folkestyret – nogle gange går holdninger lidt på kryds og tværs. Jeg synes, der er rigtig god grund til det her, jeg synes, det er et rigtig godt forslag. Jeg er med på, at det har en begrænset effekt her, men sigtet er jo at komme frem til en reform af folkekirkens økonomi, og det er en god idé.

For Enhedslisten er religionsfrihed uhyre vigtigt, men religionsfrihed omfatter også friheden fra religion, altså for os, der ikke er religiøse. § 68 i grundloven slår jo også fast, at ingen må tvinges til at yde bidrag til en anden gudsdyrkelse end den, der er hans egen – og hendes egen kunne man tilføje i en moderne udgave. Alligevel er det sådan, som jeg også var inde på i spørgsmålene, at jeg og de over 1 million andre danskere, der ikke er medlem af folkekirken, over vores skattebillet er med til at betale for folkekirkens religiøse og forkyndende virksomhed, idet 40 pct. af lønningerne til landets omkring 1.900 præster samt, så vidt jeg ved, også lønnen til biskopperne er betalt over den almindelige skattebillet. Det synes jeg er en demokratisk udfordring, der på en eller anden måde strider mod ånden i grundlovens § 68.

Det skaber også en anden udfordring, som jeg har været inde på, i forhold til når vi har en oplevelse som forleden uge, hvor en nyansat ung præst på Bornholm er ude og dels, efter min mening, tale meget diskriminerende i forhold til homoseksuelle, men også har et synspunkt om, at kvinder, som har været udsat for vold og derfor er blevet skilt, ikke længere kan blive gift i den kristne kirke. Jeg synes, det er reaktionært, jeg synes, det er sort, og jeg synes, der i den grad er grund til at tage afstand fra det, og det støder mig. Lad os nu sige, at det var ligesom Grimhøjmoskeen. Det er et trossamfund, som er uafhængigt – der kan jeg tage afstand fra det, jeg kan kæmpe imod det, men jeg er i det mindste ikke med til at finansiere det. Det er jeg altså desværre i det her tilfælde, og det er en selvstændig udfordring.

Forslaget her vil så igangsætte et arbejde med henblik på at få lavet en reform af folkekirken økonomi, sådan at ikkemedlemmer af folkekirken ikke længere skal betale til forkyndelse. Der er nogle spørgsmål, som jeg håber vi kan få afklaret måske i debatten i dag eller under udvalgsarbejdet, f.eks. – ordføreren for Dansk Folkeparti var også lidt inde på det – hvordan forkyndende aktiviteter defineres inden for folkekirken. Lønnen til præsterne er jo oplagt, men hvad med andre typer af aktiviteter i kirkeligt regi – hvad er forkyndende, og hvad er ikke forkyndende? Der er nok brug for en eller anden præcisering af det.

Jeg er også en lille smule i tvivl om det her med det ikkeøremærkede bloktilskud. hvad ligger der i begrebet ikkeøremærket? Det skal vel netop øremærkes nogle særlige samfundsopgaver. Jeg så jo f.eks. gerne, at civilregistreringen blev taget væk fra folkekirken og lagt over i offentligt regi, men det skal vel så også medføre et lavere bloktilskud, ellers falder det sker en dag, og hvordan kan det lade sig gøre, hvis ikke det er øremærket? Det kan ordføreren måske lige komme ind på.

Uanset hvad er det et godt forslag. Det er et forslag hen imod et mere sekulært samfund. Jeg synes, at vi i de her år oplever sådan en for mig at se lidt ærgerlig religiøs vækkelse. Vi har etniske mindretal, hvor religionen fylder mere, end den gjorde for 10 år siden. Og svaret på det for dele af det politiske spektrum er så sådan en slags kristen modoffensiv, hvor vi pludselig skal skrive ind i vores regeringsgrundlag, at vi er et kristent samfund. Det mener jeg er den helt forkerte tilgang. Jeg mener, at det rigtige svar på det her er en sekulær offensiv. Jeg opfatter det her forslag som et skridt i den retning at vise, at vi faktisk mener det, når vi siger, at vi lever i et sekulært demokrati, at vi mener det, når vi siger, at religion, stat og politik skal holdes adskilt.

I Enhedslisten vil vi jo som bekendt gerne endnu længere. Vi mener sådan set ikke, at det bør være statens opgave at opkræve folkekirkens medlemskontingent. Som jeg var inde på, er det et mærkeligt fænomen, at det er et kontingent, der vokser med samfundets økonomi. Vi så også gerne, at det med at være medlem af folkekirken blev en opt-in i stedet for en opt-out. Men som sagt: Det forslag, vi behandler i dag, er, hvis det munder ud i en reform, et vigtigt skridt i den rigtige retning, og derfor støtter vi det varmt fra Enhedslistens side.

Kl. 15:21

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Naser Khader, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 15:21

Naser Khader (KF):

Jeg er lidt nysgerrig. Har folkekirken bidraget med noget positivt til Danmark, til den danske samfundsudvikling, til velfærdssamfundet? Gør folkekirken noget godt? Er alt skidt?

Kl. 15:21

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 15:21

Pelle Dragsted (EL):

Om folkekirken har gjort noget godt? Så absolut. Det gør den hver eneste dag. Jeg synes, der sker utrolig mange positive aktiviteter i folkekirken. Jeg har selv mange meget nære venner, som er religiøse og kristne. Det er såmænd slet ikke det. Det er en principiel holdning.

Jeg mener det faktisk, når jeg siger, at jeg ønsker et sekulært samfund. Jeg mener ikke, at det danske samfund er sekulært i principiel forstand. Vi har taget vigtige skridt i retning af et sekulært samfund, men jeg mener ikke, at vi er i mål.

Jeg har enorm respekt for folkekirken og enorm respekt for mennesker, der er troende. Jeg synes bare, det er rigtig vigtigt, at vi adskiller stat og kirke. Jeg synes ikke, det hører hjemme i et moderne sekulært samfund, at det er sammenflettet på den måde, det er i dag.

Kl. 15:22

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Naser Khader.

Kl. 15:22

Naser Khader (KF):

Det fremgik ikke rigtig af talen, at der var noget positivt ved folkekirken. Jeg er glad for, at der er det.

Jeg har et andet spørgsmål. Jeg kan høre, at ordføreren er imod, at staten giver tilskud til forkyndelse. Gælder det kun folkekirken, eller gælder det også andre trossamfund? Hvis man vil afskaffe støtte til forkyndelse til folkekirken, er man så tilhænger af, at man fjerner skattefritagelse for andre trossamfund, der er godkendt? Skal det fjernes?

Kl. 15:23

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 15:23

Pelle Dragsted (EL):

Jeg har jo selv netop fået svar på et spørgsmål fra skatteministeren, som viser, at vi i hvert fald bruger 900 mio. kr., altså næsten 1 mia. kr., om året på skattefritagelse til trossamfund. Der er en lang række forskellige skattefritagelser. Og ja, det mener jeg som udgangspunkt, hvis der er tale om, at støtten til forkyndelsen skal afskaffes. Det kunne man jo så gøre, samtidig med at man afskaffede den statslige støtte på et nogenlunde tilsvarende beløb til folkekirken. Så det er helt parallelt.

Det handler simpelt hen om, at jeg ikke mener, at man som skatteborger, i øvrigt helt i grundlovens ånd, skal bidrage til at støtte en gudsdyrkelse, der ikke er ens egen – punktum.

Kl. 15:23

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Christian Langballe.

Kl. 15:23

Christian Langballe (DF):

Jeg vil simpelt hen anfægte, at det ikke skulle være i grundlovens ånd. Det står i § 4. Der står:

»Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.«

Det er da grundloven. Det er sat i en af de fineste paragraffer, nemlig 4. Det forstår jeg simpelt hen ikke.

Så vil jeg spørge om noget andet med hensyn til kirkeskatten. Jeg synes, at det virker, som om ordføreren påstår, at der uden videre bare er en almindelig vækst i kirkeskatten. Det er altså bare ikke sådan, det fungerer. Den måde, det fungerer på, er, at der forhandles imellem provsti og kommune i forhold til, hvor høj kirkeskatten skal være. Det vil sige, at der ikke bare er indsat en vækst i kirkeskatten. Det passer simpelt hen ikke. Det er der ikke. Kirkeskatten vokser ikke bare sådan uden kontrol eller noget. Der er simpelt hen to forhold i ordførerens tale, der er urigtige – helt forkerte.

Kl. 15:24

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 15:24

Kl. 15:27

Pelle Dragsted (EL):

Jeg tror, at ordføreren misforstår, hvad jeg siger. Hvis vi starter med det første i forhold til grundloven, vil jeg sige, at det jo er rigtigt, at der står, at folkekirken skal understøttes af staten, men der er jo ikke formuleret hvordan. Som det også er fremgået, har den måde, man har understøttet kirken på, hvis vi ser tilbage fra dengang, grundloven blev skabt, til i dag, jo haft meget, meget forskellig karakter. Det har jo ikke altid være sådan, man finansierede præsternes lønninger f.eks. Var det så grundlovsbrud, dengang man ikke gjorde det? Nej, selvfølgelig var det ikke det. Det er noget, vi beslutter i Folketinget – hvordan den understøttelse skal foregå. Det er det første.

Til det andet i forhold til kirkeskatten vil jeg sige, at det, jeg henviser til, jo bare er, at der er tale om en skat. Nu hørte jeg så, at Venstres ordfører var medlem af en forening, hvor der også var en procentvis opkrævning – så socialt har vi det ikke engang i Enhedslisten. Jo, vi har også noget indkomstbestemt i vores kontingent, men det korte af det lange er, at det er meget usædvanligt, at man har et medlemskontingent, som ikke er bestemt af – hvad kan man sige – omkostningerne i foreningen, men udgør en procentvis andel af ens indkomst.

Kl. 15:26

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Langballe.

Kl. 15:26

Christian Langballe (DF):

Jeg vil sige, at for det første er det jo frivilligt, om man vil betale kirkeskat eller ej. Så ved jeg godt, at så er der det andet spørgsmål i forhold til, hvad staten betaler, men det er jo frivilligt. Og for det andet er det altså noget, som bliver afgjort. Kirkeskatten kan godt falde. Det vil sige, at der ikke nødvendigvis er indbygget en vækst i kirkeskatten.

Tilbage til det her med grundloven: Jamen det er jo fint nok. Der har været forskellige ordninger for, hvordan § 4 blev forstået, men ikke desto mindre står der, at staten understøtter, og jeg tror, at det oprindelig har været ment principielt, moralsk, men at det også kan være økonomisk. Det er jo bare sådan, som det er. Så det er ikke i strid med ånden i folkekirken. Der er en støtte til et bestemt trossamfund.

Kl. 15:26

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 15:26

Pelle Dragsted (EL):

Ja, men nu er der også en anden paragraf i grundloven, og det er jo dér, modsætningen opstår, nemlig § 68, som taler om, at man ikke skal understøtte en gudsyndelse, man ikke selv har. Der er altså nogle ting her, som på sin vis er i modstrid med hinanden. Jeg skal da i øvrigt være helt åben om, at jeg jo ønsker en grundlovsændring, hvor man helt får adskilt kirke og stat. Det er slet ikke det, der ligger i det her forslag, men det mener jeg er forudsætningen for et egentligt sekulært samfund. Jeg synes, at det ville være bedre, at folkekirken var et trossamfund på linje med andre, som skal nyde fuldstændig samme respekt. Og igen: Det er ikke, fordi jeg har noget som helst imod trossamfund eller religiøse mennesker. Det er en principiel holdning til, hvordan et sekulært demokrati skrues sammen.

Kl. 15:27

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Carl Holst.

Carl Holst (V):

Ordføreren har et par gange, både i spørgsmål og nu også fra talerstolen, gjort det til sådan meget odøst – det indtryk står jeg i hvert fald tilbage med – at man skulle betale efter en procentandel i forhold til ens indkomst; at det da var noget mærkeligt noget, for hvorfor skulle det være på den måde?

Kan ordføreren ikke se, at der er noget smukt ved, at man netop på den måde lader de tungeste og bredeste skuldre bære forholdsvis mest – sammenligneligt – i forhold til det fællesskab, folkekirken er?

Kl. 15:28

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 15:28

Pelle Dragsted (EL):

Jo, det er et grundlæggende princip, jeg fuldstændig deler. Det, der er sagen, er bare, at det er en skatteopkrævning. Altså, det er jo en meget særlig måde at finansiere en forening på, altså for det første det, at staten inddriver skatten, og for det andet det lidt specielle ved det, at folkekirkens økonomi så ikke er omfattet af de samme krav om revision som andre dele af den offentlige sektor, fordi man siger, at det er uafhængigt af staten, altså forvaltningsrevisionen.

Men det, jeg synes er lidt pudsigt, er, at når jeg ser på folkekirkens økonomi, er den nærmeste ottedoblet inden for de sidste 60 år. Hvis man bare ser på de seneste år – nu står jeg ikke lige med tallene – kan man se, at der er en meget voldsom vækst i folkekirkens økonomi, også bare fra 2007 og frem til i dag. Og det er jo ikke, fordi der er kommet flere kunder i butikken, hvis man må sige det sådan. Der er kommet færre i samme periode.

Det er den modsætning, jeg synes er lidt pudsigt – når man ser på, hvor travlt man har med at skære ned i andre dele af den offentlige sektor.

Kl. 15:29

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er fru Ulla Sandbæk. Man må egentlig meget gerne holde sig klar.

Kl. 15:29

(Ordfører)

Ulla Sandbæk (ALT):

Mange tak. Undskyld, det var, fordi jeg sad og ventede på, at Liberal Alliance skulle sige noget før mig, men det skal de jo først til allersidst. I Alternativet vil vi vente med hele den debat, der har kørt her i salen, til forslaget rent faktisk bliver fremsat, for det, vi skal snakke om i dag, er jo, om vi er enige i, at der skal laves en undersøgelse, og at der skal lægges nogle tal på bordet. Det synes vi er en rigtig god idé, for så kan vi jo til den tid, når vi skal have debatten her i salen, gøre det på et kvalificeret grundlag. Derfor støtter vi forslaget. Mange tak.

Kl. 15:30

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen kommentarer. Jeg tror, at fru Mette Bock taler på Det Radikale Venstres vegne, så vi går videre til fru Trine Torp, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 15:30

(Ordfører)

Trine Torp (SF):

Jeg var heller ikke helt klar. Først og fremmest tak til Liberal Alliance for at have fremsat forslaget og dermed skabe debat om finansieringen af folkekirken. SF støtter selvfølgelig forslaget, som jo i sig

selv er uforpligtende. Det handler om at få et oplyst grundlag, som det også blev sagt tidligere, at træffe nogle beslutninger om folkekirken økonomi på. Viden må vi alle sammen være interesserede i, uanset om man er for eller imod en reform af folkekirken økonomi. Samtidig kan forslaget jo, som det også er beskrevet, bane vejen for nogle strukturændringer, hvis der er flertal for det i Folketinget.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i SF var ærgerlige over, at det udvalgsarbejde, der var i gang om folkekirken inden valget, blev lagt i skuffen. SF har arbejdet hårdt for en nyorganisering af folkekirken, der sikrer større autonomi. Vi ser gerne en øget tydeliggørelse af, hvad der er kirke, og hvad der er stat, for dermed at gøre det muligt for borgere, der ikke er medlem af folkekirken, at undgå at betale udgifter, der knytter sig til forkyndelse, herunder præstelønninger. Endelig har vi i SF et generelt ønske om, at en eventuel reforms vigtigste opgave er at understøtte decentralisering og demokratisering af folkekirken.

Hvis analysearbejdet fører frem til ønsker om ændringer, kunne det f.eks. være relevant at rejse en lang række spørgsmål. Hvis staten f.eks. skal give et tilskud til folkekirken, som svarer til det beløb, der i dag bruges på samfundsopgaver, hvad det så end betyder, hvad skal det tilskud så gives til? Opgaverne løses jo i dag af menighedsrådene. Skal de så have et direkte statstilskud? Skal provstierne? Skal stifterne? Og hvordan skal fordelingen imellem dem fastlægges? Det er alt sammen spørgsmål, vi eventuelt skal drøfte videre.

En af de samfundsopgaver, som folkekirken i dag varetager mange steder, er kirkegårdsdrift. Hvordan kan man håndtere tilskud til den opgave, som nogle steder varetages af folkekirken og andre steder af kommunen? Og hvordan vil man sikre, at et ikkeøremærket tilskud faktisk går til at løse samfundsopgaver som civilregistrering, kulturarv og kirkegårdsdrift, hvis det skal fortsætte? Hvis tilskuddet skal gives til folkekirken på nationalt niveau, skal vi så have et fælles kirkeudvalg og et valgt budgetudvalg til at fordele det, eller skal tilskuddet gives til kirkeministeren? Det ville være lidt usædvanligt, hvis Folketinget giver en minister et ikkeøremærket tilskud. Eller skal Folketinget udforme kriterier for, hvordan fordelingen skal ske? Hvis man sætter landskirkeskatten op for at finansiere præstelønnen et hundrede procent, vil der alt andet lige være tale om en centralisering, da de midler jo i dag ligger lokalt. Kan man sikre, at et statstilskud giver en tilsvarende decentralisering?

SF ønsker en folkekirke, der først og fremmest er folkets kirke. Statens magt over kirken skal begrænses, og folkekirken skal i højere grad stå på egne ben i fremtiden. Men som jeg indledningsvis sagde, er det vigtigste viden og gennemsigtighed om folkekirken økonomi. Derfor bakker vi op om forslaget.

Kl. 15:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen kommentarer, så den næste ordfører er hr. Naser Khader.

Kl. 15:34

(Ordfører)

Naser Khader (KF):

Den danske folkekirke har haft en meget central betydning i opbygningen af den danske nationalidentitet, demokratiet, det danske statsystem og den danske velfærdsstat. Den danske velfærdsstat er faktisk mere et resultat af den lutherske folkekirke end af demokratiseret socialisme.

Det var den private velgørenhed, forvaltet af kirken, der førte til indførelse af skattefinansieret aldersforsørgelse i 1891 efterfulgt af den frivillige sygeforsikring med offentligt tilskud i 1892 og i 1898 ulykkesforsikringen. De frivillige religiøse organisationer og deres arbejdes betydning for den danske velfærdsstat er blevet anerkendt fra mange kanter.

I 1919 fratog staten præsterne deres landbrugsjord, og så kompenserede man ved at hæve deres lønninger med 40 pct. Derfor er ordningen stadig aktuell i dag.

Desuden står der i grundloven, at folkekirken har en særstatus, og at staten understøtter folkekirken. Så derfor giver det god mening, at ca. 40 pct. af statstilskuddet går til præstelønninger.

Vi Konservative mener, at den nuværende ordning er en fin ordning, der ikke skal ændres. Desuden betaler vi for så meget, vi ikke nødvendigvis har gavn af. Jeg har ikke noget problem med, at noget af min skat går til præstelønninger, selv om jeg ikke er medlem af folkekirken.

Så længe vi bidrager til politiserende imamer ved at give dem skattefrihed, giver det heller ingen mening at ophæve statsstøtten til folkekirkens præster.

Det er et krav fra Folketinget, at de ikke politiserer, når de holder deres prædikener, og det er svagheden i beslutningsforslaget. Kan Folketinget kræve, at præster ikke må politisere i deres prædikener, hvis man ikke bidrager til, at de kan forkynde? Grundprincippet for en kirke er jo forkyndelsen, og den kan man ikke tage ud som en særskilt ting.

Selv om der er en sammenblanding mellem stat og kirke, sikrer den danske kirkeordning noget meget afgørende, og det er, at man ikke sammenblander religion og politik. Det sikres altså på den måde. Hvis en præst prædiker ekstremt, har kirkeministeren eller bisoppen en mulighed for at rettesætte præsten.

Hvis man fjernede tilskuddet til lønningerne, ville jeg også frygte at overlade det til kirken. Måske ville det blive sådan, at man sparede på præster, og så ville man have områder, der ikke havde præster.

Derfor siger vi nej til beslutningsforslaget. Jeg erkender, at det handler om at beregne og finde ud af, hvad tingene koster. Men præmissen for beslutningsforslaget er ikke at blive klogere, men at tage næste skridt, og det er at fjerne tilskuddet. Det er vi ikke tilhængere af, og derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget.

Kl. 15:38

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Så er det fru Mette Bock for en kort bemærkning.

Kl. 15:38

Mette Bock (LA):

Mange tak. Jeg er jo fuldstændig enig i ordførerens redegørelse for, hvilken betydning først og fremmest reformationen, specifikt i regi af folkekirken, har haft for udviklingen af det danske samfund. Der deler jeg fuldt og helt ordførerens redegørelse. Jeg vil gerne have ordføreren til at fortælle: Hvad er det, der gør, at man kan være imod et beslutningsforslag, hvis formål er at skabe et oplyst grundlag for en videre diskussion? Hvordan kan man være imod det?

Kl. 15:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 15:39

Naser Khader (KF):

Jamen det er jo på grund af det, der står på side 2 i beslutningsforslaget, nemlig intentionen, ønsket, om, at man, efter at man har lavet den beregning, fjerner tilskuddet til præstelønninger. Det er vi ikke tilhængere af. Vi har ikke problemer med, at man støtter præsterne fra statens side.

Kl. 15:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Mette Bock.

Mette Bock (LA):

Så bliver jeg nødt til at sige: Hvis forudsætningen for, at man skulle kunne stemme for det her forslag, var, at der ikke stod, hvorfor vi ønskede den her beregning, så er jeg ret sikker på, at så ville Det Konservative Folkepartis ordfører og andre kunne beskyldte Liberal Alliance for at gå med skjulte hensigter. Så vi har faktisk lagt åbent frem her, at det er det, der er vores ønske. Men hvis ordføreren ikke er klar over det, vil jeg gerne understrege endnu en gang, at det her forslag jo ikke binder nogen til at tage stilling til en eventuel reform. Det kunne jo være, at ordføreren fik bedre argumenter for at ville fastholde den nuværende ordning, hvis Det Konservative Folkeparti også fik bedre indsigt i, hvordan økonomien faktisk er skruet sammen.

Kl. 15:39

Kl. 15:40

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Værsgo.

Kl. 15:40

Naser Khader (KF):

Som Christian Langballe også var inde på, er folkekirkens økonomi meget, meget åben. Der er ikke så meget, der er skjult, så der er gennemsigtighed i deres økonomi. Men spørgeren siger det jo selv: Målet med at få en beregning er at holde op med at støtte præsternes lønninger, og det er vi ikke tilhængere af.

Kl. 15:40

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er det hr. Pelle Dragsted, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:40

Pelle Dragsted (EL):

Jeg kunne bare godt tænke mig at høre ordføreren definere, hvad ordføreren egentlig forstår ved et sekulært samfund, og sige, hvordan det rimer på, at borgere, som ikke er religiøse eller er medlemmer af det pågældende trossamfund, skal betale religiøse forkyn- deres lønninger.

Kl. 15:41

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 15:41

Naser Khader (KF):

Altså, det sekulære samfund kan være forskelligt fra land til land. I Tyrkiet har de eksempelvis en sekulær grundlov, som er religions-neutral, med inspiration fra Frankrig. Men det hindrer ikke, at den enkelte tyrker eller franskmænd er så religiøs, som vedkommende gerne vil være. Det, der er afgørende, er, at grundloven er religions-neutral. Det er den ikke i Danmark.

I Danmark har vi en sammenblanding af stat og kirke, og egentlig er det paradoksalt, men den sammenblanding er faktisk med til at sikre noget, jeg holder fast i, og det er, at der ikke skal være en sammenblanding af religion og politik.

Kl. 15:42

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Pelle Dragsted.

Kl. 15:42

Pelle Dragsted (EL):

Jeg erkender faktisk, at det er et ret kompliceret spørgsmål, og at der også kan være fordele ved den organisering, vi har nu. Men det er helt principielt. Altså, vi gør jo meget ud af at snakke om, at vi øn-

sker et sekulært samfund, og vi kritiserer samfund, som ikke er sekulære, og hvor der sker en sammenblanding af stat og kirke. Og det er der jo en god grund til.

Altså, det undrer mig egentlig lidt, at ordføreren, som jo ellers er meget optaget af spørgsmål om adskillelse af religion og politik, måske ikke kan se dilemmaet i, at vi faktisk finansierer religiøs forkyn- delse over skattebilletten i et sekulært demokrati.

Kl. 15:42

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 15:42

Naser Khader (KF):

Jeg ville blive meget, meget bekymret, hvis det var religionen, reli- gionens mænd og religionens læresætninger, der dikterede sam- fundsindretningen. Det er jo ikke det, der gør sig gældende i Dan- mark. Folkekirken spiller en stor rolle, og der er en sammenblanding af stat og kirke, men det gør ikke, at det er religionen, der dikterer samfundsindretningen. Og det er jeg tilfreds med – selv om der er den sammenblanding af stat og kirke.

I forhold til det med at finansiere 40 pct. af præstelønningerne vil jeg sige, at vi jo betaler skat til så meget, som vi ikke har gavn af personligt. Jeg har ikke ondt af, at noget af min skat – selv om jeg ikke er medlem af folkekirken – går til præstelønninger. Altså, der er andre ting, der er vigtigere. Det er for småligt at bruge tiden på det, synes jeg.

Kl. 15:43

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Christian Langballe, værsgo.

Kl. 15:43

Christian Langballe (DF):

Det, der bringer mig til at stille et spørgsmål, er selve præmissen om det sekulære som et vidunderligt paradis. Vi har jo lige forladt det 20. århundrede, hvor totalitære regimer af den mest afskyelige slags – nazister, kommunister og fascister – ud fra, i hvert fald hvad angår kommunisterne, en meget, meget stærk sekularisme ofrede millioner og millioner i gulagfangelejre, hvor systemkritikere og alle mulige andre blev transporteret til.

Så det er jo altså ikke, fordi jeg nødvendigvis dyrker det sekulære samfund. Jeg tror på retsstaten, og jeg tror på, at et samfund, der har en bestemt ramme og en ordentlig ramme, der bygger både på rets- stat og på folkestyre, og hvor folkekirken jo har været med til at give så meget godt, at det selvfølgelig er en fordel for Danmark, og derfor har Danmark jo også udviklet sig, sådan som det har.

Kl. 15:44

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 15:44

Naser Khader (KF):

Jeg ved ikke, om der var et spørgsmål i det. Men jeg blev spurgt om, hvad jeg forstår ved et sekulært samfund, og det svarede jeg på. Der- med ikke sagt, at jeg gerne vil have den samme ordning, som de har i Tyrkiet og i Frankrig og i Saudi-Arabien, indført i Danmark. Jeg svarede på, hvad jeg forstår ved et sekulært samfund.

Kl. 15:45

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til hr. Naser Khader. Der er ikke flere kommentarer. Så er det ordføreren for forslagsstillerne, fru Mette Bock, Liberal Alliance, værsgo.

Kl. 15:45

(Ordfører for forslagsstillerne)

Mette Bock (LA):

Tak for det. Mange tak for den meget fine modtagelse, som jeg synes at vores beslutningsforslag har fået. Det er jo dejligt, at man kan fremsætte et beslutningsforslag, som faktisk opnår et flertal, og som får støtte fra den siddende regering. Det synes jeg er et rigtig stort fremskridt. Så er der nogle store fordele ved at have en genbrugskirkeminister, nemlig at ministeren kan huske tilbage i tiden og kan huske, hvad ministerens eget parti på et tidligere tidspunkt har sagt. Det er en meget, meget stor fordel. Den dér hukommelse kunne vi måske godt nogle gange have lidt mere brug for her i Folketingssalen, når partier ikke kan huske, hvad de selv har ment på et tidligere tidspunkt.

Jeg vil endnu en gang understrege, som jeg har gjort et par gange, at hensigten med det her forslag alene er at skabe grobund for, at vi kan få en mere kvalificeret diskussion. Det kan jo meget vel være, at de beregninger, der nu bliver fremlagt, faktisk også vil give de partier, som er modstandere af en reform af folkekirkens økonomi, nogle bedre kort og argumenter på hånden. Det hilser jeg også velkomment. Det er altid godt at have et ordentligt og solidt vidensgrundlag at diskutere ud fra. Derfor har jeg altså overordentlig vanskeligt ved at se, at man kan sige: Vi vil ikke vide mere; vi vil ikke have noget at vide om, hvordan tingene hænger sammen. Men respekt for det. Det er jo noget, som enhver må have lov til.

Så er der flere, der har henvist til grundlovens § 4. Det er jo rigtigt, at paragrafferne om den evangelisk-lutherske kirke, som den danske folkekirke er, var meget omdiskuterede. En af de helt store kritikere var faktisk Grundtvig, som advarede meget kraftigt imod det og sagde, at man skulle passe på, at man ikke fik en statskirke, for vi skulle have en folkekirke, som var båret af folket og båret af frivillighed. Derfor er det jo, når man har den historiske erindring med i bagagen, interessant, at det skulle være lige præcis det, at man støtter folkekirkens præster økonomisk, der er det afgørende for, om vi har en folkekirke. Det kan umuligt være sandt, for det var altså først for omkring 100 år siden, altså efter reformen i 1919, at man valgte at sige, at man faktisk også ville støtte præsternes lønninger. I min optik er det sådan, at vi har haft en folkekirke, lige siden vi fik grundloven i 1849. Så det kan jo altså ikke være lønningerne, der er det afgørende.

Dernæst vil jeg lige kommentere et par enkelte andre ting. Både Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti har nævnt, at når ministeren kan sætte ekstreme præster på plads, som det blev sagt, beror det bl.a. på støtten til præstelønningerne. Altså, hvis det ræsonnement skulle være rigtigt, og hvis det skulle være en forudsætning, skulle vi jo til at støtte lønningerne til imamer, buddhistiske præster og alle mulige andre. Det er ikke min fornemmelse, at de to partier har det som et ganske særligt ønske.

Jeg tror tværtimod, det går den anden vej rundt. Vi har jo et begreb, der hedder dekorum, der gælder for folkekirkens præster. Der synes jeg at det er meget interessant, at der for øjeblikket også pågår en diskussion om, hvorvidt dette dekorumbegreb kan udstrækkes til også at gælde forkyndere fra andre trossamfund. Det er altså ikke noget, der er knyttet tæt op på, om staten finansierer lønninger eller ej. Det handler om nogle helt andre ting, som jeg synes er interessante at diskutere.

Så jeg er meget glad for modtagelsen her, og jeg glæder mig til at se, hvad der kommer ud af det, og jeg glæder mig ikke mindst til at se på, hvad det så er for en reform, man eventuelt kan bygge på baggrund af de oplysninger, der kommer frem. Til allersidst skal jeg hilse fra Radikale Venstres ordfører, fru Marianne Jelved, og sige, at Radikale Venstre bakker op om beslutningsforslaget.

Kl. 15:49

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 113:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af blankbåndsoverordningen.

Af Mette Bock (LA) m.fl.

(Fremsættelse 31.03.2016).

Kl. 15:49

Forhandling

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Forhandlingen er åbnet, og det er kulturministeren, værsgo.

Kl. 15:49

Kulturministeren (Bertel Haarder):

Tak til forslagsstillerne for dette beslutningsforslag. Med forslaget pålægger Folketinget regeringen i indeværende folketingssamling at igangsætte en drøftelse med Folketingets partier om en afskaffelse af blankmedieordningen. Forslaget skal ifølge bemærkningerne ses i lyset af den teknologiske udvikling siden den sidste justering af ordningen for 10 år siden. Det er forslagsstillerens synspunkt, at den teknologiske udvikling og udviklingen på markedet for musik, film og tv kombineret med hensyn til erhvervslivets byrder nødvendiggør en afskaffelse af ordningen og ikke blot en justering. Faktisk knytter blankmedievederlaget sig ikke kun til kopiering af musik og film, men også til kopiering af f.eks. billeder. Det er korrekt, at streaming i dag er en væsentlig måde at lytte til musik, se film osv. på, men streaming har ikke erstattet privatkopiering af musik m.v. Derfor kan man heller ikke konkludere, at streamingtjenesterne har overflødiggjort blankmedievederlaget.

Vi har i Danmark en fornuftig regel i ophavsretsloven om, at det er tilladt at lave private kopier af ophavsretsligt beskyttet materiale. Og når man har en sådan regel, må man også have en regel om kompensation til rettighedshaverne for kopiering. Det fremgår af EU-lovgivningen, og en afskaffelse af blankmedieordningen vil altså være i strid med EU-retten, som sikrer rettighedshaverne visse rettigheder. Jeg er imidlertid indstillet på at drøfte ordningen med Folketingets partier, men jeg tænker på en justering af ordningen. Forslagsstillerne har jo ret i, at ordningen på nogle punkter er ude af trit med den teknologiske udvikling, så jeg er overordnet set enig med forslagsstillerne i intentionen bag beslutningsforslaget, nemlig at igangsætte en drøftelse med Folketingets partier om blankmedieordningen, jeg er bare ikke enig i konklusionen. Vi kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget, men jeg vil gerne foreslå, at man behandler beslutningsforslaget i Kulturudvalget, hvor jeg er til rådighed for både spørgsmål og samråd, hvis det er nødvendigt, med henblik på at afgive en beretning om, hvordan en omlægning af ordningen eventuelt kan se ud.

Mine embedsmænd er allerede i gang med at se på, hvad man gør i andre lande, og jeg kan allerede nu afsløre, at jeg faktisk finder den svenske ordning, den svenske model, tiltrækkende. Der har de i høj grad ladet det være op til de erhvervsdrivende, der producerer eller importerer blankmedierne, at indgå aftale med rettighedshaverne om, hvilke medier der skal være omfattet af ordningen. De involverede parter aftaler som udgangspunkt også, hvilket niveau kompensation til rettighedshaverne skal ligge på. Så uanset om vi skal lave en beretning eller ej, vil regeringen altså gerne igangsætte en drøftelse med Folketingets partier om, hvordan en eventuel justering af den eksisterende blankmedieordning kan se ud, og det vil jeg gerne vende tilbage til ordførerne om, hvis det ønskes, så vi kan få sat gang i drøftelsen om den nødvendige justering.

Kl. 15:53

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Der er en kort bemærkning. Hr. Mogens Jensen, værsgo.

Kl. 15:53

Mogens Jensen (S):

Tak. Jeg kan allerede nu røbe, at Socialdemokratiet vil være på linje med ministeren. I forhold til det her er det jo fint, at vi får debatten, for der er et behov for at kigge på blankbåndordningen for at få gjort den moderne.

Når ministeren siger, at han gerne vil igangsætte et arbejde uanset hvad, vil jeg godt høre, hvornår vi så kan forvente, at vi kan have et forslag til en ny ordning. Hvilket tidsperspektiv ser ministeren for det arbejde?

Kl. 15:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren.

Kl. 15:54

Kulturministeren (Bertel Haarder):

Hvis jeg ikke husker forkert, mødes jeg med medieordførerne inden alt for længe, og der vil jeg sætte spørgsmålet på dagsordenen, så vi kan blive enige om, hvornår vi starter processen, samt hvad der er af forventninger til et eventuelt forarbejde, der skal foretages i ministeriet.

Kl. 15:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Mogens Jensen.

Kl. 15:54

Mogens Jensen (S):

Det lyder jo rigtig fornuftigt, men jeg vil så i hvert fald godt opfordre ministeren til, at vi får lagt en tidsplan for det her, der gør, at vi hurtigst muligt kan få en ny ordning til behandling i Folketinget, fordi tiden er løbet fra det her, og det har den været for længst. Derfor er det også godt, at Liberal Alliance har taget initiativ til, at vi får debatten her. Så jeg vil bare godt høre et tilsagn fra ministeren om, at vi skal arbejde hurtigt i den her sag.

Kl. 15:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren.

Kl. 15:55

Kulturministeren (Bertel Haarder):

Jeg har overhovedet ikke noget ønske om at trykke på bremsen, og skulle det være så heldigt, at der var bred enighed om, at den svenske model måske kunne bruges i Danmark, så behøver det jo heller ikke at tage så lang tid at få udformet et forslag i den retning til behandling i efteråret.

Kl. 15:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ministeren. Så går vi over til ordførerrækken. Hr. Mogens Jensen, værsgo.

Kl. 15:55

(Ordfører)

Mogens Jensen (S):

Blankbåndordningen, som vi diskuterer, blev jo indført i 1993, og med den opkræves der med udgangspunkt i ophavsretsloven et vederlag ved salg af blanke medier til lagring af musik og videoer. Det er jo cd'er, det er dvd'er, det er usb-nøgler og den slags. Og ordningen blev jo indført for at kompensere kunstnerne for den lovlige kopiering af musik, film og tv, som ministeren også nævnte at vi sådan set klogt har tilladt kan foregå i Danmark. Dermed er de penge, der kommer ind her, jo en måde at betale kunstnerne for deres arbejde på, når vi til en vis grad har lov til gratis at kopiere deres værker.

Det her beslutningsforslag fra Liberal Alliance, som jeg kvitterer for – det er godt, at vi får diskussionen – går jo ud på at afskaffe ordningen, og det kan Socialdemokraterne ikke støtte. For naturligvis skal kunstnerne have kompensation, når vi har tilladt, at det i et vist omfang er gratis at kopiere deres arbejde. Herudover er det jo også sådan, at ordningen baserer sig på et EU-direktiv, der forpligter Danmark, hvorfor vi vel ikke bare sådan umiddelbart kan afskaffe ordningen.

Men som jeg også sagde tidligere, har Liberal Alliance fuldstændig ret i, at den indretning, vi har af blankbåndordningen i dag, er utidssvarende. De sidste mange år har der jo været et betydeligt fald i det beløb, som ordningen indbringer. Provenuet var i 1996 på 75,6 mio. kr., og i 2014 er det faldet til 27,4 mio. kr. Det skyldes naturligvis, at salget af blanke cd'er og dvd'er er faldet de sidste 10 år, og det forventes, at den udvikling vil fortsætte, fordi folk kopierer på en anden måde, altså over på harddiske, og der jo også i dag er mulighederne for at lagre online. Det gør jo, at behovet for de gamle medier forsvinder.

Så kan vi jo også se en udvikling i forbindelse med onlinedistribution – dels i form af downloads, dels i form af streamingtjenester – der gør, at man ikke længere kopierer på samme måde, som man gjorde tidligere. Der bliver kopieret, ved vi, men det foregår altså på nogle andre medier. Markedet og teknologien er anderledes, end da vi sidst reviderede loven i 2006.

Så derfor skal vi have den moderniseret. Jeg har en forventning om, at kulturministeren hurtigt kommer med et udspil, som vi kan forhandle om. Og her er der jo forskellige veje at gå. I Finland har man lavet en finanslovsløsning. Fra Socialdemokraternes side kigger vi mod Sverige, hvor man har indført en teknologineutral og også fleksibel ordning, hvor alle de medier, der rent faktisk kan kopieres på, er omfattet, og hvor man i øvrigt forhandler kompensationen mellem de involverede parter, sådan som vi også har tradition for det i Danmark, eventuelt med involvering af en uafhængig ophavsmand.

Men vi er selvfølgelig også åbne over for at diskutere andre forslag til, hvordan man kan skabe en moderne model, der sikrer kompensation til kunstnerne for den aktuelle lovlige kopiering, som vi har tilladt i Danmark. Men ordningen skal altså ikke afskaffes, den skal moderniseres.

Derfor støtter vi, at vi får forhandlet en ny ordning, men altså ikke, at vi afskaffer kompensationsordningen.

Kl. 15:59

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er det fru Mette Bock for en kort bemærkning.

Kl. 15:59

Kl. 16:02

Mette Bock (LA):

Det er bare en kort bemærkning for at præcisere, at selvfølgelig skal kunstnerne have adresseret det, de leverer, så tanken er jo at få den afskaffet og erstattet af noget andet. Om man så kalder det en reform, er helt fint for Liberal Alliance, og jeg vil derfor spørge, om ordføreren vil være med til, at vi laver en beretning, hvor vi lægger op til, at det her reformarbejde nu sættes i gang, som ministeren jo allerede har lagt op til.

Kl. 16:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 16:00

Mogens Jensen (S):

Jamen jeg synes, det er helt fornuftigt. Men jeg vil sige, at når man nu læste hele beslutningsforslaget og grundlaget for det, fremgik det ligesom deraf, at forslagsstillerne bare ønskede at afskaffe ordningen, fordi det var en belastning på forskellige måder og den var utidssvarende. Men vi går selvfølgelig meget gerne ind sammen med Liberal Alliance og andre partier i forhold til at få lavet en ny ordning og gerne i form af, at vi starter med en beretning.

Kl. 16:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Morten Marinus, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 16:00

(Ordfører)

Morten Marinus (DF):

I Dansk Folkeparti hilser vi også debatten om blankbåndsortningen velkommen. En generel afskaffelse kan vi ligesom ministeren og den socialdemokratiske ordfører heller ikke gå ind for. Vi har også en pligt til at sørge for, at kunstnere og rettighedshavere får noget kompensation for download og kopiering, der sker på lovlig vis. Det har de fået lige siden 1994.

Dansk Folkeparti synes også, at vi skal kigge på det for at se, om vi kan omlægge det og finde kompensation og vederlag til kunstnere de steder, hvor der rent faktisk bliver kopieret. Derfor vil vi også gerne kigge på den svenske model for at se, om den kan bruges i dansk sammenhæng.

Jeg kan godt forstå, at dem, der sælger usb-nøgler, ikke forstår, hvorfor der ligger, ja, lad os bare kalde det en afgift på omkring 5 kr. på de her usb-nøgler til brug for kompensation for kunstnere, for de mener jo ikke, at deres usb-nøgler eller usb-nøgler generelt bliver brugt i dag til kopiering af film og musik, og det kan de sådan set godt have ret i. Jeg har også læst, at man både i 2003 og i 2006 lavede nogle små justeringer, i hvert fald diskuterede man, om man skulle lave nogle justeringer, og det blev ikke til det helt store, men mon ikke tiden er inde til det nu, for der er gået 10 år, siden man sidst kiggede på det.

Dansk Folkeparti vil ligesom den socialdemokratiske ordfører gerne opfordre ministeren til, at der bliver lavet en tidsplan hurtigst muligt, så vi kan få lavet en ændring og en omlægning af blankbåndsortningen, således at kunstnere og rettighedshavere fremover også kan få vederlag for det, de rent faktisk har krav på. Men jeg forstår godt, at dem, der bl.a. sælger og producerer usb-stik, synes, at ordningen, som den er i dag, er urimelig.

Dansk Folkeparti kan altså ikke støtte forslaget, som det står, men hilser ministerens forslag velkommen, og så vil vi arbejdere videre med det, og vi kan også godt støtte en beretning.

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen kommentarer. Den næste ordfører er hr. Carl Holst, Venstre. Værsgo.

Kl. 16:02

(Ordfører)

Carl Holst (V):

Tak for det. Af naturlige årsager vil jeg ikke gå i detaljer med ordningen, men jeg har en fornemmelse af, at den er blevet fint beskrevet af både ministeren og de to forrige ordførere. Jeg kan fortælle, at samlet set kan Venstre ikke støtte forslaget. Vi vil i stedet lægge op til en modernisering af ordningen, så man dels kan beskytte ophavsretten, dels understøtte den fortsatte produktion af dansk indhold, og på den baggrund ser Venstre frem til det videre arbejde og drøftelser i udvalget.

Kl. 16:03

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Ingen kommentarer. Den næste ordfører er hr. Pelle Dragsted, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 16:03

(Ordfører)

Pelle Dragsted (EL):

Liberal Alliance skal sådan set have ros for at rejse problematikken om blankbåndsortningen – det er forfærdeligt, som jeg roser Liberal Alliance i dag – som jo har til formål at kompensere kunstnere for lovlig kopiering af deres værker. Det er en ordning, som ganske rigtigt er blevet udhulet i takt med den teknologiske udvikling. Der taler tallene, som jo også fremgår af bemærkningerne, deres tydelige sprog. I 1996 sikrede den her ordning kunstnerne en kompensation på 76 mio. kr., og i 2014 er den nede på 27 mio. kr. Så et eller andet skal der gøres for at sikre, at kunstnerne fortsat kompenseres, og at vi dermed får produceret kunst og musik og andre ting i Danmark.

Men Liberal Alliances forslag til, hvad der skal gøres, altså en afskaffelse af blankbåndsortningen, er ikke noget, Enhedslisten støtter. Det ser vi som hentet lidt ud af industriens ønskekatalog mere end som en løsning, som tager hensyn til alle parter. Forslagsstillerne skriver:

»Da kopiering til eget brug er lovlig, er denne lovlige kopiering allerede indregnet i prisen på musik m.m., ligesom anden lovlig anvendelse af musikken, herunder f.eks. afspilning, er indregnet i prisen. Der er således reelt ikke brug for kompensation.«

Det synspunkt forstår vi ikke helt, fordi kopiering til eget brug jo netop er lovligt, fordi der er lavet en kompensationsordning, som kompenserer kunstnerne for det manglende salg som følge af det her. Det er jo ligesom tanken bag det. Så der er noget her i argumentationen, som vi ikke mener hænger rigtigt sammen.

Som vi ser opgaven, er det ikke at afskaffe kompensationsordningen, men at finde en ordning, som er tilpasset nutiden, hvor kopiering ikke sker på de samme medier, men i højere grad f.eks. på harddiske og smartphones. Der er jo, som der allerede er andre der har været inde på, en række forskellige ordninger. I Finland har man en statsfinansieret model, som sikrer kunstnerne en kompensation, og i Sverige har man indført et vederlag på alle forskellige kopieringsmedier differentieret efter lagringskapaciteten.

Vi er sådan set åbne over for at diskutere forskellige muligheder, men grundlæggende finder vi det afgørende at sikre, at kunstnerne får en rimelig og dækkende kompensation. Mange kunstneres indkomst er jo sammensat af en række forskellige indkomster, og blankbåndsortningen er en af dem. Forslagsstillerne skriver godt nok, at nogle af dem bliver fordelt, ikke direkte til dem, der sælger mest, men ikke desto mindre er det altså nogle af de tilskud, bl.a.

forskellige former for legater, som også er dækket af det her, som er med til at sikre kunstnere en del af en indkomst, der gør, at de kan få brød på bordet.

Jeg forstod på ministeren, at Folketingets partier vil blive indkaldt til en drøftelse af, hvad der kan gøres, så vi får bragt ordningen i overensstemmelse med dagens teknologi og sikret kunstnerne en rimelig kompensation, og det er klogt. Vi håber, at det vil ske hurtigt, om ikke andet så for at undgå retssager, som vi f.eks. har set i Holland, og som kostede den hollandske stat et trecifret millionbeløb i erstatning til kunstnerne.

Så hvis forslaget fra Liberal Alliance kan bidrage til at fremskyn- de en fair og teknologisk tidssvarende ordning, er det jo bare posi- tivt. Så jeg kan jo sige som Bagermester Harepus fra »Dyrene i Hak- kebakkeskoven«: Intet er så galt, at det ikke er godt for noget.

Kl. 16:07

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Fru Mette Bock, værsgo.

Kl. 16:07

Mette Bock (LA):

Jeg skal bare lige have bekræftet fra ordføreren, at ordføreren vil væ- re med på, at vi forsøger at få lavet en beretning, så vi sikrer, at det her arbejde kommer i gang nu.

Kl. 16:07

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 16:07

Pelle Dragsted (EL):

Det er jeg ganske sikker på. Nu er jeg jo ikke kulturordfører, men jeg er sikker på, at min kollega hr. Søren Søndergaard vil være ind- stillet på at lave en fælles beretning, selvfølgelig afhængig af det indhold, man kan blive enige om.

Kl. 16:08

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det, og tak til ordføreren. Så er det hr. Rasmus Nordqvist, Alternativet. Værsgo.

Kl. 16:08

(Ordfører)

Rasmus Nordqvist (ALT):

Det er jo sådan en fantastisk dag, når man kan nå det hele.

Baggrunden for blankbåndsorteringen er jo faktisk, at det i Dan- mark er sådan, at private har ret til at kopiere musik og tv, uden at der er en aftale om det med kunstnerne eller kulturproducenterne. Og det er en fornuftig ret, for alt andet ville jo være at lukke øjnene for realiteterne, i forhold til at folk kopierer. Det er det, vi i eksem- pelvis ser i England, hvor man ikke må, men det gør jo ikke, at det ikke sker. Så intentionen bag den her ordning er fuldt ud god, fordi den ligesom siger: Okay, der bliver kopieret. Det gør jo så også, at de skabende kunstnere, altså dem, der skaber kunstværkerne, der bli- ver kopieret, selvfølgelig skal betales for det, og det har det her væ- ret med til, altså at give den her kompensation for deres arbejde. Det er sådan, vi sikrer, at der bliver skabt god dansk kunst på et højt ni- veau, og det er vi selvfølgelig meget optaget af at holde fast i.

Men som der er blevet sagt flere gange i den tid, jeg har været her i salen nu og hørt debatten, er der en teknologisk udvikling, der har overhalet den her ordning, og det bliver vi nødt til at tage højde for i vores lovgivningsarbejde. Når teknologien og hverdagen samti- dig overhaler den lovgivning, vi har, så må vi lave den om. Det er også derfor, vi i Alternativet bakker fuldt op om intentionerne i lov- forslaget. Jeg kan forstå, at der er en åbning, i forhold til hvordan det

så skal skrues sammen, for det, at vi afskaffer det, må ikke stå alene, der skal laves en anden ordning. Som mange andre ordførere har, har jeg også haft møder med Koda om, hvad det er for nogle ordninger, der er. Bl.a. den svenske ordning er jo en god måde at se på, hvordan vi kan erstatte en forældet ordning med en ny ordning.

Så vi bakker op om intentionerne, og jeg synes, det vil være dej- ligt, hvis vi netop i udvalgsarbejdet kan få skubbet på, for det her er jo ikke en ny diskussion, jeg kan huske den fra år og til år og til år. Så jeg synes, det er dejligt, det her forslag kommer, og vi støtter op om det, så vi kan få sat skub på den her udvikling.

Kl. 16:10

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er fru Zenia Stampe, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 16:10

(Ordfører)

Zenia Stampe (RV):

Tak for det. Sådan her skulle vi lukke alle uger ned, nemlig i fred og fordragelighed og enighed fra højre til venstre. Jeg vil sådan set læg- ge mig i slipstrømmen af flere af de ordførere, der har været herop- pe, og sige, at vi ikke kan støtte en total afskaffelse af ordningen, men at vi hilser forhandlingerne omkring en revideret ordning meget velkommen. For lige så rigtigt det er, at den tekniske udformning er forældet set i lyset af den teknologiske udvikling, lige så rigtigt er det jo også, at princippet eller grundtanken bag ordningen ikke er forældet, nemlig tanken om at kompensere kunstnerne for privatko- piering. Det medvirker vi meget gerne til.

Vi vil også gerne have, at det går hurtigt, men jeg synes nu heller ikke, at man kan give ministeren skylden for, at det ikke er gået hur- tigere, for jeg har også set tilbage i tiden, og det her er jo noget, der har været diskuteret de sidste 10 år, altså også under vores regering. Måske vi bare skulle blive enige om, at nu prøver vi alle sammen at sørge for, at der sker fremdrift. Og når det ikke er gået hurtigere, er det jo nok også, fordi det er en temmelig kompliceret ordning. Vi kan jo håbe, at der er nogle andre, der har lavet nogle ordninger, som kan inspirere os i en grad, så vi kan gøre det hurtigt. Det håber jeg på, og det kunne også lyde sådan på både ministerens melding og på noget af det, der er blevet sagt heroppefra. Det kan vi håbe på, men ellers bare støtte hinanden i, at vi får bragt orden i det, sådan at vores kunstnere kan få en ordentlig kompensation, for i sidste ende er det her jo ikke et teknisk spørgsmål. Det handler i sidste ende simpelt hen om, at vores kunstnere skal have noget at leve af, så de kan blive ved med at levere dansk kunst til os forbrugere.

Kl. 16:12

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen kommentarer. SF's ordfører er ikke til stede, så vi går videre til hr. Naser Khader, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 16:12

(Ordfører)

Naser Khader (KF):

Det drejer sig egentlig om en fornuftig regel i ophavsretsloven fra 2005 om, at det er tilladt at lave private kopier af beskyttet materiale. Af den grund indførte man en regel om kompensation til rettigheds- haverne for kopiering. Og det er udmærket. Det er enormt vigtigt, at man har fokus på rettighedshaverne.

Siden ordningen blev indført, er der kommet en masse andre tek- nologiske muligheder for kopiering – streaming er i dag en væsentlig måde at lytte til musik på, se film på osv. Men det er vigtigt at un- derstøtte, at streaming endnu ikke fuldt ud har erstattet privat kopie-

ring. Derfor kan man heller ikke konkludere, at streamingtjenesterne har overflødiggjort blankmedievederlaget.

Vi er enige med forslagsstillerne i, at ordningen på flere punkter er ude af trit med den teknologiske udvikling, og vi er med på at se på ordningen, justere ordningen, opdatere ordningen, som kulturministeren også har bebudet. Så vi støtter en proces med en drøftelse, en justering og en opdatering.

Det er meget vigtigt, at man i forbindelse med en reform af ordningen har rettighedshaverne meget i fokus. Rettighedshaverne har krav på en rimelig kompensation, og kompensationen skal være knyttet til de medier, hvorpå den lovlige privatkopiering finder sted. Vi er også med på, at man lader sig inspirere af den svenske ordning. Til sidst kan jeg sige, at vi også er med på en beretning, hvor man kan fremskynde arbejdet og processen imod en reform.

Kl. 16:14

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Og så er det ordføreren for forslagsstillerne, fru Mette Bock, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 16:14

(Ordfører for forslagsstillerne)

Mette Bock (LA):

Tak. Det er dejligt at kunne gå på weekend i noget nær ren idyl, selv om jeg jo kan forstå, at Enhedslisten bliver næsten bange, når der er to beslutningsforslag i træk, hvor man kan se noget rigtigt i, hvad Liberal Alliance siger.

Når jeg overhovedet har taget det her spørgsmål op, er det sådan set lidt af en tilfældighed, fordi jeg stødte på den her ordning, og så tænkte jeg: Det her er et fremragende eksempel på, at man laver en lovgivning, som sådan set er vældig fin, på det tidspunkt hvor den bliver lavet. Så glemmer man den, og så forandrer verden sig fuldstændig, og så bliver ordningen ved med at være der. Så der er behov for, at vi gør noget ved den her ordning.

Så kan man jo strides om, om der er tale om en justering, om der er tale om en reform, eller om der er tale om, at det her bliver så gennemgribende, at vi simpelt hen bliver nødt til at afskaffe den gamle ordning og lave en ny ordning. Den strid synes jeg overhovedet ikke vi behøver at gå ind i, for det helt klart – og det fremgår jo af alle ordførertalerne – at alle er enige om, at noget skal ske.

Når jeg har fremsat det som et beslutningsforslag, er det jo, fordi jeg netop, da jeg begyndte at grave i det, fik fornemmelsen af, at det her er noget, man godt har vidst, men man har måske skubbet det lidt foran sig, fordi det er lidt besværligt. Og den 11. december sidste år fik jeg et svar fra kulturministeren, som svarede, at ordningen i sin helhed kan virke ude af trit med den teknologiske udvikling, og at ministeren gerne ville overveje at se på, om ordningen bør justeres i lyset af den teknologiske udvikling. Men så er der jo ikke rigtig sket noget siden da. Og så tænkte jeg: Hvis vi nu laver et beslutningsforslag, så kan det jo være, at det kan inspirere til, at der sker noget yderligere. Og derfor er jeg meget glad for, at samtlige ordførere har tilkendegivet, at man er indstillet på at lave en beretning, og at ministeren har tilkendegivet, at vi skal have set på det her, at vi skal have ændret det.

Flere har nævnt den svenske ordning, og jeg vil også sige, at den tror jeg man kan hente meget inspiration i. Og det smukke ved den ordning er jo faktisk, at det er en aftaleordning. Altså, det er sådan set ikke noget, som gør, at staten kommer ind over økonomisk; det er parterne, der aftaler tingene. Og det synes jeg er en rigtig god tankegang at have. Det har vi jo på andre områder i vores samfund, så jeg synes bestemt også, vi skal lade os inspirere derfra, men også kigge på, hvad der i øvrigt måtte være af ordninger. Så jeg vil sige tak for en god debat.

Kl. 16:16

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, så forhandlingen er sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget henvises til Kulturudvalget, og hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

5) Valg af 11 medlemmer til Landsskatteretten.

Kl. 16:16

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 90 medlemmer: Dansk Folkeparti, Venstre, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti

en gruppe på 89 medlemmer: Socialdemokratiet, Enhedslisten, Alternativet, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin.

Grupperne har udpeget følgende medlemmer: Kristian Thulesen Dahl, Steffen Kjærulff-Schmidt, Peter Skaarup, Charlotte Antonsen, Torsten Schack Pedersen, Otto Brøns-Petersen, Klaus Hækkerup, Carsten Hansen, Ole Stavad, Frank Aaen, Poul Overlund-Sørensen.

Meddelelse om, hvem der er valgt i henhold til gruppernes indstilling, vil blive optaget i www.folketingstidende.dk. De pågældende er herefter valgt.

Kl. 16:17

Meddelelser fra formanden

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 23. maj 2016, kl. 10.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside, og jeg skal i øvrigt henvise til ugeplanen, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 16:18).